Keik

Ewangeliummid

ning

Epistlid

keige se Aasta läbbi,

ning ka

1. Meie JSsanda Jesusse Kristusse Kannataminne, Surm, Ülleströusminne ning Taewaminneminne.

2. Jerusalemma Liñna Arrarikminne.

Trükkitud 1773. Aastal.

Monningatte Sannade Selletus.

Halleluja, se on: kiitke Jummalat.

Kûrieleison, se on: JSsand, heida armo.

Jesus on A ning O, se on: Jesus on Algminne ja Ots.

Jesse on kunninga Taweti issa nimmi, sepärrast Jesse juur tähhendab Taweti suggu wõssa, kust Kristus lihha polest piddi sündima.

Jehowa on keigeüllem Jummala nimmi, mis Joannes omma Ilmutamisse ramatus 1 peat: 4 salm. nenda ärraselletab: Kes on, kes olli, ja kes tulleb; se on: kes praego on, iggawesest olnud, ja sesamma iggaweste jääb. Ebr. 1, 11. 12.

Jesus aita!

Epistel esimesel Kristusse Tullemisse Pühhal. Rom. 13, 11-14. salmist sadik.

JA sedda tehkem sepärrast, et meil teäda on se aeg, et se tund on, et meie jo olleme üllesärratud unnest (sest nüüd on meie önnistus lähhem kui siis, kui meie usklikkuks saime. Ö on möda läinud, agga pääw on liggi tulnud,) sepärrast heitkem ennesest ärra pimmedusse teud, ja ehhitagem ennast walgusse söariistadega. Ellagem ausaste kui päwa aial, ei mitte prassimisses egga liajomisses, ei mitte abbiello ärrateotamisses, egga kimalusses, ei mitte ridus egga kaddedusses, waid ehhitage ennast Jssanda Jesusse Kristusega, ja ärge kandke omma lihha eest hoolt nenda, et himmud sest touswad.

Ewangelium esimesel Kristusse Tullemisse Pühhal. Matt. 21, 1-9. salmist sadik.

JA kui nemmad Jerusalemma liggi said, ja Petwage pole ölli mäe jure tullid; siis läkkitas Jesus kaks Jüngrit, ja ütles nende wasto: minge sinna allewisse, mis teie kohhal on, ja

seddamaid leiate teie ühhe kinniseutud emma-eesli ja ühhe sällo temma jures, peästke neid lahti ja toge minno jure. Ja kui teile kegi middagi ütleb, siis üttelge: Issandal on neid tarwis, siis läkkitab temma neid seddamaid. Agga se on keik sündinud, et piddi töeks sama, mis ööldud on Prohweti läbbi, kes ütleb: üttelge Sioni Tütrele: wata, sinno Kuningas tulleb sulle tassane, ja istub emma-eesli selgas, ja sällo selgas mis on koorma-kandja emma-eesli poeg. Siis läksid need Jüngrid ärra, ja teggid, nenda kui Jesus neid olli käskinud, ja töid se emma-eesli ja se sällo, ja pannid ommad rided nende peäle, ja pannid tedda nende selga istma. Agga surem hulk lautasid ommad rided tee peäle, agga teised raiusid oksi puist, ja heitsid tee peäle. Agga se rahwas, mis eel ja tagga käis, kissendas ja ütles; Hosianna Taweti Poiale! kidetud olgo, kes tulleb JEsanda nimmel, Hosianna körges!

Epistel teisel Kristusse Tullemisse Pühhal, Rom. 15, 4-13. salmist sadik.

SEst mis ial enne on kirjotud, se on meie öppetusseks enneckirjotud, et meil kannatusse ja kirja römustamisse läbbi peab lotus ollema. Agga se kannatusse ja römustamisse Jummal andko teile, et teie üht meelt peate issekeskis Jesusse Kristusse järrele, et teie ühhe mele ja ühhe suga auustate Jummalat ja meie Issanda Jesusse Kristusse Issa. Sepärrast wotke teine teist wasto, nenda kui ka Kristus meid on wastowotnud Jummala auuks. Agga ma ütlen, et JEsus Kristus on ümberleikamisse teenriks sanud Jummala

mala töe pärrast, et ta piddi wannematte tootusse kinnitama. Ja et ka pagganad hallastusse pärrast piddid Jummalat auustama, nenda kui kirjotud on: sepärrast tahhan minna sind kita pagganatte seas, ja sinno nimmele mängides laulda. Ja ta ütleb temma: olge röömsad, pagganad, temma rahwaga. Ja ta: Kiitke JSsandat, keik pagganad, ja kiitke tedda, keik rahwas! Ja ta ütleb Jesaia: Se peab ollema Jesse juur, ja kes touseb wallitsema pagganatte üle, selle peäle peawad pagganad lootma. Agga se lotusse Jummal täitko teid keige römo ja rahhoga usso sees, et teil woiks rohkeste lotust olla pühha Waimo wäes.

Ewangelium reisel Kristusse Tullemisse Pühhal. Luk. 21, 25-36. salmist sadik.

JA päwas, kuus ja tähtede sees peawad immetähhed ollema, ja Ma peäl peab rahwal ahhastus ollema ilma nouta, et merri ja wee woud kohhisewad. Ja innimessed lähhäwad rammotumaks kartusse ja nende asjade ootmisse pärrast, mis ma-ilma peäle peawad tullema; sest taewa wäed peawad köikutadama. Ja siis näwad nemmad innimesse Poega tullewad pilwes sure wäe ja auga. Agga kui se keik hakkab sündima, siis waatke üles, ja tösske ommad Pead üles, sepärrast et teie ärralunnastaminne liggi tulleb. Ja temma ütles neile ühhe tähhendamisse sanna: wadage wigi puud ja keik puud, kui nemmad jo pakkatawad, ja teie sedda näte, siis tunnete teie issiennesteſt, et sui jo liggi on. Nenda ka teie, kui teie näte sedda sündiwad, siis tundke, et Jum-

mala riik liggi on. Tõest minna útlen teile, et sesinnatse põlwe rahwas ei löppe mitte ärra, kunni se keik saab sündinud. Taewas ja Ma lähhäwad hukka; agga minno sannad ei lähhä mitte hukka Agga hoidke ennast, et teie süddamed ei sa koormatud liasõmisse-, ei liajomisse-, egga peatoidusse murrettega, ja et sesamma pääw äkkitselt teie peäle ei tulle. Sest kui linnopael tulleb temma keikide peäle, kes keige se Ma peäl asset on, Sepärrast walwage ja palluje iggal aial, et teid wäärt arwatakse ärrapöggeneda keige se eest, mis peab sündima, ja seista innimesse Poia ees.

Epistel kolmandamal Kristusse Tullemisse Pühhal. 1 Kor. 4, 1-5. salmist sadik.

NEnda arwago meid iggaüks kui Kristusse sullasid, ja maiapiddajaid Jummala sallaja-asjade ülle. Agga peäle sedda, siis küssitakse maiapiddajatte käest, et iggaüks peab tru ollema. Agga minna ei panne sedda mikski, et teitest minno peäle kohhut moistetakse, ehk innimesse kohto päwast, agga ei minnage moista ennese peäle kohhut, sest minna ei tea ennese peäle ühtegi süüd: agga sepärrast ep olle ma mitte õigeks arwatud: Agga JSsand on se, kes mo peäle kohhut moistab. Sepärrast ärge moistke ühtegi kohhut enne aega, kunni Jssand tulleb, kes ka pimmedusse sallajad asjad päwa ette tõstab, ja süddamette nouud awwalikkuks teeb, ja siis saab iggaüks Jummalalt kitust.

Ewangelium kolmandamal Kristusse Tullemisse Pühhal. Matt. 11 2-10. salmist sadik.

AGga Joannes kui temma wangitornis kulis Kris-

Kristusse teud, siis läkkitas temma kaks ommast Jüngritteſt, ja ütles temmale: kas olled sinna se, kes peab tullema, woi peame meie teist ootma? Ja Jesus wastas ja ütles neile: Minge ja kulutage Joannesſele, mis teie kulete ja näte. Pimmedad nähwad jälle, ja jallotumad käiwad, piddalitöbbised tehhakse puhtaks, ja kurdid kuulwad, surnud ärratakse ülles, ja waestele kulutakse armo-öppetus, ja önnis on, kes ial ennast minnust ei pahhanda. Agga kui need ärralähksid, hakkas Jesus rahwale räkima Joannesseſt: mis teie ollete wäljalähnud körbe waatma? pillirogo, mis tuleſt köikutakse? ehk mis teie ollete wäljalähnud waatma? ühhe innimesse pehme riettega ehhitud? wata, kes pehmed rided kandwad, need on kuningatte koddade sees; ehk mis teie ollete wäljalähnud waatma? üht Prohweti? töest minna ütlen teile, kes weel üllem on kui Prohwet; seſt se on sesamma, kenneſt kirjotud on: wata, minna läkkitan omma Jngli sinno palle eel, kes sinno teed sinno ees peab walmistama.

Epistel neljandamal Kristusse Tullemisse Pühhal. Wilip. 4, 4-7. salmist sadik.

Olge ikka röömsad JSsandas. Ta ütlen minna: olge röömsad. Teie järrele-andminne sago tutwaks keikile innimestele: JSsand on liggi. Ärge murretsege ühtegi, waid laske keikis ommad pallumisſed palwe ja öhkamisse läbbi tännoga Jummalale teäda sada. Siis Jummala rahho, mis üllem on kui keik moistus, hoiab teie süddamed ja teie meled Kristusse Jesusse sees.

Ewangelium neljandamal Kristusse Tullemisse Pühhal. Joh. 1, 19–28. salmist sadik.

JA se on Joannesse tunnistus, kui Juda-rahwas läkkitasid Jerusalemmast Preestrid ja Lewitid, et nemmad temmalt piddid küssima, kes sa olled? ja ta tunnistas, ja ei salgand mitte, ja tunnistas: minna ep olle mitte se Kristus. Ja nemmad küssisid temmalt: Mis siis? olled sinna Elias? Temma ütles: polle mitte. Olled sinna se Prohwet? ja temma kostis: ei mitte. Siis ütlesid nemmad temma wasto: kes sa siis olled? et meie wastust woime wia neile, kes meid on läkkitanud, mis sa ütled issiennesest? Temma ütles: Ma ollen ühhe hüüdja heäl körbes: Tehke tassaseks JSsanda teed, nenda kui Prohwet Jesaia on üttelnud. Ja need, kes ollid läkkitud, ollid Wariseride seast, ja nemmad küssisid temmalt ja ütlesid temma wasto: Miks sinna siis ristid, kui sa ep olle se Kristus, egga Elias, egga se Prohwet? Joannes kostis neile ja ütles: Minna ristin weega, agga se seisab kesk teie seas, kedda teie mitte ei tunne. Se on sesamma, kes pärrast mind tulleb, kes enne mind on olnud, kelle wäärt minna ep olle, et ma temma kinga paela lahti peästan. Se sündis Petabaras teisel polel Jordani, kus Joannes ristis.

Epistel esimesse Joulo Pühhal. Tit. 2, 11–14. salmist sadik.

SEst Jummala arm, mis önnistust sadab, on ilmunud keikile inimestele, ja juhhatab meid, et meie peame ärrasalgama jummalakartmatta ello ja ilmalikkud himmud, ja peame moist-

moistlikkult ja õiete, ja Jummalakartlikkult ellama sessinnatses ma-ilmas, ja votma sedda õnnist lotust, ja se sure Jummala ja meie õnnisteggia JEsusse Kristusse au ilmumist, kes isse-ennast meie eest on annud, et ta meid piddi ärralunnastama keigest üllekohtust, ja puhhastama ennesele issi-rahwaks, mis ussin on hea tõle.

Ewangelium esimesel Joulo Pühhal. Luk. 2, 1-14. salmist sadik.

AGga se sündis neil päiwil, et sanna Keisrist Augustussest wäljaläks, et keik ma ilm piddi ülleskirjotud sama. (Sesinnane ülleskirjotamine sündis enne, kui Kirenius Siria-ma ülle wallitseja olli) ja keik läksid ennast laskma ülleskirjotada, iggaüks omma linna. Siis läks ka Josep Kalilea-maalt Naatsaretti linnast ülles Juda-male Taweti linna, mis hütakse Petlemmaks, (sepärrast et ta olli Taweti sugust ja pärrismaalt) et ta ennast piddi laskma ülleskirjotada Maria omma kihlatud naesega, kes olli käima peäl. Agga se sündis, kui nemmad seäl ollid, sai se aeg täide, et ta piddi mahhasama, ja temma töi omma essimesse poia ilmale, ja mähkis tedda, ja panni tedda mahha sõime, sest neil ep olnud muud asset maias. Ja seälsammus wäljal ollid karjatsed õidses, ja hoidsid õse omma karja. Ja wata, JSsanda Ingel seisis nende jures, ja JSsanda au paistis nende ümber, ja nemmad kartsid üpris wägga. Ja se Ingel ütles neile: ärge kartke, sest wata, ma kulutan teile suurt römo, mis keige rahwale peab sama, sest teile on tänna Taweti linnas sündinud se Õnnisteggia, kes on Kristus

se JSsand. Ja se olgo teile tähheks: teie leiate se lapse mähhitud ja sõimes maggamast. Ja äkkitselt olli se Ingliga taewa sõa-wäe hulk, need kiitsid Jummalat ja ütlesid: Au olgo Jummalale kõrges, ja Ma peäl rahho, inimestest hea meel!

Epistel teisel Joulo Pühhal.

Tit. 2, 4-8. salmist sadik.

AGga kui Jummala meie Onnisteggia heldus ja armastus inimeste wasto ilmus, siis on temma meid önsaks teinud, ei mitte õigusse teggudest, mis meie ollime teinud, waid omma hallastusse pärrast, uesündimisse pesemisse ja pühha Waimo uendamisse läbbi, kedda temma on wäljawallanud meie peäle rohkeste Jesusse Kristusse meie Onnisteggia läbbi, et meie temma armo läbbi õigeks tehtud, iggawesse ello pärriaks piddime sama lotusse järrele; se on ustaw sanna.

Ewangelium teisel Joulo Pühhal.

Luk. 2, 15-20. salmist sadik.

JA se sündis, kui need Inglid neist said ärralähnud taewa, siis ütlesid need inimessed kes karjatsed teine teise wasto: Et lähkki nüüd Petlemma, ja wadagem sedda asja, mis on sündinud, mis JSsand meile on teäda annud. Ja nemmad tullid ruttuste ja leidsid Maria ja Joseppi, ja sedda lapsokest sõimes maggamast. Agga kui nemmad sedda said näinud, lautasid nemmad sedda asja laiale, mis neile sest lapsokessest olli räkitud; ja keik, kes sedda kuulsid, pannid sedda immeks mis neist karjastest neile olli räkitud. Agga Maria piddas keik need sannad meles, ja mõtles

nende

nende peäle ommas süddames. Ja need karjatsed läksid taggasi, auustasid ja kiitsid ja Jummalat keige se eest, mis nemmad ollid kuulnud ja näinud, nenda kui neile olli öeldud.

Epistel kolmandamal Joulo Pühhal.

Jesaia 7, 14-15. salmist sadik.

Wata! üks neitsit saab käima peäle, ja toob poia ilmale, ja peab temmale pannema se nimme IMMANUEL; woid ia met peab ta söma, kunni ta moistab kurja pölgada ja head wallitseda.

Ewangelium kolmandamal Joulo Pühhal.

Joan. 1, 1-14. salmist sadik.

Algmisses olli se Sanna, ja se Sanna olli Jummala jures, ja se Sanna olli Jummal. Se samma olli algmisses Jummala jures. Keik asjad on temma läbbi tehtud, ja ilma temmata ep olle ühtegi tehtud, mis tehtud on. Temma sees olli ello, ja se ello olli innimeste walgus, ja se walgus paistas pimmedusses, ja pimmedus ei wotnud sedda wasto. (Üks innimenne Joannes nimmi, sai Jummalast läkkitud, sesinnane tulli tunnistusseks, et temma sest walgusest piddi tunnistama, et keik temma läbbi piddid uskma. Temma ep olnud mitte se walgus, waid et temma piddi tunnistama sest walgusest.) Se olli se tössine walgus, kes walgustab keik innimesse, kui ta ma-ilma sisse tulli. Temma olli ma-ilmas, ja ma-ilm on temma läbbi tehtud, ja ma-ilm ei tunnud tedda mitte. Temma tulli omma sisse, ja need ommakse ei wotnud tedda mitte wasto;

agga

agga ni mitto, kui tedda wastowotsid, neile andis temma melewalda Jummala lapsiks sada, kes temma nimme sisse uskwad, kes ep olle werrest, ei lihha tahtmissest, egga mehhe tahtmissest, waid Jummalast sündinud. Ja se Sanna sai lihhaks, ja wottis kui ühhes maias meie seas ellada (ja meie näggime temma au, kui Issast ainosündinud Poia au) täis armo ja tõt.

Epistel Pühhapäwal pärrast Joulo Pühha. Kalat, 4, 1-7 salmist sadik.

AGga minna ütlen: senni kui se pärria wäeti laps on, siis ep olle temma ja sullase wahhel ühtegi wahhet, ehk ta kül keige pärrandusse issand on, waid temma on järrelekulajatte ja üllewaatjatte al seks aiaks, mis issast on seätud: nenda ka meie, kui meie wäetimad lapsed ollime, siis ollime meie kui sullased essimeste maailma seädmiste al. Agga kui aeg täis sai, läkkitas Jummal omma Poega, et ta piddi naeset sündima, ja kässo alla sama, et temma neid, kes kässo al ollid, piddi ärralunnastama, et meie piddime laste õigust sama. Agga et teie nüüd lapsed ollete, on Jummal omma Poia Waimo teie süddamesse läkkitanud, se kissendab! Abba Issa! sepärrast ep olle sinna ennam sullane, waid laps; agga kui sa olled laps, siis sa olled ka Jummala pärria Kristusse läbbi.

Ewangelium Pühhapäwal pärrast Joulo Pühha. Luk. 2, 33-40. salmist sadik.

JA Josep ja temma (Kristusse) emma pannid immeks, mis temmast rägiti. Ja Simeon ön-

önnistas neid, ja ütles Maria temma emma wasto; wata! sesinnane seisab seäl laugmisseks ja üllestousmisseks mitmele Israelis, ja märgiks, kelle wasto rägitakse; (agga sinnoge omma hinge läbbi peab möök tungima et mötlemissed mitmest süddamest peawad awwalikkuks sama. Ja seäl olli Anna üks naeste-rahwas, kes Prohwet, Wanueli tüttar, Asseri suggu-arrust, se olli wägga ellatand, ja olli omma mehhega seitse aastat ellanud pärrast omma neitsi pölwe, ja temma olli liggi nelli aastat peäle kahhekssakümmend läst; se ei tulnud jal ärra pühhast koiast, tenis Jummalat paastisse ja palwettega öösd ja päwad. Ja sesinnane tulli senna selsammal tunnil, ja tunnistas Jssanda au ülles, ja räkis temmast keikile, kes ärralunnastamist Jerusalemmas ootsid. Ja kui nemmad keik said löppetanud, mis JSsanda kässo öppetusse järrele piddi sündima, läksid nemmad taggasi Kalilea-male omma Naatsaretti liñna. Agga se lapsoke kaswis, ja sai kangeks waimus, täis tarkust, ja Jummala arm olli temma peäl.

Epistel Neäri Päwal. Kalat. 3, 23-29. salmist sadik.

AGga enne, kui usk tulli, hoiti meid kässo al, ja meie ollime kinnipandud usso peäle, mis piddi ilmutadama. Nenda on käsk meie juhhataja olnud Kristusse jure, et meie usso läbbi piddime öigeks sama. Agga et usk on tulnud, ep olle meie mitte ennam juhhataja al; sest teie ollete keik Jummala lapsed usso läbbi Kristusse Jesusse sees, sest mitto teid Kristusse sisse on ristitud, teie ollete ka ennast Kristusega ehhitanud. Ep

olle

olle Juda-meest egga Kreka meest, ep olle sullast egga wabbat, ep olle meest agga naest, sest teie keik ollete üks Kristusse Jesusse sees; agga kui teie Kristusse pärralt ollete, siis ollete teie ka Abraami suggu, ja pärriad tootusse järrele.

Ewangelium Neäri Päwal.

Luk. 2, 21. salmis.

JA kui kahheksa päwa täis said, et sedda last piddi ümberleikatama, siis pandi temmale nimmi JESUS, mis sest Inglist olli pandud, ennego temma emma ihhusse sai.

Epistel pärrast Neäri Päwa.

Rom. 6, 3. ja 4. salmis.

EHk eks teie ei tea? et mitto meid Kristusse Jesusse sisse on ristitud, et meie temma surma sisse olleme ristitud? siis olleme meie temmaga mahhamaetud ristmisse läbbi surma sisse, ja otsego Kristus on üllesärratud surmust Jssa au läbbi, et meie ka nenda peame udes ellus käima.

Ewangelium pärrast Neäri Päwa.

Matt. 3, 13. salmist otsani.

SIis tulli Jesus Kalilea-maalt Jordani jõele Joannesse jure, et tedda piddi temmast ristitama. Agga Joannes kelas tedda wägga, ja ütles: Mul on tarwis, et mind sinnust peaks ristitama, ja sinna tulled minno jure. Agga Jesus wastas ja ütles temma wasto: Olgo nüüd nenda, sest nenda on meie kohhus keik õigust täieste tehha; siis jättis temma tedda. Ja kui Jesus sai ristitud, tulli temma seddamaid weest wälja, ja wata!

wata! taewad tehti temmale lati; ja Joannes näggi Jummala Waimo kui tuikesse ennast mahha laskwad ja temma peäle tullewad. Ja wata! heäl ütles taewast: Sesinnane on minno armas Poeg, kellest mul hea meel on.

Epistel kolme Kunninga Päwal.

Jesaia 60, 1-6. salmist sadik.

TOuse ülles, sago sa walgustud, sest sinno walgus tulleb, ja Jehowa au touseb so ülle. Sest wata pimmedus kattab maad, ja pilkane pimme rahwast; agga sinno ülle touseb Jehowa ja temma au näikse sinno peäl. Ja pagganad peawad so walgusse järrel käima, ja kunningad se paistusse järrel, mis sulle touseb. Tösta ommad silmad ümberkaudo ülles, ja wata, need keik koggutakse, ja tullewad sinno jure. So poiad tullewad kaugelt, ja so tütred kaswatakse nende körwas. Siis saad sa nähha ja kui jöggi nende wasto joosta, ja so südda wärriseb ja saab üpris wagga röömsaks, kui se hulk merre äres so pole põrab, ja pagganatte wäggi so jure tulleb; Kamelide hulk kattab sind, Midjani ja Ewa nobbedad Kamelid, need keik tullewad Seba maalt: nemmad kandwad kulda, ja wirokit, ja kulutawad röömsaste Jehowa kitussed.

Ewangelium kolme Kunninga Päwal.

Matt. 2, 1-12. salmist sadik.

AGga kui Jesus olli sündinud Petlemmas Juda maal kunninga Herodesse aial, wata, siis tullid targad hommiko poolt Jerusalemma, ja ütlesid: kus on se sündinud Juda-rahwa kunningas? sest

ſeſt meie olleme temma tähhe näinud hommiko-maal, ja olleme tulnud tedda kummardama. Agga kui kunningas Herodes ſedda kulis, ehmatas temma wägga ärra ja keik Jeruſalemma lin temmaga. Ja temma koggus kokko keik üllemad preeſtrid ja Kirjatundjad rahwa ſeaſt, ja kulas neilt, kus ſe Kristus piddi ſündima. Agga nemmad ütleſid temmale: Petlemmas Juda-maal, ſeſt nenda on ſe Prohweti läbbi kirjotud: Ja ſinna Petlem Juda-maal, ſinna ep olle milgi kombel ſe wähhem Juda Würstide ſeas, ſeſt ſinnuſt peab wälja tullema ſe Wallitſeja, kes minno Israeli rahwaſt peab kui karjane hoidma. Siis kutſus Herodes need Targad ſallaja, ja kulas neilt öiete ſedda aega, mil ſe täht olli paiſtnud. Ja temma läkkitas neid Petlemma ja ütles: minge, ja kulage öiete hästi ſe lapſokeſſe järrele, ja kui teie tedda leiate, ſiis kulutage mulle, et ka minna tullen tedda kummardama. Agga kui nemmad ſaid kunningaſt kuulnud, läkſid nemmad ärra, ja wata, ſe täht, mis nemmad hommiko-maal ollid näinud, käis nende eel, kunni temma tulli, ja ſeiſis kohhe ſeäl üllewel, kus ſe lapſokenne olli. Agga kui nemmad ſedda tähte näggid, ſaid nemmad üpris wägga röömſaks. Ja kui nemmad tullid ſenna kotta, leidſid nemmad ſe lapſokeſſe Maria temma emmaga, ja heitſid endid mahha, ja kummardaſid tedda, ja wötſid omma warranduſt lahti ja wiſid temmale andid, kulda, ja wiroki ja mirri. Ja et Jummal neid käſknud unnes, et nemmad mitte ei piddand Herodesſe jure taggaſi minnema, läkſid nemmad teiſt teed taggaſi omma male.

Epis-

Epistel esſimesſel Pühhapäwal pärraſt kolme Kunninga Pühha. Rom. 12, 1-6. ſalmiſt ſadik.

Sepärraſt maenitſen minna teid, wennad, Jummala ſure ſüddamelikko hallastusſe läbbi, et teie annate ommad ihhud ellawaks, pühhaks ja Jummala melepärralisſeks ohwriks, ſe olgo teie moiſtlik Jummala teuistus. Ja ärge wotke mitte ſeſinnatſe ma-ilma ſarnatſed olla: waid muutke ennaſt omma mele uendamisſe läbbi, et teie woiksite katſuda, mis Jummala hea ja melepärralinne ja täis tahtminne on. Seſt ma ütlen ſe armo läbbi, mis mul on antud, iggaühhele, kes teie ſeaſt on, et temma ei arwa ennaſt targemaks, kui ſünnib arwada, waid et iggaüks enneſeſt arwaks nenda, kui kohhus on arwata ſedda mööda, kui Jummal iggaühhele uſſo mööto on jagganud. Seſt otſego meil ühhe ihho ſees paljo liikmid on; agga keikil liikmettel ep olle ühteſugguſt töödt: nenda on meid paljo üks ihho Kristusſe ſees: agga iggaüks enneſe kohhal olleme meie teine teiſe liikmed. Agga meil on armo anded, mis ſedda armo mööda, mis meile on antud, monneſugguſed on.

Ewangelium esſimesſel Pühhapäwal pärraſt kolme Kunninga Pühha. Luk. 2, 41-52. ſalmiſt ſadik.

Ja temma wannemad käiſid igga aasta Jeruſalemmas Paſa-pühhiks. Ja kui temma kahheteiſtkümne aastaſeks ſai, ja nemmad üllesläkſid Jeruſalemma, ſelle Paſa-pühha kombe pärraſt, ja need päwad täis ſaid, et nemmad jälle koio pole läkſid, ſüs jäi ſe poeglaps Jeſus Jeruſalem-

ſalemma, ja Joſep ja temma (Kriſtuſſe) emma ei teädnud ſedda mitte. Agga kui nemmad mõtleſid tedda te-käiatte ſeltſis ollewad, tullid nemmad ühhe päwa teed, ja otſiſid tedda ſuggulaſte ja tutwade jures, ja kui nemmad tedda ei leidnud, läkſid nemmad taggaſi Jeruſalemma ja otſiſid tedda, ja ſe ſündis kolme päwa pärraſt, et nemmad tedda leidſid pühhas koias iſtmaſt keſk õppetajatte ſeas, ja neid kuulmaſt ja neilt küſſimaſt. Agga keik, kes tedda kuulſid, ehmataſid ärra temma moistuſſe ja koſtmiste pärraſt. Ja kui nemmad tedda näggid, ehmataſid nemmad wägga ärra ja temma emma ütles temma wasto: Poeg, miks ſa meile nenda olled teinud? wata, ſinno issa ja minna olleme ſind õiete waewaga otſinud. Ja temma ütles nende wasto: mis ſe on, et teie mind ollete otſinud? eks teie ei teädnud, et ma ſes pean ollema, mis mo Jssa pärralt on? ja nemmad ei moiſtnud ſedda ſanna, mit ta neile räkis. Ja temma läks nendega alla, ja tulli Naatſaretti, ja kulis nende ſanna. Ja temma emma piddas keik needſinnatſed ſannad ommas ſüddames. Ja Jeſus kaswis tarkuſſes, ja pitkuſſes, ja armus Jummala ja innimeste jures.

Epistel teiſel Pühhapäwal pärraſt kolme Kunninga Pühha. Rom. 12, 6-16. ſalmiſt ſadik.

Ehk meil on Prohweti kulutaminne, ſiis peab ſe uſſo mõõdo järrele ollema; ehk meil on järrelewaatmiſſe ammet, ſiis olleme meie teine teiſe liikmed ſes järrelewaatmiſſe ammetis; ehk on kes õppetab, ſe on teiſe like õppetuſſe ſees; ehk on, kes ma-

maenitseb, se on teise like maenitsusse sees; kes jaggab, se tehko sedda wagga süddamega: kes on üllewaatja, se olgo ussin; kes waeste ette murretseb, se tehko sedda römoga. Armastus ärgo olgo mitte sallalik; hirm olgo teile kurja eest; hoidke sedda head tagga. Armastage teine teist ellaste kui wennad; teine joudko teise ette auustamissega. Ärge olge laisad ses, mis teie peate teggema. Olge tullised waimus. Pange aega tähhele. Olge röömsad lotusses, kannatlikkud ahhastusses, jäge kindlaste palwesse. Aitke need pühhad, kennel pudo on. Püüdke heal melel woõraid wastowotta. Önnistage neid, kes teid takkakiusawad: önnistage ja ärge wanduge mitte. Olge röömsad röömsadega, ja nutke nutjattega. Olge ühhemelelissed teine teise wasto. Ärge noudke körki asjo, kuid heitke ennast allandikkude seltsi.

Ewangelium teisel Pühhapäwal pärrast kolme Kunninga Pühha. Joan. 2, 1-11. salmist sadik.

Ja kolmandamal päwal said pulmad Kanas Kalilea-maal, ja Jesusse emma olli seäl, agga Jesus ja temma Jüngrid ollid ka pulma kutsutud. Ja kui wina pudus, ütles Jesusse emma temma wasto: neil ep olle wina. Jesus ütles temmale: naene, mis mul on sinnoga teggemist? minno tund ep olle weel tulnud. Temma emma ütles teenridele: mis temma teile ial ütleb, sedda tehke. Agga senna ollid pandud kuus kiwwist wee-riista Juda-rahwa puhhastamisse pärrast, ja iggaühhe sisse läks kaks ehk kolm mooto. Je-

ſus ütles neile: täitke need kiwwiſed wee-riistad weega, ja nemmad täitſid neid äre tasſa. Ja temma ütles neile: wotke nüüd nende ſeeſt, ja wige pulma-rahwa-tallitajale, ja nemmad wiſid. Agga kui pulma-rahwa-tallitaja ſedda wet maitſis, mis winaks olli ſanud, ja ei teädnud mitte, kuſt ſe olli; agga need teenrid teädſid, kes ſedda wet ollid tonud, ſiis kutſus ſe pulma-rahwa-tallitaja peigmeeſt, ja ütles temmale: iggamees annab eſſite head wina, ja kui nemmad jo kül ſanud, ſiis lahjemat; ſinna olled ſedda head wina tännini hoidnud. Se olli nende immeteggude hakkatus, mis Jeſus teggi Kanas Kalilea-maal, ja näitis omma au ülles, ja temma Jüngrid uskuſid temma ſisſe.

Epistel kolmandamal Pühhapäwal pärraſt kolme Kunninga Pühha. Rom. 12, 17-21. ſalmiſt ſadik.

Ärge olge enneste meleſt moiſtlikkud. Ärge makske ühhelegi kurja kurjagga. Noudke häid asjo keikide innimeste nähhes. Kui ſe woib olla, ſiis piddage keige innimestega rahho, ni paljo, kui teie poleſt ſünnib. Ärge makske iſſe kurja kätte, armad; waid andke maad Jummala wihhale, ſeſt kirjotud on: minno pärralt on ſe kätte-maksminne, minna tahhan kätte maksta, ütleb Jſſand. Kui nüüd ſinno waenlaſel nälg on, ſiis ſöda tedda, kui temmal janno on, ſiis joda tedda. Seſt kui ſa ſedda teed, ſiis koggud ſinna tulliſid süssi temma Pea peäle. Ärra anna ennaſt kurjaſt ärrawoita, kuid woida ſinna kurja ärra heaga.

Ewangelium kolmandamal Pühhapäwal pärrast kolme Kunninga Pühha. Matt. 8, 1-13. salmist sadik.

Agga kui temma (Jesus) mäelt mahha läks, käis paljo rahwast temma järrel. Ja wata, üks piddalitöbbine tulli ja kummardas tedda, ja ütles: JSsand, kui sa tahhad, woid sa mind puhtaks tehha. Ja kui Jesus kät olli sirrotanud, putus temma temmasse, ja ütles: minna tahhan, sa puhtaks; ja seddamaid sai temma piddalitöbbest puhtaks. Ja Jesus ütles temma wasto: katsu, et sa sedda ühhelegi ei ütle, waid minne, näita isse ennast Preestrile, ja wi sedda andi, mis Moses on käsknud, neile tunnistusseks. Agga kui Jesus Kapernaumma sisse läks, tulli üks söddapealik temma jure, pallus tedda ja ütles: Jssand, minno sullane on alwatud koddo maas sures wallus. Ja Jesus ütles temma wasto; minna tahhan tulla ja tedda terweks tehha. Ja se söddapealik kostis ja ütles: Jssand, minna ep olle mitte wäärt, et sa minno kattukse alla tulled, waid ütle agga üks sanna, siis saab minno sullane terweks. Sest minna ollen ka innimenne wallitsusse al, ja minno al on sõa-mehhi, ja minna ütlen ühhe wasto: minne, siis lähhäb temma, ja teise wasto: tulle, siis tulleb temma, ja omma sullase wasto: te sedda, siis teeb temma. Agga kui Jesus sedda kulis, immetelles temma ja ütles nende wasto, kes järrelkäisid: tõest, minna ütlen teile, ei Israelistke polle minna ni suurt usko leidnud. Agga minna ütlen teile: mitto tullewad hommiko ja õhto poolt, ja istuwad laudas Abraami ja Isaki ja Jakobiga taewa rikis, agga kun-

ningrigi lapsed lükkatakse wälja keige süggawama pimmedusse sisse, seäl peab ollema ulluminne ja hammaste kirristaminne. Ja Jesus ütles sõapealikko wasto: Minne, ja sulle sündko nenda, kui sinna olled usknud. Ja temma sullane sai terweks selsammal tunnil.

Epistel neljandamal Pühhapäwal pärrast kolme Kunninga Pühha. Rom. 13, 8-10. salmist sadik.

Ärgo olgo teil ühtegi wõlga ühhegiga, kuid et teie teine teist armastate, sest kes teist armastab, se on käsko täieste piddanud. Sest se: sinna ei pea mitte abbiello ärrarikkuma; sinna ei pea mitte tapma; sinna ei pea mitte warrastama: sinna ei pea mitte üllekohto tunnistama; sinna ei pea mitte himmustama, ja kui weel üks teine käsk on, sedda pannakse selleſinnatse sanna sisse ühte, se on, selle sees: sinna pead omma liggimest armastama kui isseennast. Armastus ei te liggimesele kurja. Siis on nüüd armastus kässo täitminne.

Ewangelium neljandamal Pühhapäwal pärrast kolme Kunninga Pühha. Matt. 8, 23-27. salmist sadik.

Ja kui temma (Jesus) laewa läks, siis käisid temma Jüngrid temma järrel, ja wata, siis tousis suur laenetaminne merre peäl, nenda et se laew laenedega katteti, agga temma maggas. Ja temma Jüngrid tullid temma jure, ja ärratasid tedda ülles, ja ütlesid: Issand aita meid meie lähhäme hukka. Ja temma ütles nende wasto: Mikspärrast ollete teie arrad, teie nõdra-usulised?

sed? Siis tousis temma ülles, ja ähwardas tuled ja merd, siis sai se koggone waikseks. Agga innimessed immetellesid ja ütlesid: Missuggune on se, et ka tuled ja se merri temma sanna wotwad kuulda.

Epistel wiendamal Pühhapäwal pärrast kolme Kunninga Pühha. Kolos. 3, 12-17. salmist sadik.

Se pärrast ehhitage ennast kui Jummala ärrawallitsetud, pühhad ja armastud, südda-melikko hallastussega, heldussega, allandussega, tassandussega, pitka melega: kannatage teine teisega, ja andke andeks teine teisele, kui kellelgi on middagi kaebamist teise peäle; kui Kristus teile ka on andeks annud, nenda tehke ka teie. Agga keige se peäle ehhitage ennast armastussega, se on öige tuggew sidde. Ja Jummala rahho wallitsego omma woido-anniga teie südda-mette sees, seks ollete teie ka kutsutud ühhe ihho sees, ja olge tännalikkud. Kristusse sanna ellago rohkeste teie sees keige tarkusse sees; öppetage ja maenitsege isse ennast mängi- ja kitusse-lauludega, ja mu waimolikko lauludega; laulge kauniste Jssandale ommas südda-mes. Ja keik, mis teie ial wottate tehha sanna ehk töga, sedda tehke keik Jssanda Jesusse nimmel, ja tännage Jummalat ja Jssa temma läbbi.

Ewangelium wiendamal Pühhapäwal pärrast kolme Kunninga Pühha. Matt. 13, 24-30. salmist sadik.

Ühhe teise tähhendamisse sanna panni temma

(Jesus) nende ette, ja ütles: Taewa-riik on ühhe innimesse sarnane, kes head semet omma põllo peäle külwas. Agga kui innimesséd maggasid, tulli temma waenlane ja külwas umrohto kesk nisso sekka, ja läks ärra. Kui nüüd orras kaswis ja wilja kandis, siis nähti ka se umrohhi. Agga maia-isanda sullased tullid temma jure ja ütlesid temmale: Issand, eks sa olle head semet omma põllo peäle külwanud, kust temmale nüüd se umrohhi tulleb? Agga temma ütles neile: sedda on teinud üks innimenne kes waenlane. Siis ütlesid sullased temma wasto: kas sa siis tahhad et meie peame minnema ja sedda kokkokogguma? Agga temma ütles: Ei mitte, et teie ühtlase sega sedda nisso wälja ei kissu, kui teie sedda umrohto kokkokoggute. Laske mollemad ühtlase kaswada leikusseks, ja leikusse aial tahhan minna leikiatele öölda: kogguge enne sedda umrohto, ja siduge sedda wihko sedda ärrapölletada, agga sedda nisso pange kokko minno aita.

Epistel kuendamal Pühhapäwal pärrast kolme Kunninga Pühha. 1 Tessal. 5, 1-11. salmist sadik.

Agga, wennad, neist aegust ja tundidest ep olle tarwis teile kirjotada. Sest teie isse teate hästi öiete, et Issanda pääw nenda tulleb kui warras ösel. Sest kui nemmad ütlewad, rahho on ja polle ühtegi hädda; siis tulleb äkkilinne hukkatus nende peäle, nenda kui lapse waew selle peäle, kes käima peäl on, ja nemmad ei peäse mitte. Agga teie, wennad, ep olle mitte pimmedusses, et se pääw teid peaks kui warras kinnisama. Teie

keik ollete walgusse lapsed ja päwa lapsed; meie ep olle mitte ö egga pimmedusse lapsed. Sepärrast nüüd, ärge maggagem ka kui need teised, waid walwagem ning olgem kassinad. Sest, kes maggawad, need maggawad ösel, ja kes joobnuks sawad, need on ösel joobnud. Agga meie, kes meie päwal lapsed olleme, olgem kassinad, ehhitud ussu ja armastusse raudridega, ja raudkübbaraga, se on, önnistusse lotussega. Sest Jummal ep olle meid seädnud wihha alla, waid et meie peame önnistust kätte sama omma Issanda Jesusse Kristusse läbbi, kes meie eest on surnud, et meie, ehk walwame ehk maggame, temmaga ühtlase peame ellama. Sepärrast maenitsege ennast issekeskis, ja öppetage teine teist, nenda kui teie ka tete.

Ewangelium kuendamal Pühhapäwal pärrast kolme Kunninga Pühha. Matt. 25, 1-13. salmist sadik.

Siis on taewa-riik kümne neitsi sarnane, kes ommad lampid wotsid, ja läksid wälja peigmehhe wasto. Agga wiis nende seast ollid moistlikkud, ja wiis rummalad. Kes rummalad ollid need wotsid ommad lampid, agga nemmad ei wotnud mitte ölli ennestega, agga need moistlikkud wotsid ölli omma astjade sisse ühtlase omma lampidega. Agga kui peigmees wibis, said nemmad keik unniseks, ja uinusid maggama. Agga kesk öse kuuldi üks heäl: Wata peigmees tulleb, minge wälja temma wasto. Siis tousid keik needsammad neitsid ülles, ja walmistasid ommad lampid. Agga need rummalad ütlesid moistlik-

kude wasto: Andke meile teie ölliſt, ſeſt meie lampid kustuwad ärra. Agga need moiſtlikkud koſtſid ja ütleſid: ei mitte, et teil ja meil mitte ei pudu; waid minge enneminne kaupmeeste jure, ja oſtke ennestele. Agga kui nemmad ärraläkſid oſtma, tulli ſe peigmees, ja kes walmid ollid, läkſid temmaga pulma, ja uks pandi lukko. Agga wimaks tullid ka need teiſed neitſid ja ütleſid: Iſſand, Iſſand, te meile lahti. Agga temma kostis ja ütles: Töeſt minna ütlen teile, minna ei tunne teid mitte. Sepärraſt walwage, ſeſt teie ei tea ſedda päwa egga tundi, millal inimesſe Poeg tulleb.

Epistel ühhekſamal Pühhapäwal enne Kristusſe üllestousmisſe Pühha. 1 Kor. 9, 24-10, 5. ſalmist ſadik.

Eks teie tea, et, kes woido jookswad, need jookswad kül keik, agga üks ſaab jooksmisſe woido-andi. Jookske nenda, et teie ſedda kätte ſate. Agga iggaüks, kes woitleb, on keikis asjus kaſſin. Nemmad on kül ſepärraſt kaſſinad, et nemmad kadduwa kroni ſawad, agga meie ſame hukkaminnematta kroni. Sepärraſt jookſen minna nüüd nenda, ei mitte kui teädmatta asja peäle. Ma woitlen nenda, ei mitte kui ſe, kes tuult peksab, waid minna ſunnin omma ihho, ja tallitſen ſedda, et minna muile jutluſt ei ütle, ja iſſe ei ſa kõlwatumaks. Agga minna ei tahha, wennad, et teil peab teädmatta ollema, et meie wannemad keik on pilwe al olnud, ja on keik merreſt läbbikäinud, ja on keik Moſesſe peäle ristitud pilwe, ja merre ſees; ja keik on ühheſugguſt waimolikko roga ſönud,

nud, ja on keik ühhesugguſt waimolikko joma-aega jonud, (seſt nemmad jöid waimolikkuſt järrele-tullewaſt kaljuſt; agga se kaljo olli Kristus.) Agga se ſurem hulk nende seaſt ep olnud mitte Jummala mele pärraſt, seſt nemmad on körbe mahhalödud.

Ewangelium ühhekſamal Pühhapäwal enne Kristusse üllestousmisse Pühha. Matt. 20, 1-16. salmist sadik.

Seſt taewa riik on ühhe innimesse ſarnane kes maia isſand, kes warra hommiko wäljaläks töteggiaid palkama omma winamäele. Agga kui temma nende töteggiattega olli leppinud ühhe tenari-rahhaga päwa palgaks, siis läkkitas temma neid omma wina-mäele. Ja temma läks wälja kolmandamal tunnil, ja näggi teiſi turro peäl töta ſeiswad, ja ütles nende wasto: Minge ka teie wina mäele, ja mis ial öige on, tahhan minna teile anda; ja nemmad läkſid ärra. Ta läks temma wälja kuendamal ja ühhekſamal tunnil, ja teggi nendaſammoti. Agga ühheteiſtkümnemal tunnil läks temma wälja, ja leidis teiſi töta ſeismaſt, ja ütles nende wasto: Mis teie ſiin keige päwa töta ſeiſate? Nemmad ütleſid temmale: Meid ep olle ükski palganud. Temma ütles neile: Minge teiege wina-mäele, ja mis ial öige on, peate teie ſama. Agga kui öhto ſai, ütles ſe wina-mäe isſand omma üllewaatja wasto: Kutſu need töteggiad, ja anna neile palka, ja hakka wiimſiſt esſimesſiſt sadik. Ja kui need tullid, kes ühheteiſtkümnemal tunnil ollid palgatud, ſaid nemmad iggaüks ühhe tenari-rahha. Agga kui need

esſimes-

essimesſed tullid, mõtlesid nemmad, et nemmad piddid ennam sama, ja needsammad said ka iggaũks ühhe tenari rahha. Agga kui nemmad sedda sanud, nurriseſid nemmad se maia-issanda wasto ja ütlesid: Needsinnatsed wiimsed on agga ühhe tunni tõõd teinud, ja sinna olled neid meie arrolisseks teinud, kes meie päwa koorma ja pallawat olleme kannud. Agga temma kostis, ja ütles ühhele nende seast: Sõbber, minna ei te sulle mitte liga, eks sa olle minnoga ühhe tenarirahhaga leppinud? wotta so omma ja minne omma teed; agga minna tahhan selleſinnatse wiimsele anda nenda kui sullegi; ehk eks mul olle lubba minno ommaga tehha, mis minna tahhan? ehk ons sinno meel pahha, et minna hea ollen? Nenda sawad need wiimsed esſimesseks, ja need esſimessed wiimseks; sest paljo on kutsutud, agga pisſut ärrawallitsetud.

Epistel kahhekſamal Pühhapäwal enne Kristusse üllestousmisse Pühha. 2Kor. 11, 19-12, 9. salmist sadik.

Sest teie sallite rummalaid heal melel, et teie moistlikkud ollete. Sest teie sallite, kui teid kegi sullaſiks teeb kui kegi teie omma ärraſõõb, kui kegi palka wottab, kui kegi surustelleb, kui kegi teid wasto silmi lõõb. Se teotusse pärrast rägin minna sedda, kui ollekſime meie nõdraks läinud. Agga, mis peäle kegi julge on, (ma rägin rummalusses) se peäle ollen minna ka julge. Nemmad on Ebrea-mehhed, minna ka: nemmad on Israeli lapsed, minna ka: nemmad on Abraami suggu, minna ka: nemmad on Kristusse teenrid, (ma rägin

gin rummalaste) minna ollen üllem: ma ollen ennam waewa näinud, paljo ennam hopa sanud, ennam wangis ja saggedaste surma häddas olnud. Juda-rahwa käest ollen minna wiiskord sanud ühhe hobi wähhem kui nellikümmend. Kolmkord ollen ma witsadega pekstud, ükskord kiwwidega wissatud, kolmkord on laew käest ärra hukka läinud, terwe ö ja päwa ollen ma süggawas merres olnud. Saggedaste on mul teekäimissi olnud, ma ollen olnud jöggede peäl mitmes häddas, mitmes häddas mörtsukatte seas, mitmes häddas omma rahwa seas, mitmes häddas pagganatte seas, mitmes häddas liñnas, mitmes häddas körbes, mitmes häddas merre peäl, mitmes häddas walle-wendade seas. Tö ja waewa sees, saggedaste mitmes walwamisses, nälja ja janno sees, saggedaste paastmistes, külmas ja allastusses; ilma need asjad mis wäljast on, käib se murre keikide koggoduste eest hulgal mo peäle. Kes on nödder, ja minna ei peaks nödraks sama? kedda pahhandakse, ja mo südda ei peaks sees pöllema? Kui peab kiitlema, siis tahhan minna neist asjust, mis minno nödrusses on, kitelda. Jummal ja meie Issanda Jesusse Kristusse Issa, kes on iggaweste kidetud, se teab, et ma mitte ei walleta. Tamaskusses hoidis Areta kunninga pealik Tamasko rahwa liñn^, ja tahtis mind kinniwötta, ja mind lasti aknast korwi sees mahha müri möda, ja minna peäsesin temma käest. Kiitlemissest ep olle mul kül kasso, siiski tullen minna näggemissed ja Issanda ilmutamissed üllesräkima. Ma tunnen ühhe innimesse Kristusse sees neljateistkümne aasta eest, (kas temma ihho sees olnud,

ei

ei tea minna, ehk kas ta ihhust ärra olnud, ei tea ma mitte, Jummal teab,) seddasamma kisti kolmandamast taewast sadik. Ja ma tunnen seddasamma innimest, kas ta ihhus ehk ihhust ärra olnud, ei tea ma mitte, Jummal teab.) Tedda kisti Paradisi sisse, ja kulis sanno, mis ei woi üllesräkida, mis innimessel ei sünni räkida. Sestsammast tahhan minna kitelda; agga isse-ennesest ei tahha ma kitelda muido, kui agga omma nödruste sees. Sest kui minna ka tahhaksin kitelda, ei olle minna sepärrast rummal; sest ma tahhan töt räkida; agga ma jättan sedda nenda, et ei ükski minnust ei arwa ennam, kui ta mind nääb ollewad, ehk mis ta minnust kuleb. Ja et ma nende üpris suurte ilmutamiste pärrast ei pea surustellema, on mulle lihha sisse wai antud, sadana ingel, et ta mind peab russikaga löma, et minna mitte ei surustelle. Sesamma pärrast ollen minna kolmkord Issandat pallunud, et se minnust peaks ärralahkuma; agga temma on mulle üttelnud: Sulle saab kül minno armust; sest mo wäggi saab nödrusse sees täit woimust. Sepärrast tahhan ma paljo ennam omma nödruste sees kitelda, et Kristusse wäggi minno ülle woiks warjada.

Ewangelium kahheksamal Pühhapäwal enne Kristusse üllestousmisse Pühha. Luk. 8, 4-15. salmist sadik.

Agga kui paljo rahwast ühhes kous olli, ja keikist liñnadest temma jure tötsid, räkis ta tähhendamisse sanna läbbi: üks külwaja läks wälja omma semet külwama, ja kui ta külwas,

kukkus

kukkus muist tee äre, ja sõtkuti ärra, ja need linnud mis taewa al, sõid sedda ärra; ja muist kukkus kaljo peäle, ja kui temma tousis, kuiwas temma ärra, sepärrast et temmal ep olnud märga: ja muist kukkus kesk ohhakatte sekka, ja need ohhakad tousid ühtlase ülles ja lämmatasid sedda ärra. Ja muist kukkus hea Ma peäle, ja kui temma tousis, kandis temma saakortse wilja. Kui ta sedda ütles, hüdis temma: Kel kõrwad on kuulda, se kuulgo. Agga temma Jüngrid küssisid temmalt ja ütlesid: mis tähhendamisse sanna se piddi ollema? agga temma ütles: Teile on Jummala rigi sallaja-asjad teäda antud, agga teistele tähhendamisse sannade läbbi, et nemmad nähhes ei nä, ja kuuldes ei moista. Agga se on se tähhendamisse sanna: Se seme on Jummala sanna. Agga tee-äärtsed on need, kes sedda kuulwad; pärrast tulleb kurrat, ja wottab se sanna nende süddamest ärra, et nemmad ei pea uskma egga önsaks sama. Agga kaljopeälsed on need, kes, kui nemmad kuulwad, sedda sanna römoga wastowotwad, agga neil ep olle mitte juurt, ürrikesseks aiaks uskwad nemmad, ja kiusatusse aial tagganewad nemmad ärra. Agga mis ohhakatte sekka kukkus, needsinnatsed on need, kes kuulwad ja lähhewad omma tõle, ja neid lämmatakse ärra ma-ilma murrest, ja rikkussest, ja sesinnatse ello himmudest, ja ei kañna walmist wilja. Agga, mis hea Ma sees on, need on needsinnatsed, kes sedda sanna kuulwad, ja kauni ja hea süddame sees piddawad, ja kandwad wilja kannatades.

Epistel seitsmel Pühhapäwal enne Kristusse üllestousmisse Pühha, ehk Paasto Pühhapäwal. 1 Kor. 13, 1-13.

salmist sadik.

Kui ma innimeste ja Inglide keeltega rägin, agga mul ei olle armastust, siis olleksin minna üks wask, mis kummiseb, ja kelloke, mis helliseb. Ja kui ma woiksin prohweti wisil räkida, ja teaksin keik sallajad asjad, ja keik tundmist, ja kui mul olleks keik se usk, nenda et ma woiksin mäggesid assemelt ärratõsta, agga mul polleks armastust, siis ei olle minnust ühtegi. Ja kui ma keik omma warra ärrajaggaksin, ja kui ma omma ihho annaksin, et tedda ärrapölletakse, ja mul ei olleks armastust, siis ei olleks minnul sest ühtegi kasso. Armastus on pitkämelelinne, ta näitab omma heldust ülles, armastus ei olle kadde, armastus ei te wallatust, temma ei surustelle. Temma ei näita ennast kurjaste, temma ei otsi omma kasso, temma ei sa wihhaseks temma ei mõtle kurja peäle. Temmal ep olle rõmo üllekohtust, agga tõe pärrast on temmal teistega rõõm. Temma sallib keik, ta ussub keik, ta lodab keik, temma kannatab keik. Armastus ei wässi ial ärra. Agga olgo prohweti-kulutamisset, need lõpwad ärra: olgo keled, need jäwad mahha, olgo tundminne, se lõppeb ärra. Sest pissut on, mis meie tunneme, ja pissut on, mis meie prohweti wisil rägime. Agga kui se täis assi tulleb, siis lõppeb se ärra mis polikkult on. Kui ma wäeti laps ollin, siis rääksin minna kui wäeti laps, ma ollin tark kui üks wäeti laps, ja mul ollid wäetiina lapse mõtted: agga kui ma mehheks sain, siis jätsin minna mahha

ha wäetima lapse kombed. Sest meie näme nüüd kui ühhes peeglis moistetusses, agga siis palest pallesse; nüüd tunnen minna pissut, agga siis saan ma ärratunda, nenda kui minna ka ollen ärratuntud. Agga nüüd jääb usk, lotus, armastus, need kolm; agga surem neist on armastus.

Ewangelium seitsmel Pühhapäwal enne Kristusse üllestousmisse Pühha, ehk Paasto Pühhapäwal. Luk. 18, 31-43. salmist sadik.

AGga temma (Jesus) wottis neid kaksteistkümmend ennese jure, ja ütles neile; wata, meie lähhäme ülles Jerusalemma, ja keik peab löppetadama, mis prohwetide läbbi on kirjotud innimesse Poiast. Sest tedda antakse ärra pagganatte kätte, ja tedda naertakse ja teotakse ärra ja temma peäle süllitakse, ja kui nemmad tedda sawad piitsaga peksnud, siis tapwad nemmad tedda ärra, ja kolmandamal päwal peab temma jälle üllestousma. Agga nemmad ei moistnud sest middagi, ja sesinnane könne olli nende eest warjul, ja nemmad ei moistnud mitte, mis öeldi. Agga se sündis, kui temma Jeriko liina liggi sai, siis istus üks pimme tee äres ja kerjas. Agga kui ta rahwast kulis mödaminnewad, kulas temma, mis se piddi ollema. Agga nemmad kulutasid te....nale: Jesus Naatsarettist lähhäb möda. Siis kissendas temma wägga ja ütles: Jesus, Taweti poeg, heida armo minno peäle! Agga need, kes ees käisid söitlesid tedda, et ta piddi wait ollema: agga temma kissendas paljo ennam: Taweti poeg, heida armo minno peäle! Agga Jesus jäi seisma, ja

käskis tedda enneſe jure tua; agga kui temma liggi ſai, küſſis ta temmalt ja ütles: mis ſa tahhad, et ma ſulle pean teggema? agga temma ütles: JSſand, et ma woikſin jälle nähha. Ja Jeſus ütles temmale: et nä jälle, ſinno uſk on ſind aitnud: ja ſeddamaid näggi temma jälle ja käis temma järrel Jummalat auustades. Ja keik rahwas, kes ſedda näggi, andis Jummalale kituſt.

Epistel esſimesſel Pühhapäwal Paastus.
2 Kor. 6, 1–10. ſalmiſt ſadik.

AGga meie kui abbimehhed maenitſeme teid ka, et teie Jummala armo ei pea asjata wasto wõtma. Seſt temma ütleb: minna ollen ſind armſal aial kuulnud, ja ollen ſind õnnistusſe päwal aitnud. Wata, nüüd on ſe õige armas aeg, wata, nüüd on ſe õnnistusſe pääw. Meie ei anna ühhegi asja ſees ei ühtegi pahhandust, et meie ammet ei ſa ärranaertud, waid keikis näitame meie ennaſt wälja kui Jummala teenrid: ſures kannatusſes, mitmes willetſusſes, mitmes häddas, mitmes ahhastusſes, hawus, wangis, mäſſamistes, mitmes töös, mitmes walwamisſes, mitmes paaſtmisſes, puhhastusſes, tundmisſes, pitkas meles, heldusſes, pühhas Waimus, armastusſes, mis ep olle ſallalik, tõe ſannas, Jummala wäes, õigusſe ſõa-riistade läbbi parremal ja pahhemal polel. Au ja häbbi läbbi, kurja kõnne ja hea kõnne läbbi, kui ekſitajad, ja ſiiski tõsſiſed: kui tundmatta, ja ommeti kül tutwad: kui need, kes ſurrewad, ja wata, meie ellame: kui need, kedda karistakſe, ja kedda ommeti ei ſurmata: kui kurwastud, agga ikka röömſad: kui waeſed, agga kes

paljo

paljo rikkaks teggewad, kui need, kennel middagi ei olle, ja kelle kä ommeti keik on.

Ewangelium esimesse Pühhapäwal Paastus. Matt. 4, 1-11. salmist sadik.

SJis widi Jesust pühhast Waimust körbe, et tedda piddi kurratist kiusatama. Ja kui temma nellikümmend päwa ja nellikümmend ööd sai paastnud, siis tulli temmale pärrast nälg kätte. Ja se kiusaja tulli temma jure ja ütles: Kui sa Jummala Poeg olled, siis ütle, et needsinnatsed kiwwid leibuks sawad. Agga temma wastas ja ütles: kirjotud on: inimenne ei ella mitte ükspäinis leiwast, waid iggaühhest sannast, mis Jummala suust läbbi käib. Siis wõttis tedda kurrat ennesega pühha linna, ja panni tedda pühha koia harja peäle, ja ütles temmale: Kui sa Jummala Poeg olled, siis kukkuta ennast mahha, sest kirjotud on: temma tahhab omma inglid sinno pärrast käskida, ja nemmad peawad sind kätte peäle wõtma et sinna omma jalga kiwwi wasto ei ial pea toukama. Jesus ütles temmale: ta on kirjotud: sinna ei pea Issandat omma Jummalat mitte kiusama. Ta wõttis tedda kurrat ennesega ühhe wägga kõrge mäe peäle, ja näitis temmale keik maailma kunningrigid ja nende au, ja ütles temmale: sedda keik tahhan minna sulle anda, kui sa mahhaheidad ja mind kummardad. Siis ütles Jesus temmale: Täggane sadan, sest kirjotud on: sinna pead Issandat omma Jummalat kummardama, ja tedda ükspäinis teenima. Siis jättis tedda kurrat mahha, ja wata, inglid tullid temma jure ja teenisid tedda.

Epistel teisel Pühhapäwal Paastus. 1 Tessal. 4, 1-7. salmist sadik.

MIs muud weel, wennad, kui et meie teid palume ja maenitseme Issanda Jesusse sees, nenda kui teie ollete meie käest sanud sedda, mil wisil teie peate ellama, ja Jummala mele pärrast ollema, et teie weel täiemaks sate. Sest teie teate, mis käsud meie teile olleme annud Issanda Jesusse läbbi. Sest se on Jummala tahtminne, teie pühhitseminne, et teie ennast hoiate hora-ello eest, et iggaüks teie seast teaks omma astja hoida pühhitsemisse ja au sees: ei mitte himmo-töwwes, nenda kui pagganadke, kes Jummalat ei tunne; et üksi ei te üllekohto, egga petta omma wenda sesinnatse asja sees, sepärrast, et Issand on kättemaksja keige nendesinnaste asjade pärrast, nenda kui meiegi teile olleme enne üttelnud ning tunnistanud. Sest Jummal ep olle meid mitte kutsnud rojusseks, waid pühhitsemisseks.

Ewangelium teisel Pühhapäwal Paastus Matt. 15, 21-28. salmist sadik.

JA Jesus tulli seält ärra, ja läks Tirusse ja Sidoni rikide pole. Ja wata, üks Kananeama naene tulli neist raiadest wälja, ja kissendas ja ütles temmale: Issand Taweti poeg, hallasta minno peäle, minno tüttar waewatakse kurjast, waimust kurjaste. Agga temma ei wastand temmale sannagi. Siis astsid temma jüngrid temma jure, ja palluſid tedda, ja ütlesid: Sada tedda ärra, sest temma kissendab meid takka. Agga temma kostis ja ütles: Minna ep olle mitte läkkitud, kui agga Israeli suggu ärrakaddunud lammaste

maste jure. Agga ſe naene tulli ja kummardas tedda, ja ütles: Jsſand aita mind! Agga temma kostis ja ütles: Se ep olle mitte hea, et laste leib woetakſe ja koerde ette heidetakſe. Agga temma ütles: Jah, Jsſand, kummatagi föwad need koerokesſed need raſokesſed, mis nende isſandatte laua pealt mahhalangewad. Siis kostis Jeſus ja ütles temma wasto: Oh naene! ſinno uſk on ſuur, ſulle ſündko, nenda kui ſa tahhad. Ja temma tüttar ſai terweks ſeſtſammaſt tunniſt.

Epistel kolmandamal Pühhapäwal Paastus. Exod. 5, 1-9. ſalmiſt ſadik.

SJis olge nüüd Jummala järrelkäiad, kui armad lapſed, ja käige armastusſe ſees, nenda kui ka Kristus meid on armastanud, ja on isſeennaſt meie eeſt ärraannud anniks ja ohwriks, Jummalale maggusaks haiſuks; agga horajaht ja keik rojastus ehk ahnus olgo nimmetamatta teie ſeas, nenda kui pühhadele ſünnib: ja häbbematta tö ja jölle könne ehk naljaheitminne, mis ei ſünni, waid enneminne tännamiſt olgo teie ſeas. Seſt ſedda teate teie, et ei ühhelgi horapiddajal, egga roppul egga ahnel, kes on wodra jummala tener, ep olle pärrimiſt Kristusſe ja Jummala rikis. Ükski ärgo petko teid tühja ſannadega, ſeſt nende asjade pärraſt tulleb Jummala wihha sannakuulmatta laste peale, ſepärraſt ärge ſage mitte nende ſeltſimehhiks. Seſt teie ollite ennemuiste pimmedus, agga nüüd ollete teie walgus Jsſanda ſees: ellage kui walgusſe lapſed. Seſt Waimo kaſſo näitab ennaſt keigeſugguſe headusſe ja öigusſe ja töe ſees.

Ewangelium kolmandamal Pühhapäwal Paastus. Luk. 11, 14-28. salmist sadik.

JA temma aias ühhe kurja waimo wälja, ja se-samma olli keleto; agga kui kurri waim sai wäljaläinud, siis sündis, et se keleto räkis, ja rahwas panni sedda immeks. Agga monningad nende seast ütlesid: Temma aiab kurjad waimud wälja Peeltsebuli kurja waimude üllema läbbi. Agga teised kiusasid tedda, ja küsisid temmalt imme-tähte taewast; agga temma moistis nende mötted ärra ja ütles neude wasto: Igga kunningriik, mis issekeskis ridus on, lähhäb hukka, ja se kodda, mis teisega ridus on, langeb; agga kuis-sadan ka issenneseega ridus on, kuis woib temma kunningriik jäda seisma? et teie ütlete, mind Peeltsebuli läbbi kurjad waimud wäljaaiawad. Agga kui minna Peeltsebuli läbbi kurjad waimud wäljaaian, kelle läbbi aiawad teie lapsed neid wälja? sepärast peawad nemmad teie kohtomoistjad ollema; agga kui minna Jummala sörme läbbi kurjad waimud wäljaaian, siis on Jummala riik teie jure tulnud. Kui se wäggew sõariistadega ehhitud söddamees omma kodda hoiab, siis on temma warra rahhul, agga kui üks wäggewam tedda temma peäle tulleb, ja tedda ärrawoidab, siis wottab ta ärra keik temma sõariistad, mis peäle ta lotis, ja jaggab temma saki wälja. Kes minnoga ei olle, se on minno wasto, ja kes minnoga ei koggu, se pillab ärra. Kui rojane waim innimesest on wäljaläinud, siis käib temma kuiwad paigad läbbi ja otsib hingamist, ja kui temma ei leia, siis ütleb temma: ma tahhan ümberpöörda omma kotta, kust ma ollen wäljatulnud. Ja kui temma

tulleb,

tulleb, siis leiab ta sedda luaga pühhitud ja ehhitud ollemast, siis lähhäb temma ja wottab ennesega seitse teist waimo, kes kurjemad on tedda ennast, ja kui nemmad senna sisse tullewad, siis ellawad nemmad seäl, ja lähhäb selle innimesse wiimne luggu pahhemaks kui essimenne. Agga se sündis kui ta sedda räkis, tõstis üks naene rahwa seas omma heält, ja ütles temmale: Onnis on se ihho, mis sind on kannud, ja need rinnad, mis sinna olled immenud. Agga temma ütles: Ja! önsad on need, kes Jummla sanna kuulwad, ja sedda tallele pannewad.

Epistel neljandamal Pühhapäwal Paastus.
Kalat. 4, 21-31. salmist sadik.

Ütelge mulle, kes teie kässo al tahhate olla, eks teie ei kule sedda kässo? sest kirjotud on, et Abraamil kaks poega olnud, teine ümmardajast ja teine wabbat naesest. Ja teine sest ümmardajast on lihha polest sündinud, agga teine sest wabbat-naesest tootusse läbbi. Need asjad tähhendawad middagi. Sest need kaks naeste-rahwast on need kaks seädust, se teine Sinai mäelt, mis sullasepölweks sünnitab, se on Agar; sest Agar on Sinai mäggi Arabia maal, ja sünnib selle Jerusalemmaga ühte, mis nüüd on, agga ta orjab omma lastega: agga se Jerusalem, mis üllewel on, se on se wabbat-naene, mis meie keikide emma on. Sest kirjotud on: Olle römus sa siggimatta, kes sinna ei kañna ilmale; tõsta heält ja kissenda wägga, kes sa lapse waewas ei olle, sest sel, kes mehheta on, on paljo ennam lapsi kui sel, kennel mees on. Agga wennad, meie olleme nenda kui

Jsak, tootusse lapsed. Agga kui sel ajal se, kes lihha polest olli sündinud, tedda takkakiusas, kes Waimo polest olli sündinud, nenda ka nüüd. Agga, mis ütleb se kirri? lükka ümmardaja ja temma poega wälja, sest selle ümmardaja poeg ei pea mitte pärrima selle wabbat-naese poiaga. Sepärrast, wennad, ep olle meie mitte ennam ümmardaja waid wabbat-naese lapsed.

Ewangelium neljandamal Pühhapäwal Paastus. Joh. 6, 1-15. sälmist sadik.

PÄrrast sedda läks Jesus ärra ülle Kalilea merre Tiberia liñna kaudo, ja paljo rahwast käis temma järrel, et nemmad temma immetähhed näggid, mis temma haigedele teggi. Agga Jesus läks ülles mäe peäle, ja istus siñna omma jüngrittega. Agga se Pasa Juda-rahwa pühha olli liggi. Kui nüüd Jesus ommad silmad üllestõstis ja näggi paljo rahwast enese jure tullewad, siis ütles temma Wilippusse wasto: Kust peame meie leibo ostma, et needsinnatsed sawad süa? (agga sedda ütles temma tedda kiusades, sest ta teädis kül, mis ta piddi teggema.) Wilippus wastas temmale: Leibo kahhe saa tenari-rahha eest ei lö mitte neile ette, et iggaüks neist agga pissut wõttaks. Üks temma jüngrittest Andreas Simona Peetrusse wend ütleb temmale: Siin on üks poisike, sel on wiis ohrast leiba ja kaks kallokest, agga mis se on ni mitmele? Agga Jesus ütles: saatke need innimessed mahha-istma. Agga seäl paikas olli paljo rohto; siis istusid mahha arro järrele liggi wiis tuhhat meest. Agga Jesus wottis need leiwad, ja tännas ja andis jüngrittele

le, agga need jüngrid neile, kes maas istsid: selsammal kombel ka neist kallokessist, ni paljo kui nemmad tahtsid. Agga kui nende köhhud täis sanud, ütles temma omma jüngrittele: Korristage need üllejänud pallokesséd kokko, et ühtegi ei sa hukka. Siis korristasid nemmad kokko ja täidsid kaksteistkümmend korwi täit pallokessi neist wiest ohra leiwast, mis ollid üllejänud neist, kes ollid sönud. Kui nüüd need innimesséd se immetähhe näggid, mis Jesus teggi, ütlesid nemmad: Sessinnane on töest se Prohwet, kes mailma sisse peab tullema. Kui nüüd Jesus moistis, et nemmad tahtsid tulla, ja tedda wäggise wotta, et nemmad tedda piddid kunningaks tösima, siis läks ta jälle körwale mäe peäle ainoüksi.

Epistel wiendamal Pühhapäwal Paastus. Ebr. 9, 11-15. salmist sadik.

AGga Kristus on tulnud kui tullewatte hea asjade üllem Preester, ja ühhe surema ja täiema telgi läbbi, mis ei olle kättega tehtud, se on, mis ei olle sedda wisi ehhitud, ja ei mitte sikkade egga wassikatte werre läbbi, waid omma werre läbbi on temma ükskord senna pühha paiga sisse läinud, ja iggawest ärralunnastamist leidnud. Sest kui härgade ja sikkade werri ja lehma tuhk, mis nende peäle, kes rojaseks sanud, ripputakse, pühhaks teeb lihha puhhastusseks: kui paljo ennam Kristusse werri, kes iggawesse Waimo läbbi ennast isse ilma wiggata Jummalale on ohwrinud, puhhastab teie südddame-tunnistust surnuist teggudest, sedda ellawat Jummalat tenida. Ja sepärrast on temma ue seädusse wahhemees, et

need, kes on kutsutud, iggawesse pärrandusse tootust piddid sama pärrast sedda kui Kristusse surm sai olnud ärralunnastamiseks neist eksitussist, mis essimesse seädusse al ollid.

Ewangelium wiendamal Pühhapäwal Paastus. Joan. 8, 46-59. salmist sadik.

KEs teie seast woib patto minno peäle tõeks tunnistada? agga kui minna tõt rägin, mikspärrast ei ussu teie mind mitte? Kes Jummalast on, se kuleb Jummala sannad, sepärrast ei kule teie mitte, sest et teie Jummalast ei olle. Siis kostsid Juda-rahwas ja ütlesid temmale: Eks meie õiete ei ütle, et sinna Samariamees olled, ja et sul kurri waim on? Jesus kostis: Mul ei olle kurja waimo, waid minna austan omma Issa, ja teie teotate mind. Agga minna ei otsi mitte omma au; üks on, kes seda otsib ja kättemaksab. Tõest, tõest minna ütlen teile, kui kegi minno sanna saab piddanud, se ei pea mitte surma näggema iggaweste. Siis ütlesid Juda-rahwas temma wasto: Nüüd olleme meie tunnud, et sinnul kurri waim on. Abraam on surnud ja prohwetid, ja sinna ütled: kui kegi minno sanna saab piddanud, se ei pea mitte surma maitsma iggaweste. Sinnaks surem olled kui meie issa Abraam, kes on surnud? ja prohwetid on surnud, kelleks sinna isse-ennast panned? Jesus kostis: Kui minna isse-ennast austan, siis ei olle minno au middagi; minno Issa on, kes mind austab, kedda teie ütlete, et temma teie Jummal on; ja teie ei olle tedda mitte tunnud, agga minna tunnen tedda, ja kui ma peaksin

aksin ütlema: et minna tedda ei tunne, siis olleksin minna teie sarnane üks wallelik; agga minna tunnen tedda, ja pean temma sanna. Abraam teie issa sai wägga röömsaks, et temma minno päwa piddi näggema, ja temma näggi sedda ja olli römus. Sepärrast ütlesid Juda-rahwas temma wasto: Sinna ei olle weel wiiskümmend aastat wanna, ja olled Abraami näinud? Jesus ütles nende wasto; Töest, töest, minna ütlen teile, enne kui Abraam sai, ollen minna. Siis wotsid nemmad kiwwa ülles, et nemmad tedda piddid wiskama; agga Jesus pettis ennast ärra, ja läks keskelt nende wahhelt minnes pühhast koiast wälja; ja nenda peäsis temma ärra.

Epistel kuendamal Pühhapäwal Paastus, ehk Palmipude Pühhapäwal. Wilip. 2,5-11. salmist sadik.

SEst sesammasuggune meel olgo teie sees, mis Kristusse Jesusse sees ka olli, kes kui ta Jummala näul olli, sedda ei arwand sagiks, et temma Jummalaga ühhesuggune olli; waid allandas isseennast ja wottis sullase näggo ennesele, ja sai innimeste sarnatseks, ja leiti wäljaspiddisest kombest kui innimenne, ja allandas isseennast, ja sai sannawotlikkuks surmani, peälegi risti surmani. Sepärrast on ka Jummal tedda wägga üllendanud, ja on temmale annud ühhe nimme, mis ülle keige nimme on, et Jesusse nimmel keik nende pölwed peawad ennast nikkutama, kes taewas, ja Ma peäl, ja Ma al on, ja keikide keel peab üllestunnistama, et Jesus Kristus on se Issand Jummala Issa auuks.

Ewan-

Ewangelium kuendamal Pühhapäwal Paastus, ehk Palmipude Pühhapäwal, on sesamma, mis leitakse essimesse Kristusse Tullemisse Pühhal. Matt. 21, 1-9.

salmist sadik.

JA kui nemmad Jerusalemma liggi said u. t. s. wata 35. lehhe küljes.

Epistel Surel Neljapäwal. 1 Kor. 11, 23-32. salmist sadik.

SEst minna ollen Jssandalt sedda sanud, mis ma teilegi ollen annud, et Jssand Jesus sel ösel kui tedda ärra anti, leiba wottis ja tännas, ja murdis ja ütles: wotke, söge, se on minno ihho, mis teie eest murtakse; sedda tehke minno mällestusseks. Selsammal kombel wottis temma ka karrika pärrast öhto-söma aega, ja ütles: sesinnane karrikas on se uus seädus minno werre sees, sedda tehke, ni mittokord kui teie ial sedda jote, minno mällestusseks. Sest ni mittokord, kui teie ial sedda leiba söte, ja sest karrikast jote, siis kulutage Jssanda surma, senni kui temma tulleb. Sepärrast kes ial sedda leiba söök, ehk Jssanda karrika seest joob kölwatumal wisil, sel on Jssanda ihhust ja werrest süüd. Agga innimenne katsko isseennast läbbi, ja nenda sögo temma sest leiwast, ja jogo se karrika seest. Sest kes kölwato söök ja joob, se söök ja joob isseennesele nuhtlust, sest et temma ei te wahhet Jssanda ihho wahhel. Sepärrast on ka paljo nödraid ja haigid teie seas, ja paljo maggawad. Sest kui meie isseenneste peäle kohhut moistame, siis ei moisteta mitte meie peäle kohhut. Agga kui meie peäle kohhut moistetakse,

tetakse, siis antakse meile Jssandast hirmo, et meid ma-ilmaga ei pea hukkamoistetama.

Ewangelium surel Neljapäwal on pühha Ewangelisti Joannesse ramatus 13 peatükkis, 1-15. salmist sadik.

AGga enne Pasa pühha, kui Jesus teädis — — kui minna teile ollen teinud. wata 153 lehhe küljes.

Ewangelium Surel Redel on Meie Jssanda Jesusse Kristusse Matmissest,

mis on wiimne tük meie Jssanda Jesusse Kristusse Kannatamissest ning surmast. wata 183. lehhe küljes.

AGga kui öhto kätte tulnud — ja pannid se kiwwi pitseriga kinni.

Epistel Kristusse üllestousmisse Pühha essimesel Päwal. 1 Kor. 5, 6-8 salmist sadik.

TEie kiitleminne ep olle mitte hea. Eks teie tea, et pisut happotaignat keik taignat happuks teeb? Sepärrast pühkige wälja se wanna happotaigen, et teie uus taigen woiksite olla, nenda kui teie hapnematta ollete; sest ka meie Pasa-tal Kristus on meie eest tappetud. Sepärrast piddagem pühhad, ei mitte wannas happotaignas, ei kurjusse egga kawwalusse happotaignas, waid selge mele ja tõe hapnematta taignas.

Ewan-

Ewangelium Kristusse üllestousmisse Pühha esſimesſel Päwal. Mark. 16, 1-8. ſalmist sadik.

Ja kui se hingamisse pääw sai mödaleinud, ostis Maria Mahdalena, ja Maria Jakobusse emma: ja Salome kallid rohhud, et nemmad piddid tullema ja tedda woidma. Ja esſimesſel näddali päwal tullid nemmad wägga warra päwa toustes haua jure ja ütleſid issekeskis: Kes weretab meile se kiwwi haua ukse pealt ärra? Ja kui nemmad senna waatſid, näggid nemmad, et se kiwwi olli ärraweretud; seſt temma olli wägga ſuur. Ja nemmad läkſid haua ſisse ja näggid ühhe noremehhe parremal polel istwad, sel olli pikk walge rie selgas, ja nemmad ehmataſid wägga. Agga temma ütles nende wasto: ärge ehmatage, teie otsite Jesust Naatsarettist, kes olli risti podud. Temma on üllestousnud, temma ep olle ſiin, wata sedda asset, kuhho nemmad tedda ollid pannud. Agga minge, üttelge temma jüngrittele, ka Peetrusſele, et temma teie ele lähhäb Kalilea-male, seäl sate teie tedda nähha, nenda kui temma teile on üttelnud. Ja nemmad läkſid ruttuste wälja, ja jookſid haua jurest ärra; seſt nende peäle olli wärristus ja ehmatus tulnud, ja ei üttelnud ühhelegi ühtegi, seſt nemmad kartſid.

Epistel Kristusse üllestousmisse Pühha teisel Päwal. Apoſt. Tegg. Kam. 10, 34-43. ſalmist sadik.

AGga Peetrus teggi omma su lahti ja ütles: Nüüd moistan minna töeste, et Jummal ei pea luggu, misſugguſeſt sugguſt innimenne on, waid

waid keige rahwa seast on se, kes tedda kardab ja öigust teeb, armas temma meleſt. Se on se sanna, mis ta Israeli lastele on lakkitanud, ja on lasknud rahho kulutada Jesusse Kristusse läbbi; se samma on keikide Issand. Teie teate sedda asja, mis on sündinud keik se Juda-ma läbbi, ja on hakkanud Kalilea-maalt pärrast sedda ristmist, mis Joannes kulutas; Jesussest kes on Naatsarettist, kuida Jummal tedda on woidnud pühha Waimo ja wäega, kes on mõda maad käinud, ja head teinud, ja terwist saatnud keikile, kelle peäle kurrat olli woimust sanud, sest Jummal olli temmaga. Ja meie olleme keige nende asjade tunnistajad, mis ta on teinud Juda-rahwa-maal ja Jerusalemmas, kedda nemmad on tapnud, kui nemmad tedda pu külge said ponud. Tedda on Jummal üllesärratanud kolmandamal päwal, ja on tedda lasknud ilmsiks sada ei mitte keige rahwale, waid neile tunnistajattele, kedda Jummal enne olli ärrawallitsenud, meile, kes meie temmaga olleme sönud ja jonud pärrast sedda, kui ta surnust sai üllestousnud. Ja temma on meid käsknud rahwale kulutada ja tunnistada, et sesamma on se Jummalast seätud ellawatte ja surnutte kohtomoistja. Sestsinnatsest tunnistawad keik Prohwetid, et temma nimme läbbi keik, kes temma sisse usk wad, peawad pattude andeks-andmist sama.

Ewangelium Kristusse üllestousmisse Pühha teisel Päwal. Luk. 24, 13-35.

salmist sadik.

Ja wata, kaks nende seast ollid minnemas selsammal päwal ühte allewisse, mis Jerusalem-

mast

mast liggi kuuskümmend waggo maad olli, selle nimmi olli Emaus, ja nemmad rääkſid isſekeskis keikist neist asjust, mis ollid ſündinud. Ja se ſündis, kui nemmad teine teisega jutto aiasid, ja teine teiselt küsſisid, siis tulli ka Jeſus isse nende jure ja käis nendega. Agga nende silmad peti, et nemmad tedda mitte ei tunnud. Ja temma ütles nende wasto: Mis könned need on, mis teie isſekeskis könnelete käies, ja ollete kurwanäolisſed? Agga üks, Kleopas nimmi, wastas ja ütles temmale: Sinnaks üksi kui wõõras ellad Jeruſalemmas, ja ei olle teäda ſanud, mis neil päiwil seäl ſammas on ſündinud? Ja temma ütles neile: mis siis? Agga nemmad ütleſid temmale: Sedda, Jeſusſest Naatſarettist, kes olli Prohwet wäggew teggudeſt ja ſannaſt Jummala ja keige rahwa ees, kuida meie üllemad preeſtrid ja wannemad tedda on surma kohto alla ärraannud, ja tedda risti lõnud. Agga meie lootſime, et ta piddi ſesamma ollema, kes Israeli rahwaſt piddi ärralunnastama, ja peäle ſe keik on tänna kolmas pääw, kui ſe on ſündinud. Agga ka monningad naeſed meie ſeaſt on meid ärraehmatanud, kes warra hommiko haua jures ollid olnud, ja kui nemmad temma ihho ei leidnud, tullid nemmad ja ütleſid, ennaſt ka inglide näo näinud, kes ütlewad, tedda ellawad. Ja monningad meie ſeaſt läkſid haua jure, ja leidſid nenda, kui need naeſed ka üttelnud; agga tedda ennaſt ei näinud nemmad mitte. Ja temma ütles nende wasto: Oh! teie rummalad ja süddameſt pitkaldaſed ſedda keik uskuda, mis prohwetid on räkinud! Eks Kristus ſedda piddand kannatama, ja omma au ſisſe minnema! Ja temma hakkas

Moſes-

Mosesseſt ja keikiſt prohwetideſt, ja selletas neile ärra keige kirjade sees sedda mis temmaſt olli kirjotud. Ja temma said se allewi liggi, kuhho nemmad läksid. Ja nemmad teggi ennaſt emale minnema. Ja nemmad palluſid tedda wäggise ja ütleſid: Jä meie jure, seſt öhto jouab, ja pääw werib; ja temma läks sisse nende jure jäma. Ja se sündis, kui ta nendega laudas istus, wottis temma leiba, önnistas ja murdis ja andis neile; siis peäſid nende silmad lahti, ja nemmad tundſid tedda, ja temma kaddus nende eest ärra. Ja nemmad ütleſid teine teise wasto: Eks meie südda meie sees ei põllend, kui ta meiega räkis tee peäl, ja kui ta meile kirjad ärraselletas? Ja nemmad touſid selsammal tunnil ülles, ja läksid taggaſi Jerusalemma, ja leidsid neid üksteiſtkümmend, ja neid kes nende jures ollid, kous ollemaſt, kes ütleſid: JSsand on töeste üllestousnud ja ennaſt Simonale näitnud. Ja nemmad rääkſid sedda ülles, mis tee peäl olli sündinud, ja kuida nemmad tedda leiwa-murdmisseſt ollid tunnud.

Epistel Kristusse üllestousmisse Pühha kolmandamal Päwal. Apoſt. Tegg. Kam. 13, 26-32. salmist sadik.

Mehhed, wennad, Abraami suggu lapsed, ja kes teie seaſt Jummalat kartwad, teile on seſinnatse önnistusse sanna läkkitud. Seſt kes Jerusalemmas ellawad, ja nende üllemad, et nemmad seddaſinnaſt Jeſuſt ei tunnud, siis on nemmad nende Prohwetide sannad, mis igga hingamisse-päwal loetakse, tedda hukkamoistes töeks teinud. Ja kui nemmad ühtegi surma süüd leidnud,

palluſid nemmad Pilatuſt, et tedda piddi ärrahukkatama. Agga kui nemmad keik ſaid löppetanud, mis temmaſt olli kirjotud, wotſid nemmad tedda pu peält mahha, ja pannid tedda hauda. Agga Jummal on tedda üllesärratanud ſurnuſt, kes on nähtud mitto päwa neiſt, kes temmaga ollid läinud Kalilea-maalt Jeruſalemma, kes on temma tunnistajad rahwa ees. Ja meie kulutame teile ſedda tootuſt, mis meie wannemille on ſanud, et Jummal ſedda meile, nende lastele, on täieste töeks teinud, kui temma Jeſuſt ſai üllesärratanud.

Ewangelium Kristusſe üllestousmiſe Pühha kolmandamal Päwal. Luk. 24, 36-47. ſalmiſt ſadik.

Agga kui nemmad ſedda rääkſid, ſeiſis Jeſus iſſe keſk nende wahhel, ja ütles neile: Rahho olgo teile! Agga nemmad kohkuſid ja kartſid ja mötleſid ennaſt waimo näggewad. Ja temma ütles neile: Miks teie ollete ni wägga ärraehmatand? Ja mikspärraſt touswad niſugguſed mötlemiſſed teie ſüddamette ſeeſt? Et wadage mo käed ja mo jallad, ſeſt et minna ſeſamma ollen, katſke mind kättega ja wadage, ſeſt waimul ep olle mitte lihha ja luid, nenda kui teie näte mul ollewad. Ja kui ta ſedda ſai üttelnud, näitis temma neile ommad käed ja jallad. Agga kui nemmad römo pärraſt weel ei uſknud, ja immeks pannid, ſiis ütles ta nende wasto: Kas teil on ſiin middagi ſüa? Ja nemmad pannid temma ette tükki küpſetud kalla ja kerje-met. Ja temma wottis ja ſöi nende ees. Agga temma ütles nende wasto: Need on need könned, mis ma teile rääkſin, kui minna alles

teie

teie jures ollin: Sest keik peab töeks sama, mis Mosesse kässo-öppetusseste ja Prohwetide ja laulo ramatusse minnust on kirjotud. Siis teggi temma nende moistust lahti, et nemmad kirjad moistsid. Ja temma ütles neile: nenda on kirjotud, ja nenda piddi Kristus kannatama, ja üllestousma surnust kolmandamal päwal ja temma nimmel piddi kulutadama meleparrandamist ja pattude andeks-andmist keige rahwa seas, ja algama Jerusalemmast.

Epistel esimesel Pühhapäwal pärrast Kristusse üllestousmisse Pühha. 1 Joan. 5, 4-12. salmist sadik.

Sest keik, mis Jummalast on sündinud, woidab ma-ilma ärra, ja meie usk, se on se woimus, mis ma-ilma on ärrawoitnud. Kes muido on, kes ma-ilma ärrawoidab, kui agga se, kes ussub, et Jesus Jummala Poeg on. Se on sesamma, kes tulleb wee ja werre läbbi, Jesus se Kristus, ei mitte weega ükspäinis, kuid wee ja werrega. Ja Waim on, kes tunnistab, et waim on tödde. Sest kolm on, kes tunnistawad taewas, Issa, Sanna, ja pühha Waim, ja need kolm on üks. Ja kolm on, kes tunnistawad Ma peäl, Waim, ja wessi, ja werri, ja need kolm on ühheks tunnistusseks. Kui meie innimeste tunnistust wastowottame, siis on Jummala tunnistus surem, sest se on Jummala tunnistus, mis temma on tunnistanud, ommast Poiast. Kes ussub Jummala Poia sisse, sel on tunnistus ennese sees. Kes ei ussu Jummalat, se on tedda wallelikkuks teinud, sest temma ei olle mitte usknud sedda tunnistust, mis

Jummal on tunnistanud ommast Poiast. Ja se on se tunnistus, et Jummal meile on iggawest ello annud, ja sesamma ello on temma Poia sees. Kellel se Poeg on, sellel on ello, kellel Jummala Poega ei olle, sellel ei olle sedda ello mitte.

Ewangelium essimesse Pühhapäwal pärrast Kristusse üllestousmisse Pühha. Joan. 20, 19-31. salmist sadik.

Kui nüüd öhto aeg olli selsammal essimessel näddali päwal, ja uksed lukkus ollid seäl, kus jüngrid ühheskous ollid kartusse pärrast Judarahwa eest, siis tulli Jesus ja seisis kesk nende wahhel, ja ütles neile: Rahho olgo teile! Ja kui ta sedda sai üttelnud, näitis temma neile ommad käed ja külje; siis said need Jüngrid röömsaks, kui nemmad Issandat näggid. Siis ütles Jesus neile jälle: Rahho olgo teile! nenda kui Issa mind on läkkitanud, nenda läkkitan minna teid ka. Ja kui ta sedda sai üttelnud, puhhas ta nende peäle, ja ütles neile: Wotke pühha Waimo. Kellele teie ial pattud andeks annate, neile on need andeks antud: Kellele teie ial pattud kinnitate, neile on need kinnitud. Agga Tomas üks neist kahhesteistkümnest, kedda nimmetakse kaksikkuks, ei olnud mitte nendega, kui Jesus tulnud: Siis ütlesid need teised jüngrid temmale: Meie olleme Issandat näinud. Agga temma ütles neile: Ei ma ussu mitte, kui minna ei nä temma kätte sees naelte asset, ja ei panne omma förme naelte asseme sisse, ja ei panne omma kät temma külje sisse. Ja kahhekssa päwa pärrast ollid need Jüngrid jälle seälsammas ja Tomas nendega. Siis tulleb Jesus, kui uksed

lukkus

lukkus ollid, ja ſeiſis keſk nende wahhel, ja ütles: Rahho olgo teile! pärraſt ütleb temma Tomale: Pista omma ſörme ſeie, ja wata minno käed, ja anna omma kät ſeie, ja panne minno külje ſisſe, ja ärra olle uſkmatta, waid uſklik. Ja Tomas wastas ja ütles temmale: Minno Iſſand, ja minno Jummal! Jeſus ütles temmale: Tomas, ſa olled uſknud, ſeſt et ſa mind olled näinud; önſad on need, kes ei nä, ja ſiiski uſkwad. Agga Jeſus on kül muid paljo immetähte teinud omma jungritte ees, mis ep olle ülleskirjotud ſeſinnatſe ramato ſisſe; agga needſinnatſed on kirjotud, et teie peate uſkma et Jeſus on Kristus Jummala Poeg, ja et teie peate uſkma ja ello ſama temma nimme ſees.

Epistel teiſel Pühhapäwal pärraſt Kristuſe üllestousmiſſe Pühha. 1 Peetr. 2, 21-25. ſalmiſt ſadik.

Seſt ſeks ollete teie kutſutud, ſeſt ka Kristus on teie eeſt kannatanud, ja teile tähte jätnud, et teie peate temma jälgede ſees käima, kes ei olle patto teinud, ja kelle ſuuſt polle pettuſt leitud, kes ei ſõimand wasto, kui tedda ſõimati, kes ei ähwardand, kui ta kannatas; waid andis ſelle holeks, kes õiete kohhut moistab. Kes meie pattud iſſe on kannud ommas ihhus ülles pu peäle, et meie piddime pattuſt ärra ſama ja õigusſele ellama, kelle wermede läbbi teie ollete terweks ſanud. Seſt teie ollite kui ekſiad lambad, agga nüüd ollete teie pöördud omma hinge karjatſe ja üllewaatja pole.

Ewangelium teisel Pühhapäwal pärrast Kristusse üllestousmisse Pühha. Joan. 10, 11-16. salmist sadik.

Minna ollen se hea karjane, se hea karjane jättab omma ello lammaste eest. Agga se palgalinne, kes ei olle karjane, kelle ommad need lambad ei olle, nääb hunti tullewad ja jättab lambad mahha ja pöggeneb, ja hunt wottab neid lambad ja pillab need lambad laiale. Agga palgalinne pöggeneb, sest et temma on palgalinne, ja temma ei holi lammastest mitte. Minna ollen se hea karjane ja tunnen ommad, ja minno ommad tundwad mind, nenda kui mind Jssa tunneb ja minna tunnen sedda Jssa, ja jättan omma ello lammaste eest. Ja minnul on weel teised lambad, need ei olle mitte sestsinnatsest laudast, ja neid pean minna ka seie toma, ja nemmad kuulwad minno heäle, ja peab üks karri ja üks karjane ollema.

Epistel kolmandamal Pühhapäwal pärrast Kristusse üllestousmisse Pühha. 1 Peetr. 2, 11-20. salmist sadik.

Armad, minna maenitsen teid kui maialissed ja woörad, et teie ennast hoiate lihhalikko himmude eest, mis hinge wasto söddiwad, ja et teie head ello peate pagganatte seas, et nemmad se eest, mis nemmad teist kui kurjateggiatest pahha rägiwad, wottaksid teie hea teggude pärrast, mis nemmad teist näwad, Jummalat auustada katsmisse päwal. Sepärrast heitke ennast keikide innimeste seädmisse alla Jssanda pärrast, olgo kuninga kui üllema alla; ellik pealikkude kui nende alla, kes temmast on läkkitud, kurjateggiattele kül nuht-

nuhtlusseks, agga heateggiattele kitusseks. Sest nenda on Jummala tahtminne, et teie head tehhes moistmatta innimeste rummalust kinnisullute; kui wabbad, ja ei mitte otsego olleks teil se wabbadus kurjusse katteks, waid kui Jummala sullased. Auustage keiki, armastage wende, kartke Jummalat, auustage kuningast. Teie sullased, kuulge keige kartussega omma issandatte sanna, ei mitte ükspäinis heade sanna, kes järrele andwad, waid ka nende tiggedatte sanna. Sest se on arm kui kegi süddame-tunnistusse pärrast Jummala ees keik kurwastust heaks wõttab, ja üllekohhut kannatab. Sest mis kitus on se, kui teid sü pärrast peksetakse, ja teie nenda kannatlikkud ollete: Agga kui teie head tehhes ja kurja nähhes kannatate, se on arm Jummala jures.

Ewangelium kolmandamal Pühhapäwal pärrast Kristusse üllestousmisse Pühha.

Joan. 16, 16-23. salmist sadik.

Ürrikesse aia pärrast, siis ei nä teie mind mitte, ja ta ürrikesse aia pärrast, siis näte teie mind, sest minna lähhän issa jure. Siis ütlesid monningad temma Jüngritest issekeskis; Mis se on, mis temma meile ütleb: Ürrikesse aia pärrast, siis ei nä teie mind mitte, ja ta ürrikesse aia pärrast, siis näte teie mind, ja et minna Issa jure lähhän? Sepärrast ütlesid nemmad: Mis se on, mis temma ütleb: Ürrikesse aia pärrast? Meie ei tea mitte, mis temma rägib. Siis moistis Jesus, et nemmad temmalt tahtsid küssida, ja ütles nende wasto: Sedda küssite teie issekeskis, et minna ollen üttelnud: Ürrikesse aia pärrast, siis ei nä teie mind

mitte, ja ta ürrikesse aia pärrast, siis näte teie mind. Tõest, tõest, minna ütlen teile, teie peate nutma ja ulluma, agga ma-ilm on römus. Teid peab kurwastama, agga teie kurwastus peab römuks minnema. Ühhel naesel, kui temma lapse ilmale toob, on kurwastust, sest temma tund on tulnud, agga kui temma saab lapse sanud ei mõtle temma ennam ahhastusse peäle se römo pärrast, et innimenne ilma on sündinud. Ja teil on kül nüüd ka murret, agga minna tahhan teid jälle nähha, ja teie südda peab römus ollema, ja ükski ei pea teie römo teist ärrawõtma. Ja selsammal päwal ei küssi teie mult middagi.

Epistel neljandamal Pühhapäwal pärrast Kristusse üllestousmisse Pühha. Jak. 1, 16-21. salmist sadik.

Ärge ekstge mitte, mo armsad wennad. Keik hea andminne, ja keik täis and on üllewelt, ja tulleb mahha walguste Issast, kelle jures ei olle muutmist egga wahhetamisse warjo. Temma on meid sünnitanud omma tahtmisse järrele tõe anna läbbi, et meie piddime kui üks esstmenne suggu ollema temma lomade seast. Sepärrast, minno armad wennad, olgo igga innimenne nobbe kuulma, pitkalinne räkima, pitkalinne wihhale: Sest innimesse wihha ei te mitte, mis Jummala ees õige on. Sepärrast heitke enneset ärra keik rojust ja kurjust, mis wägga paljo on ja wõtke tassase melega wasto sedda sanna, mis teie sisse on istutud, ja woib teie hinged önsaks tehha.

Ewangelium neljandamal Pühhapäwal pärraſt Kristusse üllestousmisse Pühha. Joan. 16, 5-15. salmist sadik.

Agga nüüd lähhän minna selle jure, kes mind on läkkitanud, ja ükski teie seast ei küsi mult: kuhho sa lähhäd? waid et minna teile sedda ollen üttelnud, on teie südda täis kurwastust sanud. Agga minna ütlen teile sedda töt: Se tulleb teile heaks, et minna ärralähhän, sest kui minna ärra ei lähhä, siis ei tulle tröstia mitte teie jure; Agga kui minna saan ärralainud, tahhan minna tedda teie jure läkkitada. Ja kui sesamma saab tulnud, annab temma ma-ilmale märko patto pärraſt, ja öigusse pärraſt, ja kohto pärraſt. Patto pärraſt, et nemmad ei ussu minno sisse: Agga öigusse pärraſt, et minna Jssa jure lähhän, ja teie mind ennam ei nä: Ja kohto pärraſt, et sesinnatse ma-ilma würsti peäle kohhut on moistetud. Minnul on teile weel paljo ütlemist, agga teie ei woi sedda nüüd mitte kanda. Agga kui temma, se töe Waim, tulleb, se juhhatab teid keige töe sisse sest temma ei rägi mitte isseenesest, waid mis temma kuleb, sedda rägib temma, ja tullewad asjad kulutab temma teile. Sesamma auustab mind, sest minno ommast wottab temma ja kulutab teile. Keik se, mis Jssal on, se on minno, sepärraſt ollen minna üttelnud, et temma peab minno ommast wotma ja teile kulutama.

Epistel wiendamal Pühhapäwal pärraſt Kristusse üllestousmisse Pühha. Jak. 1, 22-27. salmist sadik.

Agga olge sanna teggiad, ja ei mitte ükspäinis kuul-

kuuljad, et teie wallemõtlemisse läbbi ennast ei petta. Sest kui kegi on sanna kuulja, ja ei mitte teggia, se on selle mehhe sarnane, kes omma ihholikko pallet peeglis katsub: Sest ta on ennast katsnud ja ärralãinud, ja seddamaid ärraunnustanud, missuggune temma olli. Agga kes wabbadusse täie kässo sisse kummardades watab, ja selle jure jääb, sesinnane ei olle mitte unnustaw kuulja, waid teo teggia, sesinnane on wast õnnis omma teggemisse sees. Kui kegi teie seast arwab Jummala tenia ollewad, ja ei tallitse mitte omma keelt, waid pettab omma süddant, selle Jummala tenistus on tühhine. Ülks puhhas ja laitmatta tenistus Jummala ja Jsa ees on se: Waeste laste ja lesknaeste järrele kulama nende willetsusses, ja isseennast ilmawiggata ma-ilmast piddama.

Ewangelium wiendamal Pühhapäwal pärrast Kristusse üllestousmisse Pühha.

Joan. 16, 23-30. salmist sadik.

Tõest, tõest minna ütlen teile: Mis teie ial Jsalt pallute minno nimmel sedda annab temma teile. Tännini ep olle teie middagi pallunud minno nimmel: Palluge, siis peate teie wõtma, et teie rõõm woiks täis olla. Sedda ollen minna teile tähhendamisse-sannadega räkinud, agga se tund tulleb, et minna tähhendamisse-sannadega ennam teile ei rägi, waid kulutan teile julgeste ommast Jsast. Selsammal päwal peate teie palluma minno nimmel, ja minna ei ütle teile mitte, et minna tahhan Jsa teie eest palluda, sest Jsa isse armastab teid, sest et teie mind ollete armastanud,

nud, ja usknud, et minna Jummalast ollen wäljaläinud. Minna ollen Jssast wäljaläinud, ja tulnud ma-ilma sisse, ta jättan minna ma-ilma mahha, ja lähhän Jssa jure. Siis ütlesid temma jüngrid temma wasto; Wata, nüüd rägid sinna julgeste, ja ei ütle ühtegi tähhendamisse-sanna. Nüüd teame meie, et sinna keik asjad tead, ja sul ep olle tarwis, et sinnult kegi küssib. Sest usume meie, et sinna Jummalast olled wäljaläinud.

Epistel Kristusse Taewaminnemisse Pühhal. Apost. Tegg. Ram. 1, 1-11. salmist jadik.

Essimesse ramato ollen minna kül teinud, Teowilus, keigest sest mis Jesus hakkas teggema ja öppetama se päwani, millal tedda ülleswoeti, kui ta Apostlidele (kedda ta olli ärrawallitsenud) pühha Waimo läbbi sai kässo annud, kennele temma ka pärrast omma kannatamist isseennast ellawalt olli näitnud mitme tössise märgiga, ja olli neist nähtud nellikümmend päwa, ja räkis Jummala rigi asjo. Ja kui ta nendega kokko sai, käskis temma neid, et nemmad ei piddand Jerusalemmast ärraminnema, waid Jssa tootust ootma, mis teie (ütles temma) minnust ollete kuulnud. Sest Joannes on kül weega ristinud, agga teid peab pühha Waimoga ristitama ei mitte kaua pärrast neidsinnatsid päiwi. Kes nüüd ollid kokkotulnud, küssisid temmalt ja ütlesid: Jssand, kas sinna selsinnatsel aial jälle Jsraelile ülleselhitad kunningriki? Agga temma ütles neile: Teile ei sünni aego egga tundisid teäda, mis Jssa omma ennese melewalda pannud, waid teie peate pühha Waimo wägge sama, kui ta teie peäle saab tulnud

nud, ja peate minno tunnistajad ollema ni hästi Jerusalemmas, kui ka keigel Juda- ja Samaria-maal, ja ma-ilma otsani. Ja kui ta sedda sai ütelnud, tösteti tedda nende nähhes ülles, ja pilw wottis tedda ülles nende silma eest ärra. Ja kui nemmad ükst silmi taewa pole waatsid, kui temma ärraläks, wata, siis seisid nende jures kaks meest walgis ridis, kes ka ütlesid: Kalilea-ma mehhed, mis teie seisate ja watate ülles taewa? sesinnane Jesus, kes teilt on ülleswoetud taewa, se peab tullema selsammal kombel, kui teie tedda ollete näinud taewa ärraminnewad.

Ewangelium Kristusse Taewaminnemisse Pühhal. Mark. 16, 14-20. salmist sadik.

Wimaks kui need ükssteistkümmend laudas istsid, näitis ta ennast, ja söitles nende uskmatta ja kowwa südant, et nemmad neid es olle uskнud, kes tedda ollid näinud ülles tousnud ollewad. Ja temma ütles neile: Minge keige ma-ilma, ja kulutage armo öppetust keige lomale. Kes ussub ja kedda ristitakse, se peab önsaks sama; agga kes ei ussu, tedda peab hukka moistetama. Agga neile, kes uskwad, peawad nisugused tähhed jures ollema: Minno nimmel peawad nemmad kurje waimusid wäljaajama, usi kelesid räkima, ussa ülles-wotma, ja kui nemmad üht surma jomist peaksid joma, ei pea neile sest ühtegi wigga sama. Haigede peäle peawad nemmad käsi pannema, siis sawad nemmad parremaks. Ja Issand, kui ta nendega sai räkinud, woeti ülles taewa, ja istub Jumala parremal polel. Agga nemmad läksid wälja ja ütlesid jutlust keikis paikus, ja Issand

sand aitas neid, ja kinnitas se sanna nende imme tähtede läbbi, mis seäl jures sündsid.

Epistel kuendamal Pühhapäwal pärrast Kristusse üllestousmisse Pühha.

1 Peetr. 4, 7-11. salmist sadik.

Agga keige asjade ots on liggi sanud, sepärrast olge moistlikkud ja walwsad palwettele. Agga keige ennamiste piddage isekeskis ühte puhko armastust: Sest armastus kattab pattude hulka. Olge isekeskis wõraste wastowotjad, ilma nurrisematta, sedda mõda kui iggaüks on armo andi sanud, nenda aidage teine teist sellega, kui Jummala monnesarnatse armo head maiapiddajad. Kui kegi rägib, kui Jummala sannad räkigo temma sedda, kui kegi tenib, se tenigo kui sest jouust, mis Jummal annab, et keikis Jummal saaks auustud Jesusse Kristusse läbbi, kellel on au ja wäggi iggaweste iggawesseks aiaks, Amen.

Ewangelium kuendamal Pühhapäwal pärrast Kristusse üllestousmise Pühha. Joan. 15, 26-ja 16, peat. 4. salmist sadik.

Agga kui se tröstia saab tulnud, kedda minna teile tahhan läkkitada Jsast, se tõe Waim, kes Jsast wäljalähhäb, sesamma peab minnust tunnistama, ja teie peate ka tunnistama, sest teie ollete algmisest minnoga olnud. Sedda ollen minna teile räkinud, et teie ennast ei pahhanda. Ja nemmad lükkawad teid koggodusest wälja: ka tulleb se tund, et iggaüks, kes teid tappab, mõtleb ennast Jummalale melehead kui ühhe ohwriga teggewad. Ja sedda wotwad nemmad teile tehha sepärrast,

pärraſt, et nemmad ei olle tunnud ſedda Jſſa egga mind. Agga ſedda ollen ma teile räkinud, et kui ſe tund ſaab tulnud, teie ſe peäle mötlete, et ma teile ſedda ollen üttelnud. Agga ſedda ep olle minna algmisſeſt teile mitte üttelnud, ſeſt et ma teiega ollin.

Epistel Nellipühhi esſimesſel Päwal. Apoſt. Tegg. Kam. 2, 1-13. ſalmiſt ſadik.

Ja kui Nellipühhi-pääw kätte ſai, ſiis ollid nemmad keik ühhel melel kous. Ja taewaſt ſündis äkkitſelt üks kohhiſeminne, otſego kange tuul olleks puhhunud, ja täitis keik ſedda kodda, kus nemmad iſtſid. Ja neiſt nähti kui löhhutud tulle keled, ja ſe ſeiſis iggaühhe peäle nende ſeaſt. Ja nemmad ſaid keik täis pühha Waimo, ja hakkaſid räkima teiſi keli, nenda kui ſe Waim neile andis ſelgeste üllesräkida. Agga Jeruſalemmas ollid Juda-rahwas ellamas Jummalakartlikkud mehhed keigeſugguſe rahwa ſeaſt, mis taewa al on. Kui nüüd ſeſinnane heäl ſündis, ſiis tulli rahwa-hulk kokko, ja ſaid ommas möttes ſeggaſeks, ſeſt iggaüks kulis neid omma kele-murde räkiwad. Ja nemmad ehmataſid keik ärra, ja pannid immeks, ja ütleſid teine teiſe wasto: Wata, eks needſinnatſed keik, kes räkiwad, Kalilea-ma mehhed ei olle? Kuida ſiis meie iggaüks kuleme omma kele-murde, mis ſees meie olleme ſündinud? Olgo meie Parti-rahwas ja Meda-ja Elami-rahwas, ja kes meie ellame Meſopotamia ja Juda ja Kappadokia, Pontuſſe ja Aſia-maal, Wrigia ja Pamwilia, Egiptuſſe ja Libia-rikide ſees, Kirene kaudo, ja Roma-rahwa woörad, Juda-rahwas

ni

ni hästi kui need, kes Juda-rahwa usko heitnud Kreta ja Arabia-rahwas; siis kuleme meie neid rägiwad meie omma keli Jummala sured asjad. Ja nemmad ehmatasid keik ärra, ja ollid otsego kahhe peäl, ja ütlesid teine teise wasto: Mis se kül peaks ollema? Agga teised pannid sedda naeruks ja ütlesid: Nemmad on täis maggusat wina.

Ewangelium Nellipühhi esimesel Päwal. Joan. 14, 23-31. salmist sadik.

JEsus wastas ja ütles temmale: Kui kegi mind armastab, kül se peab minno sanna, ja minno Issa armastab tedda, ja meie tahhame temma jure tulla, ja ello-asset temma jure tehha. Kes mind ei armasta, se ei pea minno sanno: ja se sanna, mis teie kulete, ep olle mitte minno, waid selle Issa, kes mind on läkkitanud. Sedda ollen minna teile räkinud teie jures olles. Agga se tröstia, se pühha Waim, kedda minno Issa tahhab läkkitada minno nimmel, sesamma peab teid öppetama keik, ja teie mele tulletama keik, mis minna teile ollen üttelnud. Rahho jättan minna teile, omma rahho annan ma teile, minna ei anna teile mitte nenda, kui ma-ilm annab. Teie südda ärgo ehmatago, egga sago arraks mitte. Teie ollete kuulnud, et ma teile ollen üttelnud: Minna lähhän ärra, ja tullen jälle teie jure. Kui teie mind armastaksite, kül teie olleksite siis röömsad, et ma ollen üttelnud: Minna lähhän Issa jure, sest minno Issa on surem mind. Ja nüüd ollen minna teile üttelnud enne kui se sünnib, et teie ussute, kui se sünnib. Minna ei sa ennam paljo teiega räkida, sest sest ma-ilma Würst tuleb-

leb, ja ei ſa minnuſt ühtegi. Agga et ma-ilm moistaks, et minna ſedda Jſſa armastan, ja nenda teen, kui Jſſa mind on käſknud: touske ülles, läkki ſiit ärra.

Epistel Nellipühhi teiſel Päwal. Apoſt. Teggud. Kam. 10, 42-48. ſalmiſt ſadik.

Ja temma (JEſus) on meid käſknud rahwale kulutada ja tunnistada, et ſeſamma on ſe Jummalaſt ſeätud ellawatte ja ſurnutte kohtomoiſtja. Seſtſinnatſeſt tunnistawad keik Prohwetid, et temma nimme läbbi keik, kes temma ſisſe usſuwad, peawad pattude andeks andmiſt ſama. Kui Peetrus need ſannad alles räkis, langes pühha Waim keikide peäle, kes ſedda ſanna kuulſid; ja need uſklikkud ümberleikamisſeſt, ni mitto kui Peetrusſega ollid tulnud, ehmataſid ärra, et ka pagganatte peäle pühha Waimo and olli wallatud. Seſt nemmad kuulſid neid woõraid keleſid räggiwad, ja Jummalat wägga auuſtawad. Siis kostis Peetrus: Kas kegi woib wet keelda, et neid ei peaks ristitama, kes pühha Waimo on ſanud nenda kui meiegi? Ja temma käskis neid ristida JSſanda nimmel.

Ewangelium Nellipühhi teiſel Päwal. Joan. 3, 16-21. ſalmiſt ſadik.

Seſt nenda on Jummal ma-ilma armastanud, et temma omma aino ſündinud Poia on annud, et ükski, kes temma ſisſe usſub, ei pea hukka ſama, waid et iggawenne ello temmal peab ollema. Seſt Jummal ep olle omma Poega mitte läkkitanud ma-ilma, et temma ma-ilma piddi hukkamoiſtma,

moistma, waid et ma-ilm temma läbbi piddi ön-saks sama. Kes temma sisse ussub, tedda ei mois-teta mitte hukka; agga kes ei ussu mitte, jubba se on hukkamoistetud, sest temma ep olle usknud Jummala aino sündinud Poia nimme sisse. Ag-ga se on se hukkamoistminne, et Walgus on tul-nud ma-ilma sisse, ja innimessed armastasid pimmedust ennam kui sedda Walgust; sest nende teud ollid kurjad. Sest iggaüks, kes kurja teeb, wihkab sedda walgust, ja ei tulle walgusse jure, et temma teggusid ei pea laidetama. Agga, kes tõt teeb, se tulleb walgusse jure, et temma teud woik-sid awwalikkuks sada, sest nemmad on Jummala sees tehtud.

Epistel Nellipühhi kolmandamal Päwal. Apost. Tegg. ram. 8, 14-17. salmist sadik.

Ja kui need Apostlid, kes Jerusalemmas ollid, said kuulda, et Samaria-lin Jummala sanna olli wastowotnud, läkkitasid nemmad nende jure Peetrust ja Joannest. Kui need senna said, palluśid nemmad Jummalat nende eest, et nem-mad pühha Waimo piddid sama. (Jest temma ei olnud weel ühhegi peäle nende seast langenud, waid nemmad ollid agga Issanda Jesusse nim-mel ristitud. Siis pannid nemmad käed nende peäle, ja nemmad said pühha Waimo.

Ewangelium Nellipühhi kolmandamal Pä-wal. Joan. 10, 1-10. salmist sadik.

Tõest, tõest, minna ütlen teile, kes ei lähhä uksest sisse lammaste lauta, waid astub mi-alt sisse, se on warras ja rõwel. Agga kes ukses

sisse lähhäb, se on lammaste karjane. Sellele teeb uksehoidja lahti, ja need lambad kuulwad temma heäle, ja temma kutsub ommad lambad nimme pärrast, ja wiib neid wälja. Ja kui ta ommad lambad saab wäljaaianud, siis käib temma nende eel, ja need lambad käiwad temma järrel, sest nemmad tundwad temma heält. Agga woõra järrel ei käi nemmad mitte, waid pöggenewad temma eest, sest nemmad ei tunne woõraste heält mitte. Se tähhendamisse-sanna ütles Jesus neile: Agga nemmad ei moistnud mitte, mis se piddi ollema, mis temma neile räkis. Sepärrast ütles Jesus jälle nende wasto: Tõest, tõest minna ütlen teile: Minna ollen lammaste uks. Keik, kes enne mind on tulnud, need on wargad ja röõwlid: agga lambad ei olle neid mitte kuulnud. Minna ollen se uks, kui kegi minno läbbi sisse lähhäb, se peab önsaks sama, ja peab-sisse-ja wäljaminnema, ja sömist leidma. Warras ei tulle mu pärrast, kui warrastama ja tapma ja hukkama. Minna ollen tulnud, et neil peab ello ja keik rohkeste ollema.

Epistel kolm-aino Jummala Pühhal. Rom. 11, 33-36. salmist sadik.

Oh sedda Jummala rikkusse ja tarkusse ja tundmisse süggawust! Kuis ärra-arwamatta on temma kohtomoistmised, ja ärramoistmatta temma wisid! sest kes on Issanda mele tunnud? Ehk kes on temma nouandja olnud? Ehk kes on temmale middagi enne annud, et sedda peaks temmale jälle tassutama? Sest temma seest, ja temma läbbi ja temma sisse on keik asjad; temmale olgo au iggaweste, Amen.

Ewan-

Ewangelium kolm-aino Jummala Pühhal.
Joan. 3, 1-15. salmist sadik.

Agga üks innimenne olli Wariseride seast, Nikodemus nimmi, Juda-rahwa üllem Sesinnane tulli Jesusse jure ösel, ja ütles temmale: Öpetaja, meie teame, et sa olled Jummalast tulnud öppetajaks: Sest üksi ei woi neid immetähtesid tehha, mis sinna teed, kui Jummal ei olle temmaga. Jesus wastas ja ütles temmale: Töest, töest, minna ütlen sulle, kui kegi ei sünni üllewelt, ei woi temma mitte Jummala riki nähha. Nikodemus ütles temma wasto: Kuis woib innimenne sündida, kui ta wanna on? Kas ta woib teistkorda omma emma ihho sisse minna ja sündida? Jesus wastas: Töest, töest minna ütlen sulle, kui kegi ei sünni weest ja Waimust, siis ei woi temma mitte Jummala rigi sisse sada. Mis lihhast sündinud, se on lihha, ja mis Waimust sündinud, se on Waim. Ärra panne immeks, et ma sulle ollen üttelnud: Teie peate üllewelt sündima. Tuul puhhub, kuhho ta tahhab, ja sinna kuleb temma heäle, agga sinna ei tea mitte, kust ta tulleb, ja kuhho ta lähhäb: Nenda on iggaüks, kes Waimust on sündinud. Nikodemus wastas ja ütles temmale: Kuida se woib sündida? Jesus wastas ja ütles temmale: Olled sinna Israeli öppetaja, ja ei moista sedda mitte? Töest, töest, minna ütlen sulle: Meie rägime, mis meie teame, ja tunnistame, mis meie olleme näinud, ja teie ei wotta meie tunnistust mitte wasto. Kui minna teile rägin neist asjust, mis Ma peäl on, ja teie ei usso mitte; kuida wottaksite teie uskuda, kui ma teile rägiksin neist asjust, mis üllewel taewas on? Sest

ükski ei olle taewa läimud, kui agga se, kes taewast mahhatulnud, se innimesse Poeg, kes taewas on. Ja nenda kui Moses ühhe ussi on kõrbes üllendanud; nenda peab se innimesse Poeg üllendatama, et ükski, kes temma sisse usub, ei peahukka sama, waid et temmal iggawenne ello peab ollema.

Epistel es simesel Pühhapäwal pärrast kolmainо Jummala Pühha. 1 Joan. 4, 16-21. salmist sadik.

Jummal on armastus, ja kes armastusse sisse jääb, se jääb Jummala sisse, ja Jummal temma sisse. Ses on se armastus täieks sanud meie jures, et meil woiks julgust olla kohto päwal, sest otsego temma on, nenda olleme ka meie sesinnatses ma-ilmas. Kartust ep olle mitte armastusses, waid täis armastus aiab kartust wälja, sest kartussel on wallo; agga kes kardab, se ei olle mitte täieks sanud armastusses. Armastagem tedda, sest ta on meid enne armastand. Kui kegi ütleb: Ma armastan Jummalat, ja wihkab omma wenda, se on wallelik; sest kes ei armasta omma wenda, kedda ta nääb, kuida se woib Jummalat armastada, kedda temma mitte ei nä? Ja sesinnane käsosanna on meil temmalt, et se, kes Jummalat armastab, se peab ka omma wenda armastama.

Ewangelium es simesel Pühhapäwal pärrast kolm-aino Jummala Pühha. Luk. 16, 19-31. salmist sadik.

Agga üks rikkas innimenne olli, ja se ehhitas ennast purpuri ja kalli linnase ridega, ja ellas

igga

iggapääw röömsaste ja süreste. Agga üks waene olli Laatsarus nimmi, se olli maas temma wärrawa ees täis-paisisid, ja püdis omma köhto täis sada neist leiwa rasokessist, mis rikka laua pealt mahhalangsid, agga koeradke tullid ja lakkusid temma paised. Agga se sündis, et se waene surri, ja et tedda inglidest kanti Abraami süllesse: Agga se rikkas surri ka ja maeti mahha. Ja kui ta pörgus sures wallus olli, ja ommad silmad üllespöstis, näggi ta Abraami kaugelt ja Laatsarust temma sülles. Ja temma hüdis ja ütles: Issa Abraam, heida armo mo peale, ja läkkita Laatsarust, et ta omma sörme otsa wette kastaks, ja minno keelt jahhutaks, sest mind waewatakse wägga sesinnatse tullelekes. Agga Abraam ütles: Poeg, mötle, et sa omma head pölwe ommas elus olled kätte sanud, ja nendasammoti Laatsarus kurja, agga nüüd römustakse tedda siin, ja sind waewatakse. Ja peale keik on meie ja teie wahhel suur wahhe kinnitud, et need, kes siit tahtwad senna teie jure minna, ei woi mitte egga need, kes seal on, ei sa sealt tenna meie jure tulla. Agga temma ütles: Ma pallun siis sind, issa, et sa tedda läkkitad minno issa kotta, sest mul on wiis wenda, et ta neile kinnitaks, et nemmadke ei sa seie wallo paika. Abraam ütles temmale: Neil on Moses ja prohwetid, kuulgo nemmad neid. Agga temma ütles: Ei mitte, issa Abraam, waid kui kegi surnust nende jure lähhäks, siis parrandaksid nemmad meelt. Agga ta ütles temmale: Kui nemmad Mosest ja prohwetid ei kule, egga nemmad ialge wottaks nou, kui kegi surnust üllestouseks.

Epistel teisel Pühhapäwal pärrast kolmaino Jummala Pühha. 1 Joan. 3, 13-18. salmist sadik.

Ärge pange immeks, minno wennad, kui mailm teid wihkab Meie teame, et meie surmast olleme tulnud ello sisse, sest et meie armastame wennad; kes wenda ei armasta, se jääb surma sisse. Iggaüks, kes omma wenna wihkab, se on innimesse tapja, ja teie teate, et ei ühhelgi innimesse tapjal ep olle iggawest ello ennese sisse jäwad. Ses olleme meie sedda Jummala armastust tunnud, et temma omma ello meie eest on jõtnud, ja meie peame ka ello wendade eest jätma. Agga, kel mailma peatoidust on, ja näab ommal wennal middagi tarwis ollewad, ja panneb omma süddame temma eest kinni, kuidas jääb Jummala armastus temma sisse? Minno lapsokesed, ärge armastagem mitte sannaga egga kelega, waid teoga ja tõega.

Ewangelium teisel Pühhapäwal pärrast kolm-aino Jummala Pühha. Luk. 14, 16-24. salmist sadik.

Üks innimenne teggi sure õhto sõmaaia ja kutsus paljo, ja läkkitas omma sullast õhto-sõma-aia tunnil neile, kes ollid kutsutud, ütlema: Tulge, sest keik on jo walmis. Ja nemmad hakkasid ennast keik ühhest suust wabbandama. Essimenne ütles temmale: Minna ollen põldo ostnud, ja pean wäljaminnema ja sedda waatma; ma pallun sind, wabbanda mind. Ja teine ütles: Ma ollen wiis pari härgi ostnud, ja lähhän neid katsma, ma pallun sind, wabbanda mind. Ja

üks

üks teine ütles: Ma ollen naese wotmud, ja se pärrast ei woi minna tulla. Ja se sullane tulli taggasi, ja kulutas sedda omma issandale; siis wihhastas koia-issand, ja ütles omma sullasele: Minne warsi wälja liñna laia ulitsatte ja poik-ulitsatte peäle, ja to seie sisse need kes waesed ja wiggased ja jalotumad ja pimmedad on. Ja se sullane ütles: Issand, se on sündinud nenda kui sa käskid, agga weel on maad. Ja issand ütles sullase wasto: Minne wälja tede peäle ja aedade äre, ja sada neid sisse tullema, et minno kodda täis saaks. Sest minna ütlen teile, et ükski neist mehhist, kes on kutsutud, ei pea minno õhtosömaaega maitsma.

Epistel kolmandamal Pühhapäwal pärrast kolm-aino Jummala Pühha. 1 Peetr. 5, 6-11. salmist sadik.

Siis allandage ennast nüüd Jummala wäggewa käe alla, et temma teid woiks üllendada õigel aial. Heitke keik omma murret temma peäle, sest ta murretseb teie ette. Olge kassinad, walwage, sest teie waenlane, kurrat, käib ümber kui möiraja loukoer, ja otsib, kedda temma woiks ärraneelda: Selle wasto seiske kindlaste uskus, ja teädke, et needsammad kannatamised täieste sawad teie wendade seltsi kätte kes ma-ilmas on. Agga se keige armo Jummal, kes meid on kutsnud omma iggawesse au sisse Kristusse Jesusse sees, se parrandago, kinnitago, tehko wahwaks, ja raiago teid tuggewaste, kui teie ürrikeste sate kannatanud. Selleſammale olgo au ja wäggi iggaweste iggawesseks aiaks, Amen.

Ewangelium kolmandamal Pühhapäwal pärraſt kolm-aino Jummala Pühha. Luk. 15, 1-10. ſalmiſt ſadik.

Agga keik Tölnerid ja pattuſed tullid temma iure tedda kuulma. Ja Wariſerid ja kirjatundjad nurriſeſid ja ütleſid: Seſinnane wottab pattuſid wasto ja ſöob nendega. Agga temma räkis neile ſe tähhendamisſe-ſanna, ja ütles: Misſuggune innimenne teie ſeaſt on, kennel ſadda lammaſt on, ja kui ta ühhe neiſt ärrakautab, eks ta jätta ühhekſakümmend peäle ühhekſa körbe, ja eks ta lähhä ſelle järrele, mis on ärrakaddunud, kunni ta ſedda leiab? Ja kui ta ſaab leidnud, ſiis panneb ta ſedda omma ollade peäle römoga. Ja kui ta kojo ſaab, ſiis kutſub ta kokko ſöbrad ja naabred, ja ütleb neile: Olge minnoga röömſad, ſeſt ma ollen leidnud omma lamba, mis olli ärrakaddunud. Minna ütlen teile, et nenda on röom taewas ühhe pattuſe pärraſt, kes meelt parandab, ennam kui ühhekſakümne peäle ühhekſa öige pärraſt, kellel meleparrandamiſt ei olle tarwis. Ehk misſuggune naene on, kel kümme trahma-rahha on, kui ta ühhe trahma-rahha ärrakautab, eks ta künalt ei ſüta, ja eks ta kodda ei pühhi, ja eks ta holega ei otſi, ſenni kui ta ſedda leiab. Ja kui ta ſaab leidnud, ſiis kutſub ta kokko ſöbrad ja naabred, ja ütleb: Olge minnoga röömſad, ſeſt ma ollen ſe trahma-rahha leidnud, mis ma ollin ärrakautanud. Nenda, ütlen minna teile, on röom Jummala inglide ees ühhe pattuſe pärraſt, kes meelt parrandab.

Epis-

Epistel neljandamal Pühhapäwal pärrast kolm-aino Jummala Pühha. Rom. 8, 18-23. salmist sadik.

Sest minna arwan, et selle sinnatse aia kannatamised ep olle ühtegi wäärt selle au wasto, mis meile peab ilmutadama. Sest loom otab pitki silmi Jummala laste au ilmumist. Sest loom on tühja põlwe alla heidetud, ei mitte hea melega, waid selle pärrast, kes tedda on senna alla heitnud se lotusse peäle, et ka sesamma loom peab peästetud sama sest kadduwa asja tenistusses Jummala laste wabbadusseks. Sest meie teame, et keik loom ühtlase äggab, ja ühtlase sures waewas on tännini. Agga mitte ükspäinis se, waid ka need isse, kellel Waimo esssimesed annid on, ja meie isse äggame isseennestes ja otame laste õigust, se on: Meie ihho ärrapeästmist.

Ewangelium neljandamal Pühhapäwal pärrast kolm-aino Jummala Pühha. Luk. 6, 36-42. salmist sadik.

Sepärrast olge armolisse, nenda kui teie Jssa armolinne on. Ja ärge moistke kohhut, siis ei moisteta ka mitte teie peäle kohhut: Ärge moistke hukka, siis ei moisteta ka teid mitte hukka. Andke andeks, siis antakse teile andeks: Andke, siis peab teile antama, üks hea kinniwautud, ja kuhja peaga ja puistatud moot peab teie rüppe antama: Sest selle samma moodoga, misga teie moodate, peab teile jälle moodetama. Aga temma ütles neile tähhendamisse-sanna: Kas pimme woib pimmedale teed juhhatada? Eks nemma dmollemad auko ei lange? Ei jünger olle mit-

te üllem kui temma öppetaja; agga iggaüks täieste öppetud peab ollema kui temma öppetaja. Agga mis sa sedda pinda nääd, mis so wenna silmas on, agga sedda palki, mis so ommas silmas on, ei panne sa mitte tähhele. Ehk kuida woid sa omma wennale öölda: Wend, lasse ma kissun sedda pinda wälja, mis so silmas on; ja isse ei nä sa sedda palki mis so silmas on? Oh sinna sallalik! kissu essite sedda palki ommast silmast wälja, ja siis selletad sinna wäljakiskuda sedda pinda, mis so wennad silmas on.

pistel wiendamal Pühhapäwal pärrast kolm-aino Jummala Pühha. 1 Peetr. 3, 8-15. salmist sadik.

Agga wimaks olge keik ühhemelelissed, ärda melega teiste wasto, wendade armastajad, süddamest halledad, lahked. Arge makske mitte kurja kurjaga, ehk söimamist söimamissega, waid se wasto önnistage, sest et teie teate, et teie seks ollete kutsutud, et teie önnistamist peate pärrima. Sest kes ello tahhab armastada, ja häid päiwi nähha, se waigistago omma keelt kurja eest, ja ommad mokkad kawwalust räkimast. Temma pöörgo ennast kurjast ärra, ja tehko head, temma otsigo rahho, ja noudko sedda takka. Sest Issanda silmad watawad öigede peäle, ja temma körwad kuulwad nende pallumist: Agga Issanda palle on wasto neid, kes kurja tewad. Ja kes on, kes teile peaks kurja teggema, kui teie head tahtmoate? ja kui teie ka peaksite kannatama öigusse pärrast, siis ollete teie önsad: agga ärge kartke nende hirmo, ja ärge ehmatage mitte

wäg-

wägga ärra. Agga pühhitsege Jssandat Jummalat omma süddamette sees.

Ewangelium wiendamal Pühhapäwal pärrast kolmainо Jummala Pühha. Luk. 5, 1-11. salmist sadik.

Agga se sündis, kui rahwas temma (Jesusse) jure tungis Jummala sanna kuulma, ja temma isse seisis Kenetsareti järwe äres, ia näggi kaks laewa järwe äres seiswad, agga kallamehhed ollid neist wäljaläinud, ja lopputasid note ärra: Siis läks temma ühhe laewa peäle, mis Simona pärralt olli, ja pallus tedda, et ta mäelt nattukest piddi ärrasoudma. Ja temma istus mahha, ja öppetas rahwast laewa seest. Agga kui ta löppes räkimast, ütles temma Simona wasto: soua senna süggawa kohta, ja laske ommad nodad sisse ühhe loma katseks. Ja Simon wastas ja ütles temmale: Öppetaja, meie olleme keige se ö töödt teinud, ja ep olle ühtegi sanud, agga sinno sanna peäle tahhan ma nota sisse lasta. Ja kui nemmad sedda teggid, said nemmad sure hulga kallo; agga nende noot kärrises löhki, ja nemmad tombasid käega omma seltsimeeste wasto, kes teises laewas ollid, et nemmad piddid tullema, ja neid aitma. Ja nemmad tullid ja täitsid mollemad laewad täide, nenda et nemmad wajsid. Agga kui Simon Peetrus sedda näggi, heitis temma Jesusse pölwede ette mahha, ja ütles: Jssand, minne minnust ärra, sest ma ollen üks pattune innimenne. Sest suur ehmatus olli temma peäle tulnud, ja keikide peäle, kes temmaga ollid, se kallasagi pärrast, mis nemmad ühhes ollid sanud

mud. Nendasammoti ka tulli suur ehmatus Jakobusse ja Joannesse Sebedeusse poegade peäle, kes Simona seltsimehhed ollid. Ja Jesus ütles Simona wasto: Ärra karda, sest aiast pead sa innimessi püüdma. Ja nemmad aiasid laewadega mäele, ja jätsid keik mahha, ja käisid temma järrel.

Epistel kuendamal Pühhapäwal pärrast kolm-aino Jummala Pühha. Rom. 6, 3-11. salmist sadik.

Ehk eks teie ei tea, et mitto meid Kristusse JEsusse sisse on ristitud, et meie temma surma sisse olleme ristitud? Siis olleme meie temmaga mahhamaetud ristmisse läbbi surma sisse; ja otsego Kristus on üllesärratud surnust Issa au läbbi, et meie ka nenda peame udes ellus käima. Sest kui meie temmaga olleme istutud temma surma sarnadusseks, siis peame meie ka temma üllestousmisse sarnatsed ollema. Et meie sedda teame, et meie wanna inimenne temmaga on risti lödud, et patto ihho peab tühjaks minnema, et meie mitte ennam patto ei teni; sest kes surnud on, se on öigeks moistetud pattust. Agga kui meie Kristusega olleme surnud, siis usume meie, et meie ka temmaga peame ellama, sest et meie teame, et Kristus surnust üllesärratud mitte ennam ei surre, surm ei wallitse teps temma ülle. Sest, mis temma on surnud, sedda on ta pattule surnud ükskord; agga mis ta ellab, sedda ellab temma Jummalale. Nenda arwage ka teie ennast pattule kül surnud ollewad, agga Jummalale ellawad Kristusse Jesusse meie Issanda sees.

Ewan-

Ewangelium kuendamal Pühhapäwal pärrast kolmaino Jummala Pühha. Matt. 5, 20-26. salmist sadik.

Sest minna (Jesus) ütlen teile: Kui teie öigus ep olle paljo üllem kui kirjatundjatte ja Wariseride öigus, siis ei sa teie mitte taewa riki. Teie ollete kuulnud, et wannemille on räkitud: Sinna ei pea mitte tapma; agga kes ial tappab, on kohto wäärt. Agga minna ütlen teile, et iggaüks, kes omma wenna peäle ilma-asjata wihha kannab, on kohto wäärt; agga kes ial omma wenna wasto ütleb: Raka, se on sure kohto wäärt; agga kes ial ütleb: Sa jölle! se on põrgo tulle wäärt. Sepärrast, kui sinna omma ande altari peäle tood, ja seäl so mele tulleb, et sinno wennal middagi on sinno wasto; siis jätta senna omma ande altari ette, ja minne, ja leppi enne omma wennaga ärra, ja siis tulle ja to omma ande. Olle pea heamelelinne omma wihha-mehhe wasto, kunni sinna temmaga tee peäl olled, et se wiha-mees sind ei anna ärra kohtomoistja kätte, ja kohtomoistja sind ei anna ärra sullase kätte, ja sind ei wissata wangitorni. Töest, minna ütlen sulle: Sinna ei peäse seält wälja, ennego sinna ka wiimse tinga saad ärramaksnud.

Epistel seitsmel Pühhapäwal pärrast kolmaino Jummala Pühha. Rom. 6, 19-23. salmist sadik

Minna rägin innimesse kombel teie lihha nöddusse pärrast; sest otsego teie ommad liikmed ollete annud roiastussele ja üllekohtule orjaks üllekohtuks: Nenda andke nüüd ommad liikmed

med õigusſele orjaks pühhitſusſeks. Seſt kui teie patto ſullaſed ollite, ſiis ollite teie õigusſeſt lahti. Mis kaſſo olli teil ſiis neiſt asiuſt, mis pärraſt teil nüüd häbbi on? Seſt nende ots on ſurm. Agga nüüd, et teie ollete pattuſt lahti ja Jummala orjaks ſanud, on teil omma kaſſo, et teie pühhaks ſate, ja ſe ots on iggawenne ello. Seſt ſurm on patto palk, agga iggawenne ello on Jummala armo-and Kristusſe Jeſusſe meie Iſſanda ſees.

Ewangelium ſeitſmel Pühhapäwal pärraſt kolm-aino Jummala Pühha. Mark. 8, 1-9. ſalmiſt ſadik.

Neil päiwil, kui wägga paljo rahwaſt kous olli, ja neil ep olnud ühtegi ſüa kutſus Jeſus ommad Jüngrid enneſe jure ja ütles neile: Mul on wägga halle meel ſe rahwa peäle, ſeſt nemmad on jo kolm päwa minno jures olnud, ja neil ep olle middagi ſüa. Ja kui minna neid laſſen koio miñna ſõmatta, ſiis nõrguwad nemmad ärra tee peäl, ſeſt monned neiſt ollid kaugelt tulnud. Ja temma jüngrid wastaſid temmale: Kuſt woib kegi ſiin kõrbes neid leiwaga täita? Ja temma küſſis neilt: Mitto leiba teil on? Ja nemmad ütleſid: Seitſe. Ja temma käskis rahwaſt mahhaiſtuda Ma peäle, ja wottis neid ſeitſe leiba, tännas, murdis ja andis omma jüngrittele, et nemmad piddid ette pannema. Ja nemmad pannid rahwa ette, ja neil olli piſſud kallokeſſi, ja temma õnnistas ja käskis ka neid ettepanna, agga nemmad ſõid ja nende kõhhud ſaid täis, ja korjaſid kokko üllejänud pallokeſſi ſeitſe korwi täit. Agga neid kes ollid ſõnud,

nud, olli liggi nelli tuhhat, ja temma laskis neid minna.

Ewangelium, mis Kirriko-seädusse ramato järrel selsinnatsel seitsmel Pühhapäwal pärrast kolm-aino Jummala Pühha ka käskatse etteluggeda, ja ärraselletada. Matt. 17, 1-9. salmist sadik.

Ja kue päwa pärrast wottis Jesus ennesega Peetrust ja Jakobust ja Joannest temma wenda: ja wiis neid ülles ühhe körge mäe peäle issepäinis, ja tedda mudeti nende ees, ja temma palle paistis otsego päike, ja temma rided said walgeks otsego walgus. Ja wata, Moses ja Elias näitsid ennast neile, ja könneleside temmaga. Agga Peetrus wastas ja ütles Jesussele: Issand, se on hea, et meie siin olleme, kui sa tahhad, siis tahhame meie seie kolm maia tehha, ühhe sinnule, ja ühhe Mosessele, ja ühhe Eliale. Kui temma alles räkis, wata, siis warjas nende ülle üks selge pilw, ja wata üks heäl pilwest ütles: Sesinnane on mo armas Poeg, kes minno mele pärrast on, tedda kuulge. Ja kui jüngrid sedda kuulsid, heitsid nemmad omma silmili mahha ja kartsid wägga. Ja Jesus tulli nende jure, putus neisse ja ütles: Touske ülles jä ärge kartke mitte. Agga kui nemmad omma silmad üllestöstsid, ei näinud nemmad keddagi, kuid Jesust ükspäinis. Ja kui nemmad mäelt allaläksid, käskis neid Jesus ja ütles: Teie ei pea sedda näitmist ühhelegi ütlema, kunni innimesse Poeg surmast saab üllestousnud.

Epis-

Epistel kahhekſamal Pühhapäwal pärraſt kolm-aino Jummala Pühha. Rom. 8, 12-17. ſalmiſt ſadik.

Sepärraſt nüüd, wennad, ep olle meil wölgo lihhaga, et meie peakſime lihha järrele ellama. Seſt kui teie lihha järrele wottate ellada, ſiis peate teie ſurrema: agga kui teie Waimo läbbi ihho teud wöttate ſurretada, ſiis peate teie ellama. Seſt ni mitto kui Jummala Waimo läbbi juhhatakſe, needſinnatſed on Jummala lapſed. Seſt teie ep olle ſanud ſullaſe pölwe waimo, et teie jälle peakſite kartma, waid teie ollete lapſe pölwe Waimo ſanud, kelle läbbi meie kisſendame: Abba, Issa! ſeſamma Waim tunnistab meie waimoga, et meie olleme Jummala lapſed. Olleme meie nüüd lapſed, ſiis olleme meie ka pärriad, ni hästi Jummala pärriad, kui Kristusſega pärriad, kui meie temmaga kannatame, et meie ka temmaga au ſisſe ſame.

Ewangelium kahhekſamal Pühhapäwal pärraſt kolm-aino Jummala Pühha. Matt. 7, 15-23. ſalmiſt ſadik.

Agga hoidke ennaſt walle prohwetide eeſt, kes teie jure tullewad lammaste ridis, agga ſeeſtpiddi on nemmad kiskiad hundid. Nende wiljaſt peate teie neid tundma. Kas wina marjo noppitakſe kibbowitſuſt, eyk wigi-marjo ohhakiſt? Nenda igga hea pu kannab head wilja, agga pahha pu kannab pahha wilja. Hea pu ei woi pahha wilja kanda, egga pahha pu woi head wilja kanda. Igga pu, mis head wilja ei kanna, raiutakſe mahha ja wisſatakſe tullesſe. Sepärraſt nende wil-

wiljast peate teie neid tundma. Ei sa keik, kes minno wastu ütleb: Jssand, Jssand, taewa riki, waid kes teeb minno Jssa tahtmist, kes taewas on. Paljo ütlewad minno wasto selsammal päwal: Jssand, Jssand, eks meie olle sinno nimmel prohweti wisil räkinud, ja sinno nimmel kurjad waimud wälja-aianud, ja sinno nimmel paljo wäggewaid teggusid teinud? Ja siis tunnistan minna neile; minna ei olle teid ellades tunnud, tagganege minnust ärra, kes teie üllekohto tete.

Epistel ühhekssamal Pühhapäwal pärrast kolm-aino Jummala Pühha. 1 Kor. 10, 6-13. salmist sadik.

Agga need asjad on meie ettetähhendamisseks sündinud, et meie kurja asjo ei pea himmustama, nenda kui nemmadke on himmustanud, Ärge sage ka mitte wõõra jummala teenriks, nenda kui monningad neist, kui kirjotud on: Rahwas istus mahha sõma ja joma, ja tousis ülles mängima. Ärge piddagem ka hora-ello, nenda kui monningad neist on hora-ello piddanud, ja langsid ühhel päwal kolmtuhhat kolmatkümmend. Ärge kiusagem ka Kristust, nenda kui monningad neist ka kiusasid, ja neid rikkuti maddudest ärra. Ärge nurrisege ka mitte, nenda kui monningad neist nurrisesid ja said hukka ärrarikkuja läbbi. Agga se keik on sündinud neile ettetähhendamisseks. Agga se on kirjotud meile maenitsusseks, kelle peäle ma-ilma ots on tulnud. Sepärrast, kes ennast arwab seiswad, se katsko, et temma ei lange. Teile ei olle weel muud kui innimesse kiusatus kätte tulnud. Agga Jummal on ustab,

kes teid ei lasse kiusata ennam kui teie sudate kanda, waid tahhab kiusatusega ka sedda otsa tehha, ei teie sudate kanda.

Ewangelium ühhekſamal Pühhapäwal pärraſt kolm-aino Jummala Pühha. Luk. 16, 1-9. ſalmiſt ſadik.

Agga ta ütles ka omma jüngritte wasto: üks innimenne olli rikkas, sel olli maiapiddaja, ja selle peäle olli temma ette könne tõstetud, kui peaks ta temma warra ärrahukkama. Ja temma kutſus tedda, ja ütles temmale: kuida ma sedda ſinnuſt kulen? te arro ommaſt maiapiddamisſeſt, ſeſt ſinna ei woi ennam mitte maia piddada. Agga ſe maiapiddaja mõtles iſeenneſes: Mis pean ma teggema? minno Iſſand wottab maiapiddamiſt minnuſt ärra; kaewada ei ſuda ma mitte: häbbi on mul kerjades. Ma tean, mis ma tahhan tehha, et kui minna maiapiddamisſeſt lahti ſaan, nemmad mind wastowotwad omma koddade ſisſe. Ja temma kutſus enneſe jure iggaühhe omma Iſſanda wõlglaſiſt, ja ütles eſſimeſſe wasto: paljuks ſul mo Iſſandaga wõlgo on? ja ſe ütles: ſadda wati õlli. Ja ta ütles: temmale: wotta omma ramato, ja istu mahha ja kirjota warſi wiiskümmend. Pärraſt ütles ta teiſele: agga paljuks ſul wõlgo on? temma ütles: ſadda wakka niſſo. Ja temma ütles temmale: wotta omma ramato, ja kirjota kahhekſakümmend. Ja ſe iſſand kitis ſedda üllekohtuſt maiapiddajat, et ta targaste olli teinud, ſeſt ſeſinnatſe ma-ilma lapſed on ennam moiſtlikkud, kui walgusſe lapſed omma ſuggu rahwa ſeas. Ja minnage

nage ütlen teile: tehke ennestele sõbro üllekohtuseſt Mammonaſt, et kui teie keikiſt lahti ſate, nemmad teid wastowotwad iggaweste maiadesſe.

Epistel kümnemal Pühhapäwal pärraſt kolm-aino Jummala Pühha. 1 Kor. 12, 1-11. salmiſt saadik.

Agga waimolikkuſt andiſt, wennad, ei tahha minna mitte, et teil peab teädmatta ollema. Teie teate, et teie ollite pagganad, ja läksite keletumatte wõõraste jummalatte jure, nenda kui teid sadeti. Sepärraſt annan ma teile teäda, et ükski, kes Jummala Waimo läbbi rägib, Jeſuſt ärra ei nea. Ja ükski ei woi Jeſuſt Issandaks nimmetada, kui agga pühha Waimo läbbi. Kül armo-annid on mitmeſugguſed, agga ſesamma Waim. Ja ammetid on mitmeſugguſed, agga ſesamma Issand. Ja teud on mitmeſugguſed, agga ſesamma Jummal on, kes keik keikide ſees teeb. Agga iggaühhele antakſe Waimo walgustamiſt teiste kaſſuks. Seſt ühhele antakſe Waimo läbbi tarkuſſe ſanna, agga teiſele tundmiſſe ſanna ſesamma Waimo järrel; agga teiſele antakſe usko ſesamma Waimo ſees; agga teiſele annid terweks tehha ſesamma waimo ſees; agga teiſele wäggewaid tegguſid tehha: agga teiſele prohwetikulutamiſt; agga teiſele waimuſid ärraarwata; agga teiſele antakſe monneſugguſid keleſid; agga teiſele keelte ärraſelletamiſt. Agga ſedda keik teeb ſe üks ja ſesamma Waim, ja jaggab iggaühhele omma, nenda kui temma tahhab.

Ewangelium kümnemal Pühhapäwal pärraſt kolm-aino Jummala Pühha. Luk. 19, 41-48. ſalmiſt ſadek.

Ja kui temma (Jeſus) liggi ſai ja liñna näggi, nuttis ta temma pärraſt, ja ütles: kui ſinnaga teakſid ſedda ja weelgi ſelſinnatſel ommal päwal, mis ſinno rahhule tarwis lähhäb! agga nüüd on ſe ſinno ſilma eeſt warjule pandud. Seſt aeg tulleb ſinno peäle, et ſo waenlaſed ſinno ümber walli tewad, ja ſinno ümber piirwad, ja ſind keikipiddi waewawad; ja nemmad löwad ſind mahha ja ſinno lapſed ſinno ſees; ja ei jätta kiwwi kiwwi peäle, ſepärraſt et ſa ei olle tunnud omma armo katsmiſſe aega. Ja temma läks pühha kotta, ja hakkas wäljaaiama neid, kes ſeäl ſees müſid jo oſtſid, ja ütles neile: kirjotud on: minno kodda, on palwe kodda, agga teie ollete ſedda röövli auguks teinud. Ja temma olli iggapääw pühhas koias öppetamas. Agga üllemad preeſtrid ja kirjatundjad ja rahwa üllemad püüdſid tedda hukka ſata, ja ei leidnud mitte mis nemmad piddid teggema; ſeſt keik rahwas, mis tedda kulis, hoidſid temma pole.

Epiſtel ühhereiſtkümnemal Pühhapäwal pärraſt kolm-aino Jummala Pühha. 1Kor. 15, 1-10. ſalmiſt ſadik.

Agga ma annan teile teäda, wennad, ſedda armo öppetuſt, mis ma teile ollen kulutanud, mis teie ka ollete wastowotnud, mis ſees teie ka ſeiſate, mis läbbi teie ka önſaks ſate, kui teie ſedda nenda peate, mil wiſil minna teile ollen kulutanud; olgo ſiis, et teie ollete ilma-asjata uſknud: Seſt

ma

ma ollen keigeesſite teile ſedda annud, mis minna ka ollen ſanud, et Kristus on ſurnud meie pattude eest kirjade järrele, ja et temma on maetud, ja et ta on üllestousnud kolmandamal päwal kirjade järrele; Ja et ta on nähtud Kewaſt, pärraſt kahheſitteiſtkümneſt. Pärraſt on temma nähtud ennam kui wieſt ſaaſt wennaſt ühhel hobil, kelle ſeaſt weel ſütſadik ſurem hulk ellus on, agga monningad on ka maggama läinud. Pärraſt on temma nähtud Jakobusſeſt, pärraſt keikiſt Apoſtlideſt. Agga wimaks keikide järrel on temma ka minnuſt kui ühheſt enneaegſeſt nähtud. Seſt ma ollen keigewähhem Apoſtlide ſeaſt, kes ep olle wäärt, et mind Apoſtliks hütakſe, ſepärraſt, et ma Jummala koggoduſt ollen takkakiuſanud. Agga Jummala armuſt ollen minna, mis ma ollen, ja temma arm minno wasto ei olle mitte tühhine olnud, waid ma ollen paljo ennam tööd teinud kui nemmad keik; agga ei mitte minna, waid Jummala arm, mis minnoga on.

Ewangelium ühhereiſtkümnemal Pühhapäwal pärraſt kolmaino Jummala Pühha.

Luk. 18, 9-14. ſalmiſt ſadik.

Agga ka monnede wasto, kes iſſe enneſte peäle lootſid, et nemmad piddid öiged ollema, ja muid põlgſid, ütles Jeſus ſe tähhendamiſſe ſanna: kaks innimeſt läkſid ülles pühha kotta palwet piddama, teine olli üks Wariſeer, ja teine üks Tölner. Se Warriſeer ſeiſis, ja lugges iſſeennes ſedda: oh Jummal! minna tännan ſind, et minna ep olle nenda kui muud innimeſſed, riſujad, üllekohtuſed, abbiellorikjad, egga nenda kui ſeſin-

nane Tölner. Minna paastum kakskord nädda-las, ma annan kümnest keikist, mis mul on. Ja se Tölner seisis emalt, ja ei tahtnud omma silmige taewa pole üllestösta, waid löi omma wasto rin-do ja ütles; oh Jummal, olle mulle pattusele ar-molinne! Minna ütlen teile: sesinmane läks alla omma kotta parreminne ögeks moistetud kui tei-ne. Sest iggaüks kes ennast isse üllendab tedda allandakse, agga kes ennast isse allandab, tedda üllendakse.

Epistel kahhereistkümnemal Pühhapäwal pärrast kolm-aino Jummala Pühha.

2 Kor. 3, 4-9. salmist sadik.

Agga nisuggune lotus on meil Kristusse läbbi Jummala pole, ei mitte, et meie isseennes-test kolbame middagi arwata kui isseennestest, waid mei kölbdus tulleb Jummalast, kes meid ka on teinud kölbawaks ue seädusse teenriks, ei mitte kirja-tähhe waid Waimo sullasiks. Sest kirja-täht surretab, agga Waim teeb ellawaks. Ja kui surma ammet kirja tähtes, mis kiwwide sisse olli tikkitud, au sees olnud, nenda et Israeli lapsed ei woinud mitte ükst silmi Mosesse pallet wadata, temma palle au pärrast, mis siiski piddi ärralöp-ma: kuis ei peaks paljo ennam Waimo ammet au sees ollema? sest kui hukkamoistmisse amme-til au olnud, paljo ennam on üpris surema au sees ögusse ammet.

Ewangelium kahhereistkümnemal Pühhapä-wal pärrast kolm-aino Jummala Pühha.

Mark. 7, 31-37. salmist sadik.

Ja kui temma (Jesus) jälle Tirusse ja Sidoni

raia-

raiadest wäljalaks, tulli temma Kalilea järwe äre kest kümne liñna raiasse. Ja nemmad töid temma jure ühhe kurdi, kel kidda keel olli, ja palluſid tedda, et ta piddi kät temma peäle pannema. Ja temma wottis tedda rahwa seast ärra körwale, ja pistis ommad sörmed temma körwo, ja süllitas, ja putus temma kelesse ja watis ülles taewa, ohkas ja ütles temmale: Ewata: se on: sa lahti! Ja seddamaid said temma körwad lahti, ja temma kele köidik peäsis lahti, ja ta räkis selgeste. Ja temma kelis neid sedda ühhelegi räkimast; agga sedda ennam temma neid kelis, sedda ennam kulutasid nemmad sedda. Ja nemmad ehmatasid üpres wägga ärra, ja ütlesid: Temma on keik hästi teinud, kurdidke teeb temma kuulma, ja keletumad räkima.

Epistel kolmeteistkümnemal Pühhapäwal pärrast kolm-aino Jummala Pühha.

Kalat. 3, 15-22. salmist sadik.

Wennad, minna rägin innimeste wisil. Ei innimesse wimist seäduſt pölga ükski ärra, kui se kinnitud on, egga panne middagi senna körwa. Agga nüüd on tootusse Abraamile ja temma Seemnele rägitud. Temma ei ütle mitte: ja sinno semettele, kui mitmest, waid kui ühhest: ja sinno Seemnele, se on Kristus. Agga minna ütlen sedda: se käsk, mis nelliſadda peäle kolmkümmend aastat pärrast on antud ei te mitte kõwatumaks sedda seäduſt, mis Jummalast Kristusse peäle on ennekinnitud, et se käsk sedda tootust piddi tühjaks teggema. Sest kui pärrandus käsſust olleks, ei se siis olleks ennam tootusest: agga Jum-

mal on sedda Abraamile tootusse läbbi armust annud. Mis tarwis on siis se käsk? se on ülleastmiste pärrast senna jure antud, (kunni se Seme piddi tullema, kennele se tootus olli sündinud) ja on seätud Inglide läbbi wahhemehhe käe läbbi. Agga wahhemees ep olle mitte ühhe ainsa wahhemees, agga Jummal on üks. Kas siis käsk on Jummala tootuste wasto? ei olle mitte. Sest kui käsk olleks antud, mis woiks ellawaks tehha, siis tulleks öigus töeste kässust. Agga kirri on keik kinnipannud patto alla, et tootus piddi Jesusse Kristusse ussust antama neile, kes ussuwad.

Ewangelium kolmeteistkümnemal Pühhapäwal pärrast kolm-aino Jummala Pühha. Luk. 10, 23-37. salmist sadik.

Ja temma (Jesus) pöris ennast jüngritte pole, ja ütles neile isse-ärranis: Önsad on need silmad, kes näwad, mis teie näte. Sest minna ütlen teile, et paljo prohwetit ja kunningaid on tahtnud nähha, mis teie näte, ja ei olle sedda mitte näinud, ja kuulda, mis teie kulete, ja ei olle sedda mitte kuulnud. Ja wata üks kässotundja, wottis kätte, kiusas tedda ja ütles: Öppetaja, mis pean ma teggema, et ma iggawesse ello pärrin? Agga ta ütles temmale: mis on kässo ramatusse kirjotud? kuida sa loed? agga temma wastas ja ütles: sinna pead Issandat omma Jummalat ramastama keigest ommast süddamest, ja keigest ommast hingest, ja keigest ommast wäest, ja keigest ommast melest, ja omma liggimest kui isseennast. Agga ta ütles temmale: sinna olled öiete wastanud, te sedda siis pead sa ellama. Agga

tem-

temma tahtis isseennast õigeks panna, ja ütles Jesusse wasto: Kes siis on mo liggimenne? agga Jesus wastas se sanna peäle, ja ütles: üks innimenne läks Jerusalemmast alla Jeriko pole, ja sattus röövlitte kätte: kui need temma rided said ärrarisunud ja peälegi hopa annud, läksid nemmad ärra, ja jätsid tedda pool surnud mahha. Agga üks Preester läks koggematta sedda teed alla, ja kui ta tedda näggi, läks temma möda, ja nendasammoti ka üks Lewit, kui ta senna paika sai, tulli temma ja watis, ja läks möda. Agga üks Samaria-mees käis sedda teed, ja tulli temma jure; ja kui ta sedda näggi, sai temma südda halledaks. Ja ta tulli temma jure, ja siddus temma hawad kinni, ja wallas õlli ja wina sisse, tõstis tedda ka omma enese weikse selga, ja wiis tedda kõrtso, ja kandis hoolt temma eest. Ja kui ta teisel päwal ärraläks, wottis ta kaks tenari-rahha wälja, ja andis kõrtsmikkule, ja ütles temmale: Kanna hoolt temma eest, ja mis sa ial weel peaksid kullutama, sedda tahhan ma taggasi tulles sulle maksta. Kedda sa nüüd neist kolmest arwad selle lähhema ollewad olnud, kes röövlitte kätte olli sattund? Agga temma ütles: Se kes temma peäle hallastas. Siis ütles Jesus temma wasto: Minne, ja te sinna nendasammoti.

Epistel neljateistkümnemal Pühhapäwal pärrast kolm-aino Jummala Pühha.

Kalat. 5, 16-24. salmist sadik.

Agga minna ütlen: Käige Waimus, siis ei te teie mitte lihha himmo järrele. Sest lihha himmustab Waimo wasto, ja Waim lihha wasto,

to, agga needsinnatsed on teine teise wasto, et teie sedda mitte ei te, mis teie ial tahhate. Agga kui teid Waimust juhhatakse, siis ei olle teie mitte kässo al. Agga awwalikkud on lihha teud, mis on neetsinnatsed: abbiellorikminne, horus, rojus, kimalus, woora jummala tenistus, noidus, waen, riud, kadde wihha, wihhastellemised, riidlemised, lahkumised, seggased öppetused, kaddedus, tapmised, liigjominne, prassiminne, ja mis nende sarnatsed on, mis minna teile enneütlen, nenda kui minna ka enne ollen üttelnud, et need kes nisuggust tewad, ei pea mitte Jummala riki pärrima. Agga waimo kasso on armastus, röom, rahho, pitk meel, heidus, headus, truus, tassandus, kassinus: nisugguste wasto ep olle käsk mitte. Agga kes Kristusse pärralt on, need on omma lihha risti lönud ihhaldamistega ja himmudega.

Ewangelium neljateistkümnemal Pühhapäwal pärrast kolmainо Jummala Pühha.

Luk. 17, 11-19. salmist sadik.

Ja se sündis, kui ta (Jesus) Jerusalemma läks, siis käis temma kesk Samaria ja Kalileamaalt läbbi, ja kui ta ühhe allewisse sai, siis tullid temma wasto kümme piddalitöbbist meest kes emalt seisid. Ja nemmad töstsid omma heält ja ütlesid: Jesus öppetaja heida armo meie peäle! Ja kui ta neid näggi, ütles temma neile: minge ja näitke ennast preestridele. Ja se sündis, kui nemmad ärraläksid, said nemmad puhtaks. Agga üks nende seast, kui ta näggi, et ta olli terweks sanud, se läks taggasi, ja ausstas Jummalat

lat sure heälega; ja heitis temma jalge ette silmili mahha, ja tännas tedda ja sesamma olli Samaria ma mees. Agga Jesus wastas ja ütles: eks kümme polle puhtaks sanud? agga kus need ühhekssa on? eks muud polle leitud, kes ollekssid taggasi tulnud Jummalale au andma, kui agga sessinnane wõõra Ma mees? Ja ta ütles temmale: Touse üllesja minne, so usk on sind aitnud.

Epistel wiereistkümnemal Pühhapäwal pärrast kolm-aino Jummala Pühha. Kalat. 5, 25. 6, 10. salmist sadik.

Kui meie Waimus ellame, käigem ka Waimus. Ärge olgem tühja au peäle ahned, teine teist ärritades, ja teine teist kaetsedes. Wennad, kui inimenne ka ühhe ekssitusse sisse sattuks, siis parrandage nisuggust jälle tassase waimoga, kes teie waimolikkud ollete, ja wata hästi issenneše peäle, et sind ka ei kiusata. Kandke teine teise koormad ja nenda täitke Kristusse käsko. Sest kui kegi mõtleb, ennast middagi ollewad, kui temma ühtegi ep olle, se pettab ennast omma mõttega. Agga iggaüks näitko omma teggo laitmatta ollewad ja siis on temmal enneset ükspäinis kiitlemist, ja ei mitte teisešt. Sest iggaüks peab omma koorma kandma. Agga kedda õppetakse sannaga, se, jaggago keik head sellele, kes tedda õppetab. Ärge eksige mitte, Jummal ei anna ennast mitte pilkada; sest mis inimenne ial külwab, sedda temma ka leikab. Sest kes omma lihha peäle külwab, se leikab lihhast hukkatust; agga kes waimo peäle külwab, se leikab Waimust iggawest ello. Agga kui meie head teme, siis ärge tüddigem mitte ära,

ra, seſt meie peame ommal aial leikama, kui meie järrele ei anna. Sepärraſt nüüd, et meil aega on tehkem head keikile, agga keigeennamiste neile, kes meiega ühhes uskus on.

Ewangelium wiereiſtkümnemal Pühhapäwal pärraſt kolm-aino Jummala Pühha.

Matt. 6, 24-34. salmist sadik.

Üksi ei woi kahte issandat tenida, seſt ehk temma wihkab ühhe, ja armastab teise; ehk hoiab ühhe pole, ja pölgab teist ärra. Teie ei woi mitte Jummalat tenida ja Mammonat. Sepärraſt ütlen minna teile: Arge murretsege mitte omma ello eest, mis teie peate söma ja mis teie peate joma, egga omma ihho eest, mis teie peate selga pannema. Eks ello ennam olle kui toidus, ja ihho ennam kui rided? Pange tähhele need linnud mis taewa al: Seſt nemmad ei külwa egga leika, egga panne kokko aitade sisse, ja teie taewane Issa töidab neid. Eks teie ep olle paljo üllemad kui need? Agga kes on teie seast, kes omma murrega enneſe pitkusse jure woib ühhe küünra jätkata? Ja mis murretsete teie riete parraſt? Pange tähhele need lillikesſed mis wälja peäl, kuida nemmad kaswawad, nemmad ei te tööd egga kehra. Agga minna ütlen teile, et Salomonki keige omma au sees ep olle mitte nenda olnud ehhitud kui üks neiſtſinnatſist. Kui nüüd Jummal sedda rohto wälja peäl, mis tänna on, ja homme ahjo wissatakse, nenda ehhitab, eks siis paljo ennam teid, teie nödra-usklikkud? Sepärraſt ei pea teie mitte murretsema ja ütlema: Mis peame meie söma? Ehk mis peame meie joma? Ehk misga peame

meie

meie ennast katma? Sest keik sedda noudwad pagganad takka: sest teie taewane Jssa teab, et teile sedda keik tarwis lähhäb. Agga noudke essite Jummala rike ja temma öigust, siis sedda keik peab teile peälegi antama. Sepärrast ärge murretsege mitte homse ette, sest kül homne pääw omma eest murtet peab. Iggal päwal saab kül ommast waewast.

Epistel kueteistkümnemal Pühhapäwal pärrast kolm-aino Jummala Pühha. Ewes. 2, 13-21. salmist sadik.

Sepärrast pallun minna, et teie mitte ärra ei tüddi minno willetsuste sees teie pärrast, mis teie au on. Sepärrast nikkutan minna ommad pölwed meie Jssanda Jesusse Kristusse Jssa pole, kellest keik sugguwõssa taewas ja Ma peäl nimmetakse, et temma teile annaks omma au rikkusse järrele, wägga kangeks sada temma Waimo läbbi seestpiddise innimesse polest, et Kristus usso läbbi teie süddamette sees woiks ellada, ja et teie Jummala armastusse sees juurdunud ja kinnitud ollete et teie woiksite ärramoista keige pühhadege, mähherdune se armatusse laius, ja pikkus, ja süggawus ja kõrgus on, ja tunda Kristusse armastust, mis üllem on kui keik moistus, et teie keige Jummala täiusega saaksite täidetud. Aga sellele, kes ennam kui rohkeste woib tehha keik ülle se, mis meie pallume ehk moistame, sedda wägge mõda, mis meie sees wäggew on; selle sammale olgo au koggodusses Kristusse Jesusse sees keige rahwa pölwes iggawesseks aiaks iggaweste, Amen.

Ewan-

Ewangelium kuetreistkümnemal Pühhapäwal pärrast kolm-aino Jummala Pühha.

Luk. 7, 11-17. salmist sadik.

Ja se sündis teisel päwal, et temma (Jesus) ühte linna läks, mis hütakse Nainiks, ja temmaga läksid paljo temma jüngrid ja paljo rahwast. Agga kui ta liggi linna wärrawat sai, wata, siis kanti surnud wälja, se olli omma emma ainus poeg ja se olli lesk, ja paljo linna rahwast olli temmaga. Ja kui Issand tedda näggi, siis hallastas temma wägga temma peäle, ja ütles temmale; ärra nutta mitte. Ja kui ta liggi sai, hakkas temma pusarkist kinni, agga need kandjad seisid. Ja temma ütles: Noormees, ma ütlen sulle: touse üles! ja se surnud tousis istma, ja hakkas räkima; ja ta andis tedda temma emmale. Agga nende keikide peäle tulli hirm, ja auustasid Jummalat, ja ütlesid: Suur prohwet on meie seas tousnud, ja Jummal on omma rahwast tulnud katsma. Ja sesinnane kõnne widi temmast laiale keige Juda-ma läbbi, ja keiki paiko seäl ümberkaudo.

Epistel seitsmeteistkümnemal Pühhapäwal pärrast kolm-aino Jummala Pühha.

Ewes. 4, 1-6. salmist sadik.

Sepärrast maenitsen minna teid, kes minna Issanda pärrast wang ollen, et teie nenda käite, kui teie kohhus on, se kutsmisse järrele, misga teie ollete kutsutud, keige allandusse ja tassandusega, ja pitkamelega teine teist sallides armastusse sees. Ja olge ussinad üht meelt piddama waimus rahho-siddeme läbbi. Üks ihho on ja

üks

üks waim, nenda kui teie ka ollete kutsutud ühhes lotusses teie kutsmisse poleſt: üks Jsſand, üks uſk, üks ristminne, üks Jummal ja keikide Jsſa, kes on keikide ülle, ja keikide läbbi, ja teie keikide ſees.

Ewangelium ſeitsmeteiſtkümnemal Pühhapäwal pärraſt kolmainо Jummala Pühha.

Luk. 14, 1-11. ſalmiſt ſadik.

Ja ſe ſündis, kui temma (Jeſus) ühhel hingamisse-päwal ühhe Wariſeride üllema kotta tulli leiba wotma, ſiis wahtſid nemmad tedda. Ja wata, üks weetõbbine innimenne olli temma ees, ja Jeſus wastas ja räkis käſſotundjatte ja Wariſeride wasto, ja ütles: kas hingamisse-päwal ſünnib terweks tehha? Agga nemmad jäid wait. Ja temma hakkas temmaſt kinni, ja teggi tedda terweks, ja laskis tedda miñna. Ja temma wastas neile ja ütles: kes on teie ſeaſt, kelle eſel ehk härg kaewo langeb, et ta tedda warſi wälja ei tomma hingamisse päwal? Ja nemmad ei woinud temmale ſe peäle mitte wastada. Agga ta ütles neile, kes ollid kutſutud, ühhe tähhendamisse ſanna, et temma moistis, kuida nemmad wallitſeſid üllema paika istuda, ja ütles neile: kui ſind kelleſtki pulma on kutſutud, ſiis ärra istu mitte üllema paika mahha, et ei olle wahheſt kegi auſam ſind temmaſt kutſutud, ja ſe, kes ſind ja tedda on kutsnud, tulleks ja ütleks ſulle: anna ſelleſinnatſele maad; ja ſinna ſiis peaksid häbbiga allama paika iſtma. Agga kui ſinna olled kutſutud, ſiis minne ja istu allama paika mahha, ja kui ſe tulleb, kes ſind on kutsnud, ja ütleks ſulle: ſõbber, minne ſenna üllemale; ſiis on ſul au nende ees, kes ſinnoga

ga laudas istwad. Sest iggaüks, kes ennast isse üllendab, tedda peab allandatama, ja kes ennast isse alandab, tedda üllendakse.

Epistel kahhekſareistkümnemal Pühhapäwal pärraſt kolm-aino Jummala Pühha.
1 Kor. 1, 4-9. ſalmist sadik.

Minna tännan ikka omma Jummalat teie pärraſt se Jummala armo eest, mis teile on antud Kristusse Jesusse seest, et teie temma sees keikist ollete rikkaks sanud keige öppetusse sanna ja keige tundmisse sees. Nenda kui Kristusse tunnistus teie sees on kinnitud, nenda et teil ühhesti armo andest ei olle pudo, ja otate meie Issanda Jesusse Kristusse ilmumist; kes ka teid tahhab kinnitada otsani, et teie laitmatta woiksite olla meie Issanda Jesusse Kristusse päwal. Jummal on ustaw, kelle läbbi teie ollete kutsutud temma Poia meie Issanda Jesusse Kristusse ossasamiseks.

Ewangelium kahhekſareistkümnemal Pühhapäwal pärraſt kolm-aino Jummala Pühha.
Matt. 22, 34-46. ſalmist sadik.

Agga kui Warriserid said kuulda, et temma (Jesus) Sadduseride suud olli kinnisulgnud, siis tullid nemmad ühhel melel kokko. Ja üks nende seast kes käsſotundja küsſis ja kiusas tedda, ja ütles: Öppetaja, missuggune on se suur käsſosanna käskus? Agga Jesus ütles temma wasto: sinna pead Issandat omma Jummalat armastama keigest ommast süddamest, ja keigest ommast hingest ja keigest ommast melest. Sesamma on se esſimenne ja suur käsſo sanna. Agga teine on

selle

selle sarnane: sinna pead omma liggimest armastama kui isseennast. Neis kahhes käsosannas on keik se käsk ja prohwetid kous. Agga kui Wariserid ühhes kous ollid, küssis neilt Jesus ja ütles: mis teie arwate Kristussest, kelle poeg on temma? Nemmad ütlesid temmale: Taweti poeg. Ta ütles nende wasto: Kuida siis Tawet tedda waimus Issandaks hüab, kui temma ütleb: JSsand on üttelnud mo Issandale istu minno parrema pole, kunni ma sinno waenlased saan pannud sinno jalge alluseks järjeks. Kui nüüd Tawet tedda Issandaks hüab, kuida ta siis temma poeg on? Ja ükski ei woinud temmale sanna wastada, ja ükski ei julgnud sest päwast temmalt middagi ennam küssida.

Epistel ühheksateistkümnemal Pühhapäwal pärrast kolm-aino Jummala Pühha.

Ewes. 5, 22-28. salmist sadik.

Et teie enneste peält peate ärraheitma endise ello polest sedda wanna innimest, kedda rikkutakse pettusse himmude läbbi; agga et teie peate ueks sama omma mele waimus, ja enneste peäle wotma sedda uut innimest, kes Jummala sarnatseks on lodud tössise öigusse ja pühhitsusse sees. Sepärrast jätke mahha wallet ja rägige töt, iggaüks omma liggimesega, sest et meie olleme teine teise liikmed. Olge wihhased, agga ärge tehke mitte patto. Ärge laske päwa loja miñna omma wihhastamisse ülle, ja ärge andke maad kurratile. Kes warrastanud on, se ärgo warrastago mitte ennam, waid tehko enneminne tööd, ja saatko kättega head, et temmal olleks sellele jaggada, kennel tarwis on.

Ewangelium ühhekſateiſtkümnemal Pühhapäwal pärraſt kolm-aino Jummala Pühha. Matt. 9, 1-8. ſalmiſt ſadik.

Ja temma (JEſus) läks laewa ja läks ülle järwe, ja ſai omma liñna. Ja wata, nemmad kandſid temma jure ühhe alwatud, kes wodis maas olli. Ja kui Jeſus nende usko näggi, ütles temma ſelle alwatud wasto: Olle julge minno poeg, ſo pattud on ſulle andeks antud. Ja wata, monningad kirjatundjatte ſeaſt rääkſid isſeennes: ſeſinnane teotab Jummalat. Agga kui Jeſus nende mötted näggi, ütles temma: mikspärraſt mötlete teie kurja ommas ſüddames? Seſt mis on kergem öölda: pattud on ſulle andeks antud, ehk öölda: touſe ülles ja könni? Agga et teie peate teädma, et innimesſe Poial melewald on pattud Ma peäl andeks anda, (ſiis ütleb temma ſelle alwatud wasto:) touſe ülles, tösta omma wodi ülles, ja minne omma kotta. Ja temma touſis ülles ja läks omma kotta. Agga kui ſe rahwas ſedda näggi, pannid nemmad ſedda immeks, ja auuſtaſid Jummalat, kes niſugguſt melewalda neile innimestele annab.

Epistel kahhekümnemal Pühhapäwal pärraſt kolm-aino Jummala Pühha. Ewef. 5, 15-21. ſalmiſt ſadik.

Sepärraſt katske, kuida teie öiete hästi ellate, ei mitte kui rummalad, waid kui targad. Ja piddage aega kalliks, ſeſt need päwad on pahhad. Sepärraſt ärge olge rummalad, waid moiſtke, mis JSſanda tahtminne on. Ja ärge joge ennaſt täis wina, kuſt üks önneto ello tulleb, waid

waid ſage täis Waimo, ja rägige iſſekeskis laulude ja kitusſe luggudega, ja waimolikko laludega; laulge ja laulge mängides Jſſandale ommas ſüddames, ja tännage ikka keige asjade eest Jummalat ja Jſſa meie Jſſanda Jeſusſe Kristusſe nimmel. Ja olge allandikkud teine teiſe wasto Jummala kartusſe ſees.

Ewangelium kahhekümnemal Pühhapäwal pärraſt kolm-aino Jummala Pühha.

Matt. 22, 1-14. ſalmiſt ſadik.

Ja JEſus wastas ja räkis neile ta tähhendamisſe-ſannade läbbi ja ütles: Taewariik on ühhe innimesſe ſarnane, kes kunnigas, kes omma poiale pulmad teggi, ja temma läkkitas ommad ſullaſed wälja neid kutſutud pulma kutsma, ja nemmad ei tahtnud mitte tulla. Ta läkkitas temma teiſi ſullaſid wälja, ja ütles: Üttelge neile kes on kutſutud: Wata omma ſöma-aia ollen ma walmiſtanud, mo härjad ja nuumweikſed on tappetud, ja keik on walmis, tulge pulma. Agga nemmad ei holind ſeſt, ja läkſid ärra, teine omma põllule, teine agga omma kauba jure. Agga teiſed wõtſid temma ſullaſed kinni, teotaſid ja tapſid neid ärra. Agga kui kunningas ſedda kulis, ſai temma wihhaſeks, ja läkkitas omma ſõawäed wälja, ja hukkas needſammad tapjad ärra, ja ſütas nende liñna põllema. Siis ütles temma omma ſullaſte wasto: Pulmad on kül walmis, agga need kes kutſutud ep olnud mitte ſedda wäärt. Sepärraſt minge tee-lahkmide peäle, ja kutſuge pulma ni mitto kui teie ial laiate. Ja needſammad ſullaſed läkſid wälja tede peäle, ja kogguſid keik

kokko, ni mitto kui nemmad leidsid, kurja ja häid, ja pulma kodda sai täis neist, kes laudas istsid. Siis läks kunningas sisse neid waatma, kes laudas istsid, ja näggi seäl ühhe innimesse, kennel pulma-riet ep olnud selgas. Ja ta ütles temma wasto: Sõbber, kuida sinna seie olled sisse tulnud, ja sinnul ep olle pulma-riet? Agga temma ei sanud sannagi suust. Siis ütles kunningas teenride wasto: sidduge temma käed ja jallad kinni, ja wotke tedda, ja heitke tedda keigesüggawama pimmedusse sisse, seäl on ulluminne ja hammaste kirristaminne. Sest paljo on neid kutsutud, agga pisut on neid ärrawallitsetud.

Epistel essimesel Pühhapäwal kolmatkümmend pärrast kolm-aino Jummala Pühha.

Exoes. 6, 10-17. salmist sadik.

Mis mund, mo wennad, kui sage wäggewaks JEsanda sees, ja temma kange wäe sees. Wotke enneste peäle keik Jummala sõa-riistad, et teie woite seista kurrati kawwalatte noude, wasto. Sest meil ep olle mitte woitlemist werre ja lihha wasto, waid suurte würsti-rikide ja waldade wasto, selle sinnatse ma-ilma pimmedusse wallitsejatte wasto, waimolikkude kurjuste wasto taewaste asjade sees. Sepärrast wõtke keik Jummala sõariistad kätte, et teie woite wastopanna sel kurjal päwal, ja woite seisma jäda, kui teie keik sate ärrateinud. Sepärrast seiske, ja teie niuded olgo tõega kui wõga ümberpandud, ja ehhitage ennast õigusse raudridega, ja kingad olgo teie jalges, et teie walmis ollete rahho kui röömsa sannume kulutama. Keige ennamiste wotke usso kilpi

kätte

kätte, misga teie woite ärrakustutada keik selle tiggeda kurrati tullised noled. Ja wõtke õnnistusse raudkübbarat ja waimo mooka, se on Jummala sanna.

Ewangelium esimesel Pühhapäwal kolmatkümmend pärrast kolm-aino Jummala Pühha. Joan. 4, 47-54. salmist sadik.

Ja üks kunninga-mees olli, selle poeg olli haige Kapernaummas. Kui sesinnane sai kuulnud, et Jesus olli tulnud Juda-maalt Kalilea-male, läks ta temma jure, ja pallus tedda, et ta piddi alla tullema, ja temma poia terweks teggema, sest ta piddi jo ärrasurrema. Siis ütles Jesus temma wasto: Kui teie ei nä immetähtesid egga immetegguside, siis ei ussu teie mitte. Se kunninga-mees ütles temmale: Issand tulle alla, ennego mo poioke surreb. Jesus ütles temmale: Minne, sinno poeg ellab. Ja se innimenne uskus se sanna, mis Jesus temmale ütles, ja läks ärra. Kui temma jo olli alla tullemas, tulid temma sullased, temma wasto, ja kulutasid, ja ütlesid: sinno poeg ellab. Siis kulas ta neilt sedda tundi, millal temma olli parramaks sanud, ja nemmad ütlesid temmale: eile seitsme tunni aial lahkus se soetõbbi temmast ärra. Siis moistis se issa, et se olli sündinud selsammal tunnil, millal JEsus temmale üttelnud: sinno poeg ellab. Ja temma uskus, ja keik temma perre. Sesinnatse teise immetähhe teggi JEsus jälle, kui ta Judamaalt tulli Kalilea-male.

Epistel teisel Pühhapäwal kolmatkümmend pärrast kolm-aino Jummala Pühha.

Wilip. 1, 3-11. salmist sadik.

Ma tännan omma Jummalat ni saggedaste kui minna teie peäle mõtlen, (kes minna iggakord keiges ommas palwes teie keikide eest römoga palwed teen) teie ossasamisse pärrast armo-öppetussest, esimessest päwast süt sadik. Ja ollen se peäle julge, et se, kes teie sees on alganud sedda head tödd, ka sedda löppetab Jesusse Kristusse päwani, nenda kui se ka minno kohhus on sedda teist keikist mõttelda, sepärrast et teie ollete mo süddames minno wangi pölwes ja mo kostmisses armo-öppetusse eest, ja selle kinnitamisses, sest et teie keik minnoga sest armust ossa sate. Sest Jummal on mo tunnistaja, kuida minna teid keik süddamest iggatsen Jesusse Kristusse süddamelikko hallastussega. Ja sedda pallun minna, et teie armastus weel ennam ja ennam rohkemaks saaks moistmisses ja keiges tundmisses, et teie woite läbbi katsuda, mis ühte ei sünni, et teie ollekste selged, ja teist ei pahhanda Kristusse päwast sadik, täidetud öigusse kassoga, mis Jesusse Kristusse läbbi tulleb Jummala auuks ja kitusseks.

Ewangelium teisel Pühhapäwal kolmatkümmend pärrast kolm-aino Jummala Pühha.

Matt. 18, 23-35. salmist sadik.

Sepärrast on taewariik ühhe kunninga sarrane, kes omma sullastega tahtis arro pidda da. Agga kui ta hakkas arwama, tode üks temma ette, sel olli temmaga kümme tuhhat talenti

wölgo.

wõlgo. Agga kui temmal ep olnud maksta käskis temma Jssand mũa tedda ja temma naest ja lapsed, ja keik, mis temmal olli, ja maksta. Siis heitis se sullane mahha, kummardas tedda ja ütles: Jssand kannata minnoga, ja ma tahhan sulle keik maksta. Siis olli Jssandal halle meel sesamma sullase peäl, laskis tedda lahti, ja se wõlla jättis ta temmale mahha. Agga sesamma sullane läks wälia, ja leidis ühhe ommast kasullasist, sel olli temmaga sadda tenari rahha wõlgo; ja temma wottis tedda kinni, kägistas tedda ja ütles: Maksa mulle, mis sul wõlgo on minnoga. Siis heitis se kasullane temma jalge ette mahha, pallus tedda, ja ütles: kannata minnoga, ja ma tahhan sulle keik maksta. Agga temma ei tahtnud mitte, waid läks ärra, ja heitis tedda wangitorni, kunni ta omma wõlga ärramaksis. Agga kui temma kasullased näggid, mis sündis, said nemmad wägga kurwaks, ja tullid ja õõrdasid omma Jssandale keik, mis olli sündinud. Siis kutsus temma Jssand tedda enese ette, ja ütles temma wasto: Sinna tigge sullane, keik sedda wõlga ollen minna sulle mahhajätnud, sest et sinnä mind palluside; eks siis sinna ka piddand armo heitma omma kasullase peäle, nenda kui minna ka sinno peäle ollen armo heitnud? Ja temma Jssand sai wihhaseks, ja andis tedda ärra waewajatte kätte, kunni temma piddi maksma keik, mis temmal temmaga wõlgo olli. Nenda teeb ka minno taewane Jssa teile, kui teie iggaüks ommast süddamest andeks ei anna omma wennale temma eksitused.

Epistel kolmandamal Pühhapäwal kolmatkümmend pärrast kolm-aino Jummala Pühha. Wilip. 3, 17-21. salmist sadik.

Kälige minno järrel, wennad, ja wadage nende peäle, kes nenda käiwad, kui meie teile märgiks olleme. Sest mitto käiwad, kellest ma teile saggedaste ollen üttelnud, agga nüüd ütlen minna ka nuttes, neid Kristuse risti waenlased ollewad, kelle ots on hukkatus, kelle Jummal on se köht, ja kelle au on nende häbbi sees, kes ma-peälsed asjad noudwad. Sest meie ellaminne on taewas, kust meie ka otame önnisteggiad Jssandat Jesust Kristust, kes meie alwa ihho tahhab muta, et se temma ärraselletud ihho sarnatseks peab sama sedda wägge möda, misga temma ka keik asjad woib enese alla heita.

Ewangelium kolmandamal Pühhapäwal kolmatkümmend pärrast kolm-aino Jummala Pühha. Matt. 22, 15-22. salmist sadik.

Siis läksid Wariserid ärra, ja piddasid nou ühheskous, kuida nemmad tedda (Jesust) temma könnest piddid wörkutama, ja läkkitasid temma jure ommad jüngrid Herodese seltsiga, ja ütlesid: Öppetaja, meie teame, et sa tössine olled, ja öppetad Jummala teed töe sees, ja ei holi ühhestki sest sinna ei pea innimeste surusest luggu. Sewärrast ütle meile, mis sinna arwad, kas sünnib kohto rahha Keisrile anda, woi mitte? Agga kui Jesus nende tiggedust moistis, ütles temma: Teie sallalikkud, mis teie mind kiusate? näitke mulle üks kohto-rahha tük; ja nemmad töid temma

ma kätte ühhe tenari-rahha. Ja temma ütles nende wasto: Kelle kuio ja peälekirre on se? Nemmad ütlesid temma wasto: Keisri. Siis ütles ta nende wasto: Andke siis Keisrile, mis Keisri kohhus, ja Jummalale, mis Jummala kohhus on. Ja kui nemmad sedda kuulsid, pannid nemmad immeks, ja jätsid tedda mahha ja läksid ärra.

Epistel neljandamal Pühhapäwal kolmatkümmend pärrast kolm-aino Jummala Pühha. Kolos. 1, 9-14. salmist sadik.

Sepärrast ka meie sest päwast, kui meie sedda olleme kuulnud, ei jätta meie mitte mahha teie eest palwet teggematta, ja pallumatta, et teid peab täidetama temma tahtmisse tundmissega keiges tarkusses ja waimolikkus moistmisses. Et teie nenda woiksite ellada, kui kohhus on Issanda ees keige temma meleheaks, ja wilja kanda keige hea tö sees, ja kaswada Jummala tundmisse sees, ja keige wäega wäggewaks sada temma au wägge möda keiges kannatusses ja pikkas mel-es römoga; sedda Issa tännades, kes meid on kolbawaksteinud, et meil piddi ossa ollema pühha rahwa pärrandussest walgusse sees. Kes meid on ärrapeästnud pimmedusse woimusest, ja on meid saatnud omma armsa Poia kunningriki, kelle sees meil on lunnastaminne temma werre läbbi, se on pattude andeks-andminne.

Ewangelium neljandamal Pühhapäwal kolmatkümmend pärrast kolm-aino Jummala Pühha. Matt. 9, 18-26. salmist sadik.

Kui temma (Jesus) sedda neile räkis, wata siis

tulli üks üllem, ja kummardas tedda ja ütles: Minno tüttar on praego ärrasurnud, agga tulle ja panne omma kät temma peäle, siis saab temma ellawaks. Ja JEsus tousis üles, ja käis temma järrel, ja temma jüngrid. (Ja wata, üks naene, kennel kaksteistkümmend aastat werritöbbi olnud, tulli temma selja tahha, ja putus temma kue pallistusse. Sest temma ütles isseenesest: Saaksin minna agga temma kuesse patuda, siis saan minna terweks.) Agga JEsus pöris ennast ümber, ja näggi tedda, ja ütles: Olle julge, tüttar, sinno usk on sind aitnud. Ja se naene sai terweks selsammal tunnil. Ja kui Jesus selle üllema kotta sai, ja näggi need willepuhhujad ja rahwast mässawad, siis ütles ta nende wasto: tagganege, sest se neitsikenne polle mitte surnud, waid ta maggab. Ja nemmad naersid tedda. Agga kui rahwast wälja-aeti, läks temma sisse ja hakkas temma kätte kinne, ja se neitsikenne tousis üles. Ja sesinnane könne läks laiale keik sedda Maad läbbi.

Epistel wiendamal Pühhapäwal kolmatkümmend pärrast kolm. aino Jummala Pühha. 1 Tess. 4, 13-18. salmist sadik.

Agga minna ei tahha, ei teil peab teädmatta ollema, wennad, nende järg, kes maggama läinud, et teie ei lähhä ka nenda kurwaks, kui need teised, kennel ep olle lotust. Sest kui meie usume, et JEsus on surnud ja üllestousnud, nenda tahhab Jummal ka neid, kes Jesusse läbbi on läinud maggama, temmaga ettetua. Sest

sedda

sedda üsleme meie teile kui Jssanda sanna, et meie, kes meie ellame ja üllejäme JSsanda tullemisse aiani, ei pea nende ette joudma, kes on maggama läinud. Sest et Jssand isse tahhab mahhatulla taewast söa kissendamisse, Pea-Ingli heäle ja Jummala passunaga, ja kes Kristusse sees surnud, peawad üllestousma esmalt; pärrast peab meid, kes meie ellame ja üllejäme, ühtlase nendega pilwede sees kistama Jssanda wasto taewa alla; ja nenda peame meie ikka Jssandaga olleme. Tröstige nüüd teine teist nendesinnaste sannadega.

Ewangelium wiendamal Pühhapäwal kolmatkümmend pärrast kolm-aino Jummala Pühha. Matt. 24, 15-28. salmist sadik.

Kui teie nüüd näte sedda hirmsat ärrakautamisse tööd, mis ööldud on prohweti Tanieli läbbi, mis seäl pühhas paikas seisab (kes sedda loeb, se pango tähhele) siis pöggenego need, kes Juda-maal on, mäggede peäle. Kes kattukse peäl on, ärgo tulgo se mitte mahha middagi ärrawötma ommast koiast; ja kes wälial on, ärgo mingo se mitte taggasi ommad rided ärrawötma. Agga hädda neile, kes käima peäl on, ja neile kes immetawad neil päiwil. Agga palluge, et teie pöggeneminne ei juhtu talwel, egga hingamissepäwal. Sest siis tulleb suur willetsus, mähhärdust ep olle olnud ma-ilma algmissest siit sadik, egga peage mitte tullema. Ja kui need päwad ei saaks lühhentud, siis ei peäseks ial ei ükski lihha; agga nende pärrast, kes ärrawallitsetud, lühhendatakse need päwad. Kui siis kegi teie wasto

útleb: wäta, siin on Kristus ehk seäl, ärge uskuge mitte. Sest walle-Kristusséd, ja walle prohwetid sawad üllestousma, ja suri tähtä ja immetegguséd teggema, et nemmad wottakséd eksitada ka neid kes ärrawallitsetud (kui se woiks sündida.) Wata minna ollen teile sedda enne-üttelnud. Sepärrast kui nemmad teile útlewad: wata, temma on körbes, ärge minge mitte wälja: wata, temma on kambride sees, ärge uskuge mitte. Sest otsegu walk touseb hommiko poolt, ja paistab öhto pole, nenda peab ka innimesse Poia tulleminne ollema. Sest kus iai raibe on, senna koggunwad kotkad.

Epistel kuendamal Pühhapäwal kolmatkümmend pärrast kolm-aino Jummala Pühha.

2 Peetr. 3, 3-13. salmist sadik.

Ja sedda peate teie keige essite teädma, et wiimsil päiwil tullewad pilkjad, kes omma enneste himmude järrele ellawad, ja útlewad: Kus on temma tullemisse tootus? sest sest aiast, kui wannemad maggama läimud ilmast ärra, jääb keik nenda kui loma algmissešt on olnud Agga melel on se neil teädmatta, et taewad ennemuiste olnud, ja Ma weest ja wee läbbi ühhes seisnud Jummala sanna läbbi. Sepärrast on se ma-ilm, mis siis olli, weega ärraupputud ja hukka läimud. Agga taewad ja Ma, mis nüüd on, on sesamma sanna läbbi tallele pandud, ja hoitakse tulle tarwis, kohto ja jummalakartmatta innimeste hukkatusse päwani. Agga se üks assi ärgo olgo teile mitte teädmatta, minno armad, et üks pääw JSsanda jures on kui tuhhat aastat, ja tuhhat aastat kui üks pääw. JSsand ei wiwita mitte tootust,

(nenda

(nenda kui monningad sedda wiwitusseks pantewad,) waid temma on pitkamelega meie wasto, ja ei tahha mitte, et monned peawad hukkaminnema, waid et keik peawad mele-parrandamist kätte sama. Agga JSsanda pääw tulleb kui warras öse, millal taewad raksumisega peawad mödaminnema, ja ilmalikkud asjad ärrapöllema ja löpma, ja Ma ja need teud, mis seäl sees on, peawad ärrapöllema. Et nüüd se keik peab ärralöpma, missuggused teie siis peate ollema keiges pühhas ellus ja Jummalakartusses, otes ja töttades Jummala tullemisse päwa pole, millal taewad tulle läbbi peawad ärralöpma, ja ilmalikkud asjad ärrapöllema, ja ärrasullama? Agga meie otame ued taewad ja uut maad temma tootusse järrele, kus öigus sees ellab.

Ewangelium kuendamal Pühhapäwal kolmatkümmend pärrast kolm-aino Jummala Pühha. Matt. 25, 31-46. salmist sadik.

Agga kui innimesse Poeg tulleb omma au sees, ja keik pühhad inglid temmaga, siis istub ta omma au-järje peäl. Ja siis peab keik rahwast temma ette koggutama, ja ta lahhutab neid ühhest ärra, nenda kui karjane lambad ärralahhutab sikkudest, ja temma panneb lambad omma parrema käele, agga sikkud pahhama käele seisma. Siis wöttab öölda Kunningas neile, kes temma parremal käel on: Tulge tenna, minno Jssa önnistud, pärrige sedda kunningriki, mis teile on walmistud ma-ilma assutamisest. Sest mul on nälg olnud, ja teie ollete mulle süa annud: mul on janno olnud, ja teie ollete mind jootnud:

minna

minna ollen woõras olnud, ja teie ollete mind korristanud: minna ollen allasti olnud, ja teie ollete mind katnud: ma ollen haige olnud, ja teie ollete tulnud mind katsma: ma ollen wangis olnud, ja teie ollete mo jure tulnud. Siis wotwad need kes õiged, temmale wastada: Jsſand, millal olleme meie näinud ſul nälja ollewad, ja olleme ſind ſöötnud, ehk ſul janno ollewad ja olleme ſind jootnud? Millal olleme meie ſind näinud woõra ollewad, ja olleme ſind korristanud? ehk allasti ja olleme ſind katnud? Millal olleme meie ſind näinud haige ollewad, ehk wangis, ja olleme ſo jure tulnud? Siis wastab Kunningas, ja ütleb neile: Tõeſt, minna ütlen teile, mis teie ial ollete teinud ühhele nendeſinnaste mo wähhematte wendade ſeaſt, ſedda ollete teie mulle teinud. Siis wõttab temma ka õõlda neile, kes pahhemal käel on: Minge ärra minnuſt, teie ärranetud, iggawesſe tullesſe, mis walmistud on kurratile ja temma inglidele; ſeſt mul on nälg olnud, ja teie ep olle mulle ſüa annud: mul on jaeno olnud, ja teie ep olle mind jootnud: minna ollen woõras olnud, ja teie ep olle mind mitte korristanud: ma ollen allasti olnud, ja teie ep olle mind katnud: minna ollen haige ja wana olnud, ja teie polle tulnud mind katsma. Siis wõtwad ka needſammad temmale õõlda: JSſand millal olleme meie näinud nälja ehk janno ſul ollewad, ehk woõra, ehk allasti, ehk haige ehk ſind wangis ollewad, ja ep olle ſind mitte teninud? Siis wottab temma neile wastada ja õõlda: Tõeſt minna ütlen teile: mis teie ep olle ial teinud ühhele nendeſinnaste wähhematta ſeaſt, ſedda ep olle teie mullegi teinud.

Ja

Ja needsinnatsed lähhäwad iggawesse wallusse, agga need kes öiged iggawesse ellusse.

Epistel Maria Puhhastamisse eht Kuunla Päwal. Malak. 3, 1-4. salmist sadik.

Wata, ma läkkitan omma ingli, ja temma peab mo palle eel teed walmistama; ja peab tulleb omma templi jure se Issand, kedda teie otsite, ja se seädusse Ingel, kedda teie tahhate: Wata, ta tulleb, ütleb wäggede Jehowa, agga kes kannatab temma tullemisse päwa, ja kes jääb seisma, kui ta ilmub? Sest temma on kui sullataja tulli, ja nenda kui wannutajatte seep. Ja temma istub kui se kes sullatab ja puhhastab höbbedat: Temma puhhastab Lewi lapsed, ja sullatab neid kui kulda ja kui höbbedat. Siis towad nemmad Jehowale roa-ohwri öigusses, siis on Juda ja Jerusalemma roa-ohwer Jehowa meleſt maggus, kui ennemuiste ja ammust aiast.

Ewagelium Maria Puhhastamisse eht Kuunla Päwal. Luk. 2, 22-32. salmist sadik.

Ja kui nende puhhastamisse päwad Mosesse kässo-öppetusse järrele täis said, siis wisid nemmad tedda Jerusalemma, et nemmad tedda piddid JSsanda ette seädma. (Nenda kui Issanda kässo öppetussesse on kirjotud: Igga poeglaps, kes emma essimenne laps on, peab Issandale pühhaks hütama.) Ja et nemmad piddid ohwri andma sedda mödda, kui Issanda kässo-öppetusses on öeldud: üks paar turteltuikessi, eht

kats

kaks tide poega. Ja wata, üks innime olli Jerusalemmas, Simeon nimmi, se innimenne olli öige ja jummalakartlik ja otis Israeli römo, ja pühha Waim olli temma peäl. Ja temma olli sanna sanud pühhast Waimust, et ta ei piddand mitte surma näggema, enne kui ta piddi JSsanda Kristust nähha sama. Ja temma tulli waimo läbbi pühha kotta. Ja kui need wannemad sedda lapsokest Jesust senna töid, et nemmad temma pärrast piddid kässo-öppetusse kombe järrele teggema: Siis wottis temma isse tedda omma süllesse, ja kitis Jummalat, ja ütles: JSsand, nüüd lapsed sinna omma sullast rahhus ärraminna omma sanna järrel. Sest mo silmad on sinno önnistust näinud, mis sinna olled walmistanud keige rahwa nähhes walgusseks, pagganad walgustama ja omma Israeli rahwa auuks.

Epistel Maria Kuluramisse ehk Paast-Maria Päwal. Jesaia 7, 10-15.

salmist sadik.

Ja Jehowa wottis weel Ahasi wasto räkida ja ütles: Küssi ennesele üks immetäht Jehowa omma Jummala käest küssi sedda süggawast ehk körgest üllewelt. Kui Ahas ütles: Ei ma tahha mitte küssida, egga Jehowat kiusada: Siis ütles Jesaia: Et kuulge Taweti suggu! ons se weel pissut teie melest, et teie innimestele waewa tete, et teie ka mo Jummalale waewa tete? Sepärrast tahhab JSsand isse teile imme-tähhe anda: Wata üks neitsit saab käima peäle, ja toob Poia ilmale, ja peab temmale pannema se nimme IMMANUEL; woid ja met peab ta söma!

kunni

kunni ta moistab kurja pölgada ja head wallitseda.

Ewangelium Maria Kulutamisse ehk Paast-Maria Päwal. Luk. 1, 26-38. salmist sadik.

Agga kuendamal kuul läkkitati ingel Kabriel Jummalast Kalilea-male, ühte liñna Naatsaret nimmi, ühhe neitsi jure, kes olli kihlatud ühhe mehhele, Josep nimmi, kes Taweti suggu, ja selle neitsi nimmi olli Maria. Ja se ingel tulli temma jure, ja ütles: Terre, kes sa olled armo sanud, JSsand olgo sinnoga, sinna önnistud naeste seas. Agga kui ta tedda nähha sai, ehmatas ta temma sanna pärrast wägga ärra, ja mötles, mähhärdune terretaminne se piddi ollema? Ja se ingel ütles temma wasto: ärra karda Maria, sest sinna olled armo leidnud Jummala jurest. Ja wata, sa pead käima peäle sama, ja Poia ilmale toma, ja sinna pead temmale nimme pannema JESUS. Sesinnane peab suur ollema, ja Keigekörgema Poiaks hütama; Ja JSsand Jummal tahhab temmale anda temma issa Taweti aujärge. Ja temma peab kui kunningas wallitsema Jakobi suggu ülle iggaweste, ja temma kunningrigil ei pea otsa ollema. Agga Maria ütles ingli wasto: Kuida se peab sündima? sest et ma mehhest ei tea. Ja se ingel wastas ja ütles temmale: Pühha waim peab so peäle tullema, ja keigekörgema wäggi so ülle warjama, sepärrast peab ka se pühha, mis sinnust peab sündima, Jummala Poiaks hütama. Ja wata, Elisabet sinno suggulane

seſamma on ka ühhe poiaga käima peäl omma wanna ea sees, ja se on temmale kues ku, kedda ööldi siggimatta ollewad, seſt Jummala jures ei olle ühtegi asja woimatta. Agga Maria ütles: Wata, siin on JSsanda ümmardaja; mulle sündko so sanna järrele. Ja se ingel läks temmalt ärra.

Epistel Joannesse Ristia ehk Jani Päwal Jesaia 40, 1-5. salmist sadik.

Tröstige, tröstige minno rahwast, ütleb teie Jummal, räkige Jerusalemma mele pärrast ja kulutage temmale, et temma suur waew otsa sanud, et ta üllekohhus on leppitud, et ta Jehowa käest on sanud kahhewörra keige omma pattude sees. Hüüdja heäl on: Walmistage körbes Jehowa te, tehke laggeda Ma peäl maan-te tassaseks meie Jummalale. Keik orgusid peab üllendatama, ja keik mäggesid ja mäekinko peab üllendatama, ja mis mätlik on, peab tassaseks sama, ja mis ohhakaist umne on, peab silledaks maaks sama. Siis ilmub Jehowa au, ja keik ihha nääb ühtlase, et Jehowa su on räkinud.

Ewangelium Joannesse Ristia ehk Jani Päwal. Luk. 1, 57-80. salmist sadik.

Agga Elisabeti aeg sai täis, et ta piddi mahhasama, ja temma tõi poia ilmale. Ja temma naabred ja suggulased kuulsid, et JSsand omma hallastust olli sureks teinud temma wasto, ja ollid röömsad temmaga. Ja se sündis, et nem-

nemmad tullid kahhekſamal päwal ſedda lapſokeſt ümberleikama: ja nemmad nimmetaſid tedda temma issa nimme peäle Sakariaks. Agga temma emma wastas ja ütles: Ei mitte, waid temma nimmi peab Joannes ollema. Ja nemmad ütleſid temma wasto: So ſuggusöſſa ſees polle ükski, kel ſeſinnane nimmi on. Agga nemmad näitſid käega temma issa pole, kuida temma tahtis, et tedda piddi nimmetama? Ja ta küſſis ühhe lauakesse, ja kirjotas ja ütles: Joannes on temma nimmi; ja nemmad keik pannid ſedda immeks. Agga ſeddamaid peäſis temma ſu ja temma keel lahti, ja ta räkis ja kitis Jummalat. Ja kartus tulli keikide peäle, kes nende ümberkaudo ellaſid, ja keik need asjad räkiti ärra keige Juda mäggiſe Ma sees. Ja keik, kes ſedda kuulſid, pannid ſedda omma ſüddamesse, ja ütleſid! mis peab ſeſt lapſeſt ſama? ja Issanda käſſi olli temmaga. Ja Sakarias temma issa ſai täis pühha waimo, räkis prohweti wiſil ja ütles: Kidetud olgo JSſand Israeli Jummal, et ta on tulnud katsma, ja ärralunnastamiſt ſaatnud omma rahwale; ja on meile ärratanud önnistusse ſarwe, omma ſullaſe Taweti ſuguſt, (nenda kui temma on räkinud omma pühha prohwetide ſu läbbi kes ma-ilma algmisſeſt on olnud.) Et ta meid piddi ärrapeäſtma meie waenlaste käeſt, ja keikide käeſt, kes meid wihkawad; ja meie wannematte peäle hallastama, ja omma pühha ſeäduſt mele tulletama ſe wande järrele, mis ta on wandunud meie issa Abraamile, meile anda, et meie, kes omma waenlaste käeſt ärrapeästetud, ilmakartmatta tedda piddime temma

pühhitsusses ja öigusses temma ees keige omma ello aia. Ja sinna lapsoke, sind peab Keigekörgema prohwetiks hütama; sest sa pead JSsanda palle eel käima, ja temma teed walmistama, önnistusse tundmist andma temma rahwale nende pattude andeksandmisse sees; meie Jummala süddamelikko hallastusse läbbi, misga meid on tulnud katsma Se kes touseb körgest; ja paistma neile, kes istwad pimmedusses ja surma warjus, ja meie jallad öiete rahho tee peale seädma. Agga se lapsoke kaswis, ja sai kangeks Waimus, ja olli körbes selle päwani, kui temma ennast Israeli rahwale piddi näitma.

Epistel Maria Katsmaminnemisse ehk Heina Maria Päwal. Rom. 12, 9-16.

salmist sadik.

Armastus ärgo olgo mitte sallalik ——— kuid heitke ennast allandikkude seltsi. Wata 50 lehhe külges.

Ewangelium Maria Katsmaminnemisse ehk Heina-Maria Päwal. Luk. 1, 39-56.

salmist sadik.

Agga neil päiwil wottis Maria kätte, ja läks ruttoga senna mäggise male Juda linna. Ja temma tulli Sakaria kotta, ja terretas Elisabeti. Ja se sündis, kui Elisabet Maria terretamist kulis, et laps temma ihhus hüppas. Ja Elisabet sai täis pühha Waimo, ja kisendas sure heälega ja ütles: Önnistud olled sinna naeste seas, ja önnistud on sinno ihho suggu, ja kust se mulle sünnib, et minno Jssanda emma minno

jure

jure tulleb ? seſt wata, kui ſinno terretamisſe heäl minno kõrwo ſai, ſiis hüppas lapſoke ſure rõmo pärraſt minno ihhus. Ja õnnis on ſe, kes on uſknud, ſeſt peab tõeks ſama, mis temmale JSſanda käeſt on ööldud. Ja Maria ütles: Minno hing auustab wägga JSſandat, ja mo waim on wägga rõmus Jummala minno Onnisteggia pärraſt. Seſt temma on waatnud omma ümmardaja allandusſe peäle; ſeſt wata, ſeſt aiaſt kiitwad mind õnſaks keige põlwe rahwas. Seſt mulle on ſuri asjo teinud ſe wäggew, ja kelle nimmi pühha on. Ja temma hallastus kestab põlweſt põlweni nende üle, kes tedda kartwad. Temma on omma käewarrega ſuurt wägge üllesnäitnud, temma on laiale pillanud neid, kes ſurelisſed on omma ſüddame meleſt. Temma on mahhatonkanud wäggewaid au-järgede peält, ja allandikkud üllendanud. Kennel nälg on, neid on temma täitnud hea andidega, ja rikkaid tühjalt ärraſaatnud. Temma on wastowotnud omma ſullaſe Israeli, et ta piddi omma hallastuſt mele tulletama iggaweste, nenda kui temma on räkinud meie wannematte wasto, Abraamile ja temma ſuggule. Agga Maria jäi temma jure liggi kolm kuud, ja läks pärraſt taggaſi omma kotta.

Epistel Mihkli Päwal. Joan: Ilmutamisſe ram: 12, 7-12. ſalmiſt ſadik.

Ja ſõdda touſis taewas: Mikael, ja temma inglid ſõddiſid lendwa mao wasto, ja ſe

lendaw maddo sõddis ja temma inglid, ja nemmad ei saand woimust, ja nende asset ei leitud mitte ennam taewast. Ja se suur lendaw maddo heideti wälja, se wanna maddo, kedda hütakse kurratiks ja sadanaks, kes keik ilma-maad ärraekssitab, tedda heideti Ma peäle, ja temma inglid heideti mahha temmaga. Ja minna kuulsin sure heäle, se ütles taewas: nüüd on õnnistus ja wäggi, ja kuningriik meie Jummala, ja melewald temma Kristusse pärralt sanud. Sest et mahha-heidetud on meie wendade peäle kaebaja, kes nende peäle kaebab meie Jummala ees öösd ja päwad. Ja needsammad on tedda ärrawoitnud Talle werre pärrast, ja omma tunnistusse sanna pärrast, ja ei olle omma ello mitte armastand surmani. Sepärrast olge wägga röömsad, taewad, ja teie, kes nende sees ellate.

Ewangelium Mihkli Päwal. Matt. 18, 1-11. salmist sadik.

Selsammal tunnil tulid jüngrid Jesusse jure ja ütlesid: Kes on kül se surem taewarikis? Ja Jesus kutsus ühhe lapsokesse enese jure, ja panni sedda seisma nende keskele, ja ütles: Tõest minna ütlen teile: kui teie ei pöra ümber, ja ei sa kui lapsokessed, siis ei sa teie mitte taewa-riki. Kes nüüd isseennast allandab kui sesinnane lapsoke, se on se surem taewa-rikis. Ja kui kegi ühhe nisugguse lapsokesse minno nimmel wastowottab, se wottab mind wasto. Agga kes pahhandab ühhe neistsinnatsist pissokessist, kes minno sisse usswad, sel on parrem, et weski-kiwwi temma kaela peaks podama ja tedda ärraupputadama

süg-

ſüggawama merre kohta. Hädda ma-ilmale pahhanduste pärraſt! ſeſt pahhandusſed peawad tullema; agga hädda ſelle innimesſele, kelle läbbi pahhandus tulleb. Agga kui ſinno käſſi ehk ſinno jalg ſind pahhandab, ſiis raiu neid ärra ja heida enneſeſt ärra: parrem on ſul, et ſinna jallota ehk wiggane ello ſisſe lähhäd, kui et ſul kaks kät ehk kaks jalga on, ja ſind iggawesſe tullesſe heidetakſe. Ja kui ſinno ſilm ſind pahhandab, kiſſu tedda wälja, ja wiska enneſeſt ärra: parrem on ſul, et ſinna ühhe ſilmaga ello ſisſe lähhäd, kui et ſul kaks ſilma on, ja ſind pörgo tullesſe heidetakſe. Katske, et teie mitte üht neijtſinnatſiſt piſſokesſiſt ärra ei pölga; ſeſt minna ütlen teile, et nende inglid taewas allati näwad minno Jſſa palge kes taewas on. Seſt innimesſe Poeg on tulnud önſaks teggema, mis on ärrakaddunud.

Meie JSsanda JEsusse Kristusse Kannataminne ja Surm,

Nelja Ewangelisti Ramatust kokkopandud.

I.

AGga hapnematta leibade Pühha tulli liggi mis hütakse Pasa-pühhaks, sest kahhe päwa pärrast olli Pasa- ja hapnematta leibade päwad; siis ütles JEsus omma jüngritte wasto: Teie teate, et kahhe päwa pärrast Pasa-pühha on, ja innimesse Poeg antakse ärra, et tedda peab risti podama. Siis tullid kokko üllemad preestrid ja kirjatundiad ja rahwa wannemad selle üllema preestri kotta, kedda hüti Kaiwaks, piddasid nou ja otsisid, kuida nemmad JEsust kawwalusega piddid kinnipotma ja ärratapma. Agga nemmad ütlesid: Ei mitte pühhade aial, et mässaminne rahwa seas ei touse; sest nemmad kartsid rahwast.

Agga

Agga enne Pasa-pühha, kui JEsus teädis, et temma tund olli tulnud, et ta siit ma-ilmast piddi ärraminnema JSsa jure, otsego temma olli armastanud ommakseb, kes ma-ilmas ollid, nenda on ta neid armastanud otsani. Ja kui temma Petanias olli piddalitöbbise Simona koias, siis tulli temma jure üks naene, sel olli üks alabastri-riist selge ja wägga kalli nardi-salwiga, ja ta murdis se alabastri-riista katki, ja wallas sedda temma pähhä, kui temma laudas istus. Agga kui temma jüngrid sedda näggid, sai nende meel pahhaks ja ütlesid: Mis tarwis on sesinnane hukkaminne? Sest seddasinnast salwi olleks woinud ärramüa paljo ja ennam kui kolme saa tenari rahha eest, ja waestele anda, ja nemmad said kurjaks ta peäle. Agga kui JEsus sedda moistis, ütles ta nende wasto: Jätke tedda rahhule, miks teie selle naesele waewa tete? Temma on head töod mulle teinud. Sest waesed on ikka teie jures, ja kui teie tahhate, woite teie neile head tehha; agga mind ei olle teil mitte ikka. Temma on teinud, mis ta on woinud. Et ta sedda salwi minno ihho peäle on wallanud, sega on ta enne joudnud mo ihhe woida matmisseks. Töest minna ütlen teile: Kus ial sesinnane armoöppetus kulutakse keiges ma-ilmas, seäl peab ka räkitama temma mällestusseks, mis sesinnane on teinud.

Ja kui öhto-sömaaeg weel kä olli (kui kurrat jo olli Juda Simona poia Iskarioti süddamesse annud, et ta tedda piddi ärraandma) ja JEsus teädis, et Issa keik temma kätte olli annud, ja

et temma Jummalast olli tulnud, ja Jummala jure läks; siis tousis temma õhto-sõmaiast üles, ja panni ommad rided mahha, ja wottis ühhe rättiko ja siddus ennese ümber; pärrast wallas temma wet ühhe pekki sisse, ja hakkas jüngritte jallad pessema ja se rättikoga kuiwatama, mis temma ümber olli seutud: Siis tulleb temma Simona Peetrusse jure, ja temma ütleb temma wasto: JEsand, sinnaks minno jallad pesed? JEsus wastas ja ütles temma wasto: Mis minna teen, sedda ei tea sinna nüüd mitte, agga pärrast sedda pead sa teäda sama. Peetrus ütleb temma wasto: Ellades ei pea sa minno jalgo pessema. JEsus wastas temmale: Kui minna sind ei pesse, siis ep olle sul ossa minnoga. Simon Peetrus ütleb temma wasto: JEsand, ei mitte ükspäinis minno jalgo, waid ka käsi ja Pead. JEsus ütleb temmale: Kes pestud on, sellel ep olle tarwis muud kui jalgo pesta, sest ta on üllesültsa puhhas; ja teie ollete puhtad, agga mitte keik. Sest temma teädis, kes tedda piddi ärraandma; Sepärrast ütles temma: Teie ep olle keik puhtad. Kui temma nüüd nende jallad sai pesnud ja ommad rided wotnud, siis istus temma jälle mahha ja ütles nende wasto: Kas teie teate, mis minna teile ollen teinud? Teie hüate mind: Öppetaja ja JEsand, ja ütlete öiete, sest minna ollen se. Kui nüüd minna se JEsand ja Öppetaja teie jallad ollen pesnud, siis peate teie ka teine teise jallad pessema; sest ühhe öppetusse märki ollen ma teile annud, et ka teie nenda tete, kui minna teile ollen teinud. Tõest, tõest minna ütlen teile: Sullane ep olle

mitte

mitte surem kui temma issand, egga Käsk surem kui se, kes tedda on läkkitanud. Kui teie sedda teate, önsad ollete teie, kui teie sedda tete. Minna ep ütle teist keikist; ma tean, kedda ma ollen ärrawallitsenud, waid sepärrast, et kirri piddi tõeks sama: Kes minnoga leiba söör, se tõstab omma kanda minno wasto ülles. Sest aiast ütlen minna teile, enne kui se sünnib, et, kui se saab sündinud, teie ussute, et minna se ollen. Tõest, tõest minna ütlen teile: Kes wastowottab, kui minna keddagi läkkitan, se wõttab mind wasto; agga kes mind wastowottab, se wottab tedda wasto, kes mind on läkkitanud. Kui JEsus sedda sai üttelnud, sai temma seggaseks waimus, ja tunnistas ja ütles: Tõest, tõest minna ütlen teile, et üks teie seast mind ärraannab. Siis waatsid jüngrid teine teise silmi, ja ollid kahhe wahhel, kennest ta piddi räkima. Agga Jesusse sülles olli maas laudas üks temma jüngrittest, kedda Jesus armastas. Selle pole nüüd löi Simon Peetrus peaga, et temma piddi kulama, kes se kül piddi ollema, kellest temma räkis. Agga sesinnane laskis ennast Jesusse rinna peäle ja ütles temma wasto: JSsand, kes se on? JEsus wastas: Se on sesamma, kellele minna sedda pallokest sissekastan ja annan; ja temma kastis sedda pallokest sisse, ja andis sedda Judale Simona poiale Iskariotile; ja se pallokesse järrele läks sadan temma sisse. Siis ütles JEsus temmale: Mis sa teed, sedda te ussinaste. Agga sedda ei moistnud ükski neist, kes laudas maas istusid, mikspärrast temma sedda temmale ütles: Sest monned mõtlesid, et

Juda

Juda käes kukkur olli, et Jesus temmale piddi ütlema: Osta mis meil tarwis on Pihhiks; ehk, et temma waestele middagi piddi andma. Kui temma nüüd sedda pallokest sai wõtnud, läks temma seddamaid wälja, agga ö olli.

Agga sadanas olli läinud Juda sisse, kedda lianimmega hütakse Iskariotiks, kes nende kahheteistkümne arrust olli. Ja temma läks ärra ja räkis üllematte preestride ja sõapealikkudega sedda, kui temma tedda piddi nende kätte ärraandma, ja ütles: Mis teie tahhate mulle anda, siis tahhan ma tedda teie kätte ärraanda? Agga kui nemmad sedda kuulsid, said nemmad röömsaks ja pakkusid ja leppisid teine teisega, temmale kolmkümmend hõbbetükki anda, Ja temma tootas, ja sest aiast otsis temma parrast aega, et ta tedda neile woiks ärraanda ilma tüllita.

Kui ta nüüd sedda wisi olli wäljaläinud, ütles Jesus: Nüüd on innimesse Poeg auustud, ja Jummal on temma sees auustud: ons Jummal temma sees auustud, siis auustab tedda ka Jummal issienneses, ja auustab tedda pea. Lapsokesed, minna ollen weel ürrikesseks aiaks teie jures; kül teie otsite mind, ja otsego minna Judarahwa wasto ollen ütteinud: Kuhho ma lähhän senna ei woi teie mitte tulla, nenda ütlen minna nüüd teile ka. Uut kässo-sanna annan minna teile, et teie teine teist peate armastama nenda kui minna teid ollen armastanud, et teie ka teine teist peate armastama: Sestsammast tundwad keik, et teie minno jüngrid ollete, kui teil

teil armastus on issikeskes. Simon Peetrus ütleb temma wasto: JEsand, kuhho sa lähhäd? Jesus wastas temmale: Kuhho minna lähhän, ei woi sa nüüd mitte minno järrel käia, agga pärrast pead sa mo järrel käima. Peetrus ütleb temma wasto: JEsand, miks ma nüüd ei woi sinno järrel käia? ma tahhan omma ello sinno pärrast jätta. Jesus wastas temmale: Tahhad sinna omma ello minno pärrast jätta? tõest, tõest minna ütlen sulle: Kuk ei laula mitte enne, kui sinna mind jo kolmkorda saad ärrasalganud.

II.

Agga hapnematta leibade pääw tulli, ja essimessel päwal, kui nemmad Pasa-talle tapsid, tullid jüngrid Jesusse jure ja ütlesid temmale: Kus sa tahhad, et meie peame minnema ja walmistama, et sa Pasa-talle woid süa? Ja temma läkkitas kaks ommast jüngritest, Peetrust ja Joannest, ja ütles: Minge ja walmistage meile Pasa-talle, et meie sedda woime süa. Agga nemmad ütlesid temmale: Kus sa tahhad, et meie sedda peame walmistama? Ta ütles neile: Minge linna, ja wata, kui teie linna sisse tullete, siis tulleb teie wasto üks inimenne, se kannab ühhe wee krusi, käige temma järrel, ja seäl koias, kuhho temma sisse lähhäb, üttelge selle koia issandale: Oppetaja ütleb: mo aeg on liggi, ma tahhan sinno jures Pasa-talle walmistada ja süa omma jüngrittega; kus on se wooraste tubba, kus ma se Pasa-talle omma jüngrittega woin süa Ja sesamma näitab teile ühhe sure ehhitud toa üllewel, mis walmis on; seäl walmistage meile.

Ja

Ja temma jüngrid teggid nenda, kui Jesus neid olli käsknud, läksid ärra ja said liñna ja leidsid nenda, kui temma neile olli üttelnud; ja nemmad walmistasid Pasa-talle.

Agga kui õhto sai, tulli temma nende kahheteistkümnega. Ja kui se tund tulli, istus temma mahha, ja need kaksteistkümmend Apostlit temmaga. Ja temma ütles nende wasto: Minna ollen süddamest iggatsenud se Pasa-talle teiega süa, enne kui ma kannatan: sest minna ütlen teile et ma sest mitte ennam ei sö, kunni keik saab sündinud Jummala rikis. Ja kui ta karrikast sai wõtnud, tännas temma ja ütles: Wotke se, ja jaggage ennestele; sest ma ütlen teile, et minna ei jo mitte sest wina-pu wihhast, kunni Jummala riik saab tulnud.

Ja kui nemmad laudas istsid ja söid, ütles Jesus: Tõest minna ütlen teile, üks teie seast, kes minnoga söob, annab mind ärra. Ja nemmad said wägga kurwaks, ia hakkasid iggaüks nende seast järrestikko ütlema temma wasto: JSsand minnaks se ollen? ja teine jälle: Minnaks se ollen: Agga temma wastas ja ütles neile: Üks neist kahheteistkümnest, kes minnoga kät waagnasse pistab, se annab mind ärra. Kül innimesse Poeg lähhäb ärra nenda, kui temmast on kirjotud; agga hädda selle innimessele, kelle läbbi innimesse Poeg ärraantakse, hea olleks temmale, kui se innimenne ei olleks sündinud. Siis kostis Judas, kes tedda äraandis: Minnaks se ollen, Rabbi? Temma ütles temma wasto: Olled, jah!

Agga

Agga kui nemmad sõid, wõttis JEsus leiba, tännas ja õnnistas, murdis ja andis omma jüngritrele ja ütles: Wotke, sõge, se on minno ihho, mis teie eest antakse, sedda tehke minno mällestusseks. Selsammal kombel wottis temma ka se karrika pärrast sedda, kui nemmad said õhtust sõnud tännas ja andis neile ja ütles: Joge keik sealt seest, sesinmane karrikas on se uus seädus minno werre sees, mis teie eest ärrawallatakse; ja nemmad jõid keik sealt seest. Ja temma ütles neile: Se on minno werri, se ue seädusse werri, mis mitme eest ärrawallatakse pattude andeks-andmiseks: sedda tehke, ni mittokord, kui teie ial sedda jote, minno mällestusseks. Agga tõest minna ütlen teile, et minna ei wõtta mitte sest aiast sestsinnatsest winapu wiljast jua sest päwast sadik, kui minna sedda uut teiega joon Jummala omma JSsa rikis.

Siiski wata, minno ärraandia käsi on minnoga laudas. Ja inimesse Poeg lähhäb kül, nenda kui on seätud: siiski hädda selle inimesele, kelle läbbi tedda ärraantakse. Ja nemmad hakkasid teine teise käest küsitellema, kes se kül nende seast piddi ollema, kes sedda piddi teggema. Agga nende seas tousis ka riid, kes neist piddi suremaks arwatama? Agga temma ütles neile: Pagganatte kunningad wallitsewad nende üle, ja kes nende peäle woimust wotwad, neid hütakse armolikkuks issandaks: agga teie mitte nenda, waid se surem teie seast olgo kui norem, ja se üllem kui se kes tenib; sest kes on surem, se, kes lau-

laudas istub, woi se, kes tenib? eks se kes laudas istub? agga minna ollen kesk teie seas nenda kui se, kes tenib. Agga teie ollete need, kes minno jure jänud minno kiusatusse sees; ja minna sean teile se kunningrigi, nenda kui minno Issa sedda mulle on seädnud, et teie peate söma ja joma minno laudas mo kunningrikis, ja istma aujärgede peäl ja kahheteistkümne Israeli sugguarro peäle kohhut moistma. Agga JSsand ütles: Simon, Simon, wata sadanas on teid wägga püüdnud sõäluda kui nisso: agga minna ollen sinno eest pallunud, et sinno usk ei pea ärralöpma; ja kui sa pärrast saad ümberpöörnud, siis kinnita ommad wennad. Agga ta ütles temmale: JSsand ma ollen walmis, sinnoga ni hästi wangi kui surma minnema. Agga temma ütles: Minna ütlen sulle, Peetrus: Kuk ei laula mitte tänna enne, kui sinna kolmkord saad ärrasalganud, et sa mind ei tunne.

Ja temma ütles nende wasto: Kui ma teid ollen läkkitanud kukrota ja paunata ja kingata, ons teil middagi waia olnud? agga nemmad ütlesid: Ei ühtegi. Siis ütles temma neile: Agga nüüd, kel kukkur on, se wotko sedda, nenda sammoti ka pauna, ja kennel ep olle, se mügo ärra omma kube, ja ostko moóka: Sest minna ütlen teile, et se weel minnule peab sündima, mis kirjotud on: Temma on ka üllekohtuste sekka arwatud; sest ka sel, mis minnust on kirjotud, on ots. Agga nemmad ütlesid: JSsand, ennä! siin on kaks moóka; agga temma ütles neile: Kül on.

III.

III.

Kui Jesus sedda sai räkinud ja nemmad kitusse-laulo said laulnud, läks temma wälja omma jüngrittega, ja läks omma wisi järrel üle Kidroni jõe õlli-mäele, agga temma jüngrid käisid ka temma järrel. Siis ütles Jesus neile: Selsinnatsel õsel wottate teie keik ennast minnust pahhandada sest kirjotud on: Ma tahhan sedda karjast lüa, ja karja lambaid peab laiale pillutama. Agga pärrast kui ma saan üllestousnud, tahhan ma teie ele minna Kalilea-male. Agga Peetrus kostis ja ütles temmale: Ehk ka keik peaksid ennast sinnust pahhandama, ei tahha minna ennast polegi pahhandada. Ja Jesus ütles temma wasto: Töest minna ütlen sulle, tänna selsinnatsel õsel, enne kui kuk saab kakskord laulnud, salgad sa mind kolmkord ärra. Agga Peetrus ütles weel ennam peälegi temma wasto: Ehk ma ka sinnoga peaksin surrema, ei tahha ma sind mitte ärrasallata; ja nendasammoti ütlesid ka keik jüngrid.

Siis tulli Jesus nendega ühhe moisa, mis hütakse Ketsemaneks, kus üks aed olli, senna sisse läks temma ja temma jüngrid. Agga Judas, kes tedda ärraandis, teädis ka sedda paika, sest et Jesus saggedaste senna omma jüngrittega olli kokkotulnud. Ja kui temma senna paika sai, ütles temma omma jüngritte wasto: Palluge Jummalat, et teie kiusatusse sisse ei sa; istke seie mahha, kunni ma saan senna läinud ja luggenud. Ja ta wottis ennesega Peetrust ja Jakobust ja

Joanneſt need kaks Sebedeusse poega, ja hakkas kurwaks sama, wägga wärrisema ja hirmust ahhastust tundma. Siis ütles ta neile: Minno hing on wägga kurb surmani, jäge seie ja walwage minnoga.

Ja temma isse lahkus nehst ärra, läks pissut emale ni kaugele, kui kiwwiga woib süsta, ja heitis Ma peäle põlweli ja omma silmili mahha ja lugges, et kui se woiks olla, se tund temmast piddi mõda minnema, ja ütles: Abba, minno Jssa! sinna woid keik tehha, kui se woib olla, kui sinna tahhaksid sedda karrikast minnust ärrawotta, siis mingo sesinnane karrikas minnust mõda, ja wotta tedda minnust ärra, agga ommeti ärgo sündko mitte nenda kui minna tahhan, waid kui sinna tahhad. Ja temma tulli jüngritte jure ja leidis neid maggamast, ja ütles Peetrusele: Simon, maggad sa? eks sa ei suda ühte tundi walwada? nendaks teie ei suda ühte tundi minnoga walwada? walwage ja luggege, et teie kiusatusse sisse ei sa; waim on kül walmis, agga lihha on nõdder.

Ta läks temma teistkorda ärra ja lugges ja ütles seddasamma asja: Minno JSsa, kui sesinnane karrikas ei woi minnust mõda minna, muido kui et ma sedda joon, siis sündko sinno tahtminne. Ja temma tulli taggasi ja leidis neid ta maggamast, sest nende silmad ollid rasked unnest, ja nemmad ei teädnud mitte, mis nemmad temmale piddid wastama. Ja temma jättis neid ja läks ta ärra, lugges kolmatkorda

ja

ja ütles needsammad sannad. Agga üks ingel näitis ennast temmale taewast, ja kinnitas tedda Ja kui ta surmaga olli woitlemas, pallus temma Jummalat kangeminne; agga temma higgi olli kui werre-pissarad, need langsis Ma peäle. Ja temma tousis ülles Jummalat pallumast, ja tulli kolmat puhko omma jüngritte jure, ja leidis neid maggamast kurbdusse pärrast; ja temma ütles neile: Mis teie maggate? maggage pärrast ja hingage: aeg on mõda, touske ülles ja palluge Jummalat, et teie kiusatusse sisse ei sa, wata se tund on joudnud, ja innimesse Poeg antakse ärra pattuste kätte; touske ülles, läkki ärra, se on liggi tulnud, kes mind ärraannab.

Kui nüüd Judas enneše jure olli wotnud se wäehulga ja monningad üllematte preestride ja Wariseride sullasist, siis seddamaid kui temma Jesus alles räkis, tulleb senna Judas, üks neist kahhesteistkümmest, ja temmaga paljo rahwast lühtide, lampide, sõariistade, mõkade ja nuiadega üllemist preestrist ja kiriatundiattešt ja rahwa wannemist läkkitud, ja käis nende ees. Kui nüüd Jesus teädis keik, mis temma peäle piddi tullema, läks temma wälja ja ütles nende wasto: Kedda teie otsite? Nemmad wastasid temmale: Jesust Naatsarettist. Jesus ütles neile: Minna ollen se. Agga Judas, kes tedda ärraandis, seisis ka nende jures. Kui temma nüüd neile ütles: minna ollen se; siis läksid nemmad taggasi ja langsid mahha. Siis küssis temma neilt ta: Kedda teie otsite? agga nemmad ütlesid: Jesust Naatsarettist. Jesus was-

tas: Ma ollen teile üttelnud, et minna se ollen; kui teie nüüd mind otsite, siis laske needsinnatsed ärraminna. Et se sanna piddi töeks sama, mis ta olli üttelnud: Minna ep olle keddagi ärrakautanud neist, mis sa mulle olled annud. Agga se kes tedda ärraandis, olli neile tähte annud ja üttelnud: Kellele ma suud annan, se on sesamma, tedda wötke kinni ja wige julgeste ärra. Ja kui ta senna sai, tulli ta warsi Jesusse jure temmale suud andma, ja ütles: Rabbi, terre Rabbi! ja andis temmale suud. Agga Jesus ütles temmale: Söbber, mikspärrast olled sinna siin? Judas, annad sinna suandmisega innimesse Poia ärra? Siis tullid nemmad temma jure, pistsid käed temma külge ja wotsid tedda kinni.

Agga kui need, kes temma ümber ollid, näggid, mis piddi sündima, ütlesid nemmad temmale: JSsand, kas meie peame moõgaga sekka lõma? Ja wata üks neist, kes seäl Jesussega ollid, Simon Peetrus, kel moõk olli, sirrutas omma kät ja tombas omma moõka wälja, ja löi üllema preestri sullast ja raius temma parrema körwa ärra; agga selle sullase nimmi olli Malkus. Agga Jesus wastas ja ütles: Jätke siit sadik; ja Peetrusse wasto: Pista omma moõk temma tuppe, sest keik kes moõka wotwad, need sawad moõga läbbi hukka. Woi, mõtled sinna, et minna praego ei woiks omma JSsa palluda, et ta mulle seie sadaks ennam kui kaksteistkümmend legioni inglid? agga kuida peaksid kirjad töeks sama? eks minna sedda karrikast pea joma, mis mulle Jssa on annud? sest se peab

nenda

nenda ſündima. Ja temma putus temma Malkusse körwasse, ja teggi tedda terweks.

Agga selsammal tunnil wastas ja ütles Jesus üllematte preestride ja pühha koia pealikkude ja wannematte wasto, kes temma peäle tullid: Teie ollete wäljaläinud otsego röövli peäle moökade ja nuiadega mind kinniwotma: et ma kül iggapääw teie jures olnud ja istnud pühhas koias öppetamas, ei olle teie minno külge käsi pistnud egga kinni wotnud; agga se on teie tund ja pimmedusse woimus, se on keik sündinud, et prohwetide kirjad piddid töeks sama. Agga wäehulk ja üllem pealik ja Juda-rahwa sullased wotsid Jesust kinni ja siddusid tedda. Siis jätsid tedda keik jüngrid mahha ja pöggenesid ärra.

Aa üks poismees käis temma järrel, sel olli kallis linnane rie selgas palja ihho peäl, ja poismehhed wotsid tedda kinni; agga temma jättis sedda kallist linnast riet mahha, ja pöggenes allasti nende käest ärra.

IV.

Agga need kes Jesust ollid kinniwotnud, wisid tedda esite Anna jure; sest se olli Kaiwa äi, kes sel aastal üllem preester olli. Agga Kaiwas olli se, kes Juda rahwale nou annud, et piddi heaks tullema, et üht innimest rahwa eest piddi hukkatama. Sealt saatsid nemmad tedda üllema preestri Kaiwa kotta, kuhho keik üllemad preestrid ja wannemad ja kirjatundiad ollid kokko tulnud.

Agga Simon Peetrus käis kaugelt Jesusse järrel üllema preestri koiast sadik ja üks teine jünger temmaga; agga se jünger olli üllema preestriga tuttaw ja läks Jesussega üllema preestri kotta. Agga Peetrus seisis wäljas ukse ees; siis läks se teine jünger, kes üllema preestriga tuttaw olli, wälja ja räkis uksehoidiaga, ja wiis Peetrust sisse, ja temma läks sisse. Sepärast ütles se tüdruk se uksehoidia pärrast Peetrusse wasto: Eks sinnagi olle selle sinnatse innimesse jüngritteſt? Temma ütles: Ei olle mitte. Agga need sullased ja teenrid seisid ja ollid sütte-tuld teinud, et külm olli, sojendasid ennast. Agga kui nemmad kesk oue tuld üllesteggid ja ühhes mahha istsid, siis istus Peetrus keskele nende sekka ja sojendas ennast tulle äres, et temma sedda otsa piddi nähha sama. Agga üllem preester küssis Jesusselt temma jüngritte ja temma öppetusse pärrast. Jesus kostis temmale: Minna ollen julgeste räkinud selle ma-ilmale, ma ollen ikka öppetanud koggodusse ja pühhas kojas, kuhho keikist paikust Juda-rahwas kokko tulleb, ja sallaja ep olle minna ühtegi räkinud; mis sa mult küssid? küssi neilt kes kuulnud, mis ma neile ollen räkinud; wata need teädwad, mis ma ollen räkinud. Agga kui ta sedda sai üttelnud, löi üks neist teenridest, kes seäl jures seisid, Jesust keppiga, ja ütles: Nendaks sa üllema preestrile wastad? Jesus kostis temmale: Kui ma kurjaste ollen räkinud, siis tunnista sedda kurja ollewad; agga kui ma hästi ollen räkinud, mis sa mind löödd? (Agga Annas olli tedda läkkitanud kinniseutud üllema preestri Kaiwa jure.)

Agga

Agga üllemad preestrid ja wannemad ja keik se suur kohhus otsisid walle-tunnistust Jesusse wasto, kuida nemmad tedda piddid surma saatma, ja ei leidnud ühtegi; ja et kül paljo tunnistussemehhi ette tullid, ei leidnud nemmad middagi; sest paljo tunnistasid wallet temma peäle, ja nende tunnistussed ei olnud ühhesugguséd. Agga wimaks tullid kaks walle tunnistus-meest ette, wotsid kätte ja tunnistasid wallet temma peäle ja ütlesid: Meie olleme kuulnud tedda ütlewad: Minna woin ja tahhan se Jummala templi, mis kättega on tehtud mahhakiskuda, ja kolme päwaga teist üllesehhitada, mis ep olle mitte kättega tehtud. Ja nendagi ei olnud nende tunnistus ühhesuggune.

Ja üllem preester tousis ülles ja astus keskele ja küssis Jesusselt ja ütles temma wasto: Eks sa middagi ei wasta? mis tunnistawad need sinnatsed sinno wasto? Agga Jesus jäi wait ja ei wastand middagi. Ta küssis se üllem preester temmalt ja ütles temmale: Minna wañnutan sind ellawa Jummala jures, et sinna meile ütled, kas sa olled Kristus Jummala Poeg? Sinnaks olled se Kristus selle kidetud Jummala Poeg? Ja Jesus ütles temmale: Jah minna ollen; ommeti ütlen minna teile: Sest aiast peate teie näggema innimesse Poia istwad Jummala wäe parremal polel, ja tullewad taewa pilwede peäl. Siis kärristas üllem preester ommad rided löhki ja ütles: Temma on Jummalat teotanud, mis meil ennam tunnistus-mehhi tarwis on? wata nüüd ollete teie temma Jummala teotamist kuulnud;

mis teie arwate? Agga nemmad keik moistsid kohhut, et ta piddi surma wäärt ollema, wastasid ja ütlesid: Temma on surma wäärt.

Siis hakkasid monningad temma silmi süllitama, ja temma silmad kinnikatma, ja temma körwa äre lömа, ja temmale ütlema: Moista meile kui prohwet, Kristus, kes se on, kes sind löi? ja sullased löid tedda keppidega.

Agga kui Peetrus wäljas seäl al oue peäl istus, tulli üks üllema preestri tüdrukkuist, ja kui ta näggi Peetrust tulle äres istwad ja ennast sojendawad, tulli ta temma jure, watis üksi silmi temma peäle ja ütles temma wasto: Ja sinnagi ollid Naatsaretti Jesusega Kalilea maalt. Agga temma salgas tedda keikide ees ärra ja ütles: Naene, minna ei tunne tedda, ei ma moista egga tea, mis sa rägid.

Ja temma läks wälja ette-oue, ja kuk laulis. Agga kui temma wärrawa pole ärraläks, näggi tedda üks teine ja ütles neile, kes seäl ollid: Sesinnanegi olli se Naatsaretti Jesusega. Ja se üllema preestri tüdruk näggi tedda jälle, ja hakkas ütlema neile, kes seäl jures seisid: Sesinnane on üks nende seast. Ja ürrikesse aia pärrast näggi tedda üks teine mees ja ütles: Sinnage olled nende seast. Agga Simon Peetrus seisis ja sojendas ennast; siis ütlesid nemmad temma wasto: Eks sinna ka olle temma jüngritte seast? Agga temma salgas ta ühhe wandega ja ütles: Innimenne, minna ei olle mitte, ma ei tunne sedda innimest.

Ja

Ja ürrikesse aia pärraſt liggi ühhe tunni aega wahhet kinnitas ſedda üks teine ja ütles: Töe poleſt ſeſinnanegi olli temmaga; ſeſt temma on Kalilea-ma mees. Siis tullid temma jure need, kes ſeäl ſeiſid ja ütleſid jälle Peetrusſele: Töeſt ſinnagi olled nende ſeltſiſt, ſeſt ſinna olled Kalilea-ma mees, ja ſinno keelgi tunnistab ſind üllest, et ſinno kele-murde on ſedda wiſi. Siis ütleb üks neiſt üllema preeſtri ſullaſiſt, kes ſelle ſuggulane olli, kelle körwa Peetrus olli ärraraiunud: Eks minna ſind temmaga näinud aedas? Agga Peetrus ütles: Inimenne, ei ma moista, mis ſa rägid. Siis hakkas temma ennaſt wägga ärraneed-ma ja wandma: Ei ma tunne ſedda inimeſt, kelleſt teie rägite. Nenda ſalgas Peetrus ta ärra, ja ſeddamaid, kui temma alles räkis, laulis kuk teiſt korda. Ja JEſand pöris ennaſt ümber ja watis Peetrusſe peäle, ja Peetrusſe mele tulli JEſanda ſanna, kui ta temma wasto olli üttelnud: Enne kui kuk kakskord ſaab laulmud, ſalgad ſa mind kolmkord ärra. Ja Peetrus läks wälja, kattis ommad ſilmad kinni, ja nuttis kibbedaste.

Agga need mehhed, kes Jeſuſt kinnipiddaſid, naerſid ja pekſid tedda; ja nemmad katſid temma ſilmad kinni, ja löid temma wasto ſilmi ja küſſiſid temmalt ja ütleſid: Moiſta kui prohwet, kes ſe on, kes ſind löi? Ja paljo muid asjo rääkſid nemmad temma wasto ja teotaſid.

Agga warſi warra hommiko, kui walge ſai, tullid üllemad preeſtrid rahwa wannemattega ja kirjatundjattega, ja keik ſe ſuur kohhus kokko, ja

piddasid nou Jesusse wasto, et nemmad tedda piddid surma saatma, ja wisid tedda ülles omma sure kohto ette ja ütlesid: Olled sinna se Kristus? ütle meile; agga temma ütles neile: Kui ma teile peaksin ütlema, ei teie ussu polegi; agga kui minna ka peaksin küssima, siis teie ei wasta mulle polegi, ja ei lasse mind mitte lahti. Sest aiast peab innimesse Poeg istuma Jummala wäe parremal polel. Agga nemmad ütlesid keik: Olled sinna siis Jummala Poeg? Agga temma ütles nende wasto: Teie ütlete, sest minna ollen se Agga nemmad ütlesid: Mis meil ennam tunnistust tarwis on? Sest meie olleme isse temma suust kuulnud.

V.

Ja keik se rahwa hulk wotsid kätte ja sidusid Jesust kinni, ja wisid tedda Kaiwa juresi kohtokotta ja andsid tedda Ma-wallitseja Pontsiusse Pilatusse kätte; agga se olli warra.

Kui Judas näggi, kes tedda olli ärraannud et ta olli hukkamoistetud, siis kahhetses temma sedda, ja tõi neid kolmkümmend höbbe-tükki jälle üllema preestride ja wannematte kätte ja ütles: Minna ollen patto teinud, et ma ollen wagga werd ärraannud. Agga nemmad ütlesid: Mis meil sega teggemist! katsu sinna issi. Ja temma heitis need höbbetükkid mahha sinna templisse, ja läks körwale, ja ärraminnes poos ta ennast ülles. Agga üllemad preestrid wotsid need höbbetükkid ja ütlesid: Neid ei sünni mitte ohwrikirsto panna, sest se on werre-hind. Agga nemmad

mad piddasid nou, ja ostsid nende eest ühhe pottiseppa põllo matmisse paigaks woõrastele: sepärrast hütakse se põld werre-põlluks tänna päwani. Siis on töeks sanud mis öeldud on prohweti Jeremia läbbi, kes ütleb; Ja nemmad on wõtnud Israeli laste käest kolmkümmend höbbetükki, selle hinda, kedda ni kalliks arwati, kedda monned Israeli jastest ni kalliks arwasid; ja on neid annud ühhe pottiseppa põllo eest, nenda kui JSsand mind on käsknud.

Agga Juda-rahwas ei läinud isse mitte kohtokotta, et nemmad ei saaks rojaseks, waid et nemmad piddid Pasa-talle sõma. Siis läks Pilatus nende jure wälja ja ütles; Mis teil on kaebamist selle innimesse peäle? Nemmad kostsid ja ütlesid temma wasto: Kui ep olleks sesinnane mitte kurjateggia, siis ei olleks meie tedda sulle ärraannud. Siis ütles Pilatus neile: Wõtke teie tedda ja moistke omma kässo-õppetusse järrel temma peäle kohhut. Siis ütlesid Juda-rahwas temma wasto: Meil ep olle lubba keddagi ärratappa. Et Jesusse sanna piddi töeks sama, mis ta olli üttelnud, kui ta tähhendas, missugust surma temma piddi surrema.

Agga nemmad se rahwa hulk hakkasid temma peäle kaebama ja ütlesid: Tedda olleme meie leidnud, et ta rahwast ärrapõrab, ja kelab Keisrile kohto-rahha andmast, ja ütleb ennast Kristusse ühhe kunninga ollewad.

Siis läks Pilatus jälle kohtu-kotta ja kutsus Jesust

Jesust. Agga Jesus seisis Ma-wallitseja ees, ja Ma-wallitseja Pilatus küssis temmalt ja ütles: Olled sa Juda-rahwa kunningas? Agga Jesus wastas ja ütles temmale: Rägid sinna sedda issienneseest, woi on sulle teised sedda minnust üttelnud? Pilatus wastas: Ollen minna Judamees? sinno omma rahwas ja üllemad preestrid on sind mulle ärraannud; mis sa olled teinud? Jesus kostis: Minno kunningriik ep olle mitte seistsinnatsest ma-ilmast; olleks mo kunningriik seistsinnatsest ma-ilmast, kül mo teenrid tapleksid, et mind Juda-rahwa kätte ei saaks ärraantud; agga nüüd ep olle mo kunningriik mitte siit. Siis ütles Pilatus temma wasto: Olled sinna siis ommeti kunningas? Jesus kostis: Jah ollen, sest minna ollen kunningas, ma ollen seks sündinud, ja seks ilmale tulnud, et ma tõele pean tunnistust andma; iggaüks kes tõe seest on, se kuleb minno heäle. Pilatus ütleb temmale: Mis on tõdde? Ja kui ta sedda sai üttelnud, läks temma jälle wälja Juda-rahwa jure, ja ütles üllematte preestride ja rahwa wasto: Minna ei leia ühtegi süüd sest innimesseest. Ja üllemad preestrid kaebasid paljo temma peäle; agga kui temma peäle neist ja rahwa wannemist kaebati, siis ei kostnud temma ühtegi. Siis ütles Pilatus temma wasto; Eks sa kule, kui paljo nemmad sinno wasto tunnistawad? Agga Pilatus küssis temmalt jälle ja ütles: Eks sa middagi ei wasta? wata kui paljo nemmad sinno wasto tunnistawad. Agga Jesus ei wastand ennam ühtegi ei ühhe ainsa sanna peäle, nenda et Pilatus sedda wägga immeks panni.

Agga

Agga nemmad aiasid peäle ja ütlesid: Temma annab rahwale pahha nou, ja öppetab keik möda Juda-maad, ja on algand Kalilea-maalt siit sadik. Agga kui Pilatus Kalilea-maad kulis, küssis temma, kas se innimenne Kaillea-ma mees piddi ollema? Ja kui temma teäda sai, et ta Herodesse wallitsusse alt olli, läkkitas temma tedda Herodesse jure, kes neilge päiwil Jerulalemmas olli. Agga Herodes sai wägga röömsaks, kui ta Jesust nähha sai, sest ta olleks tedda hea melega jo ammogi näinud, sepärrast et ta olli paljo temmast kuulnud, ja temma lotis ühhe immetähhe nähha sada, mis temmast piddi tehtama. Kül ta küssis temmalt mitme sannaga, agga temma ei wastand temmale ühtege. Agga üllemad preestrid ja kirjatundjad seisid, ja kaebasid wägga waljuste temma peäle. Agga kui Herodes omma sõameestega tedda es olle miski pannud ja naernud, siis panni temma ühhe walge ride temma ümber, ja läkkitas tedda jälle Pilatusse jure. Ja sel päwal said Pilatus ja Herodes teine teisega sõbraks; sest enne ollid nemmad teine teise peäle wihhased olnud.

Agga Pühhiks olli Ma-wallitsejal se wiis, rahwale ühhe wangi lahti lasta, kedda nemmad ial lahti palluid. Agga siis olli neil üks kulus wang, kedda hüti Parrabas, se olli kinnipandud mässajattega, kes mässamisse sees ollid ühhe ärratapnud. Ja rahwas kisendas ja hakkas palluma et ta piddi teggema nenda kui ta ikka neile olli teinud. Agga Pilatus kutsus need üllemad preestrid ja üllemad ja sedda rahwast kokko. Kui nem-

nemmad nüüd ühhes kous ollid, ütles Pilatus nende wasto; Teie ollete sedda innimest minno jure tonud otsego rahwa ärrapöörjat: ja wata ma ollen tedda teie ees kulanud, ja minna ep olle sest innimessest ühtegi süüd leidnud, mis teie temma peäle kaebate; egga Herodeske; sest ma ollen teid temma jure läkkitanud, ja wata, polle ühtegi temmale tehtud, mis surma wäärt on. Agga teil on se wiis, et minna ühhe teile lahti lassen Pasa-pühhal: sepärrast tahhan ma tedda karristada ja lahti lasta. (sest ta piddi neile pühhiks ühhe lahti laskma) Kumba teie nüüd tahhate, et ma teile pean lahti laskma, Parrabast, woi Jesust, kedda hütakse Kristusseks? tahhate teie, et ma teile se Juda rahwa kunninga pean lahtilaskma? Sest temma teädis, et üllemad preestrid tedda kaddedusse pärrast ollid ärraannud. Agga kui temma kohto-järje peäl istus, läkkitas temma naene temma jure ja laskis öölda: Argo olgo sulle ühtegi teggemist sesinnatse Oigega, sest minna ollen tänna unnes paljo kannatanud temma pärrast. Agga üllemad preestrid ja wannemad melitasid rahwast, et nemmad Parrabast piddid lahti palluma ja Jesust hukka saatma; ja kihhutasid rahwast, et temma enneminne Parrabast neile piddi lahti laskma. Siis kostis Ma wallitseja ja ütles nende wasto: Kumba teie tahhate neist, et ma teile pean lahti laskma? Agga keik se hulk kissendas wägga ja ütles: Hukka tedda ärra, ja lasse meile Parrabast lahti, kes olli ühhe mässamisse, mis linnas olli sündinud, ja tapmisse pärrast wangi-torni heidetud. Siis hüdis Pilatus ta nende wasto, ja tahtis Jesust lahti lasta.

Siis

Siis kisſendaſid nemmad ta keik ja ütleſid: Ei mitte tedda, waid Parrabaſt. Agga Parrabas olli röwel. Siis wastas Pilatus ja ütles neile jälle: Mis teie ſiis tahhate, et ma pean teggema ſelle Jeſusſega, kedda hütakſe Kristusſeks, ja kedda teie ütlete Juda-rahwa kunninga ollewad? Agga nemmad kisſendaſid ta, karjuſid wasto ja ütleſid keik: Sago ta risti podud! lö tedda risti! Agga Pilatus ütles kolmad puhko nende wasto: Mis ſeſinnane ſiis kurja teinud? ma polle temmaſt ühtegi ſurma ſüüd leidnud, ſepärraſt tahhan ma tedda karristada ja lahti lasta: agga nemmad kisſendaſid weel ennam: Lö tedda risti! ja aiaſid peäle ſure kisſendamisſega ja palluſid, et tedda piddi risti lödama. Ja nende ja üllematte preeſtride kisſendaminne wottis woimuſt.

Siis wöttis nüüd Pilatus Jeſuſt ja pekſis tedda piitſaga. Ja need ſöamehhed punnuſid ühhe kroni kibbowitſuſt, ja pannid ſedda temma pähhä, ja pannid ühhe purpuri mantli temma ümber ja ütleſid: Terre, Juda-rahwa kunningas! ja läid tedda keppidega. Siis läks Pilatus jälle wälja ja ütles nende wasto: Wata ma toon tedda teile wälja, et teie tunnete, et ma temmaſt ühtegi ſüüd ei leia. Siis läks Jeſus wälja ja kandis ſe kibbowitſa-kroni ja purpuri mantli; ja Pilatus ütles nende wasto: Ennä innimeſt! Kui nüüd üllemad preeſtrid ja teenrid tedda näggid, kisſendaſid nemmad ja ütleſid: Po risti! po risti! Pilatus ütles nende wasto: Wotke teie tedda ja poge tedda risti, ſeſt minna ei leia ſüüd temmaſt. Juda-rahwas koſtſid temmale: Meil on käſk, ja

meie

meie kässo järrele peab temma surrema, sest ta on issennast Jummala Poiaks teinud. Kui nüüd Pilatus sedda sanna kulis, kartis temma weel ennam, ja läks jälle kohto kotta, ja ütleb Jesusse wasto: Kust sinna olled? agga Jesus ei annud temmale wastust. Siis ütleb Pilatus Jesusse wasto: Eks sa rägi minnoga? eks sa ei tea, et mul melewald on sind risti pua, ja melewald on sind lahti lasta? Jesus kostis: Sinnul ep olleks ühtegi melewalda minno ülle, kui se sinnule ei olleks antud üllewelt: sepärrast on sellel, kes mind sulle on ärraannud, surem pat. Sest aiast otsis Pilatus tedda lahti lasta: agga Juda-rahwas kissendasid ja ütlesid: Kui sa seddasinnast lahti lassed, siis ep olle sinna Keisri sõbber mitte, sest iggaüks, kes issiennast kunningaks teeb, se on Keisri wastane. Kui nüüd Pilatus sedda sanna kulis, wiis temma Jesust wälja, ja istus mahha kohto-järje peäle senna paika, mis hütakse kiwwi-põrmanduks, agga Ebrea kele Kabbataks. Agga se olli Pasa-pühha walmistamisse pääw liggi kuendamal tunnil; ja temma ütles Judarahwa wasto: Ennä teie kunningast! Agga nemmad kissendasid: Wi ärra, wi ärra! po tedda risti! Pilatus ütles neile: Kas minna pean teie kunningast risti poma? üllemad preestrid wastsid: Meil ep olle kunningast, kui Keiser.

VI.

Agga kui Pilatus näggi, et temma ei woind ühtegi parrata, waid et weel ennam kärra sündis, wottis temma wet ja pessis käsi rahwa nähhes ja ütles; Ma ollen ilmasüta selless innatse

Oige

Óige werreſt; kül teie ſate nähha! Siis wastas keik rahwas ja ütles: Temma werri olgo meie peäle ja meie laste peäle.

Agga Pilatus tahtis rahwa mele pärraſt tehha, ja moistis kohhut, et nende palwe järrele piddi ſündima, ja laskis neile Parrabaſt lahti, ſedda, kes ühhe mässamisse ja tapmisse pärraſt olli wangi-torni heidetud, kedda nemmad lahti pallusid: Agga Jeſust, kedda ta piitſaga lasnud peksta, andis ta, nenda kui nemmad tahtſid, nende kätte, et tedda piddi risti lödama.

Siis wotſid Ma-wallitseja ſõamehhed Jeſust ennesega, ja wisid tedda ärra senna kotta, mis on kohtopaik, ja kutſusid keik ſedda wäe-hulka ja kogguſid temma jure keik omma seltsi kokko; ja wotſid temma rided seljaſt ärra, ja pannid temma ümber purpuri-mantli, ja punnuſid kroni kibbowitſust ja pannid ſedda temma ümber Pea, ja andsid pilliroo temma parrema kätte, ja heitsid temma ette pölweli mahha, naersid tedda ja hakkaſid tedda terretama ja ütlesid: Terre Juda-rahwa kuningas! Ja nemmad wotſid ſedda pilliroo, ja löid ſega temma pähhä, ja süllitaſid temma peäle, ja heitsid pölweli mahha ja kummardaſid tedda.

Ja kui nemmad tedda said naernud, wotſid nemmad se purpuri-mantli temma seljaſt ärra, ja pannid temma omma rided temma selga, ja wisid tedda wälja, et nemmad tedda piddid risti lömа.

Ja Jesus kandis omma risti jä läks wälja. Agga kui nemmad wäljaläksid ja tedda ärrawisid, leidsid nemmad ja said kätte ühhe Kireni-linna mehhe, kes möda läks, Simon nimmi, kes wäljalt tulli, Aleksandri ja Ruhwi issa, sedda sundsid nemmad wäggise ja pannid risti temma peäle, et ta sedda Jesusse järrele piddi kandma.

Agga temma järrel käis suur hulk rahwast ja naesi, kes ka kaebasid ja tedda nutsid. Agga Jesus pöris ennast ümber nende pole ja ütles: Jerusalemma tütred, ärge nutke mind, waid nutke issiennast ja ommad lapsed: sest wata need päwad tullewad, millal öeldakse: Onsad on need, kes siggimatta, ja need ihhud, mis ilmale ei kannud, ja need nissad, mis ep olle immetanud. Siis hakkawad nemmad ütlema mäggedele; Langege meie peäle; ja mäekinkude wasto: Katke meid! Sest kui sedda torele pule tehhakse, mis siis kuiwale peab sündima? Agga temmaga widi kaks teist kurjateggiat wälja ärrahukkata.

Ja nemmad wisid tedda senna paika, mis hütakse Ebrea kele Kolgataks, se on ärraselletud pea-lae asse. Ja kui nemmad senna said, andsid nemmad temmale jua wina mirriga ja ädikast sappiga seggatud, ja kui ta sai maitsnud, ei tahtnud ta mitte jua, ja ei wotnud. Seäl posid nemmad tedda risti, ja temmaga kaks kurjateggiat, teist parrema, teist pahhema pole, agga Jesust keskele. Agga Jesus ütles:

JSsa anna neile andeks, sest nemmad ei tea mitte mis nemmad tewad.

Agga

Agga Pilatus kirjotas ka ühhe peäle-kirja, ja panni sedda risti külge; agga se olli kirjotud: Jesus Naatsarettist, Juda-rahwa kunningas! Sedda peälekirja nüüd luggesid paljo Juda-rahwast, sest se paik olli liggi linna, kus Jesust risti podi; ja se olli kirjotud Ebrea-, Kreka-, ja Laddina-kele. Siis ütlesid Juda-rahwa üllemad preestrid Pilatusse wasto: Ärra kirjota mitte: Juda-rahwa kunningas; waid et temma üttelnud: Minna ollen Juda-rahwa kunningas. Pilatus kostis: Mis ma kirjotanud, ollen ma kirjotanud.

Kui nüüd need sõamehhed Jesust ollid risti pannud, wotsid nemmad temma rided ja jaggasid neid, ja teggid nelli ossa, igga sõamehhele ühhe ossa ja sedda kube; agga se kuub olli ömblematta üllewelt ülleüldes koutud. Siis ütlesid nemmad teine teise wasto: Ärge kiskugem sedda mitte löhki, waid heitkem liisko selle pärrast, kelle pärralt se peab ollema. Ja nemmad heitsid liisko, mis iggaüks piddi sama, et se kirri piddi tõeks sama, mis on öeldud prohweti läbbi: Nemmad on minno rided issekeskes jagganud, ja minno kue pärrast liisko heitnud. Sedda teggid nüüd need sõamehhed, ja istsid ja hoidsid tedda seäl. Agga se olli kolmas tund, kui nemmad tedda risti löid.

Ja rahwas seisis seäl waatmas, ja üllemadke irwitasid tedda nendega ja ütlesid: Muid on ta aitnud, aitko temma isse ennast, kui ta on se Kristus, Jummala ärrawallitsetud. Agga ka sõamehhedke naersid tedda, ja läksid temma jure

ja wisid temmale ädikast ja ütlesid: Kui sinna olled Juda-rahwa kunningas, siis aita issi ennast. Sest üks pealekirri olli ka ülle temma Pea temma surma süüst kirjotud, Kreka-, Laddina- ja Ebrea-kele tähtedega: **Sesinnane on Jesus, se Juda-rahwa Kunningas.**

Siis podi temmaga kaks röövlit risti, teine parrema ja teine pahhema pole. Siis sai se kirri tõeks, mis ütleb: **Ja temma on üllekohtuste sekka arwatud.**

Agga Jesusse risti jures seisis temma emma, ja temma emma õdde Maria Kleopa naene, ja Maria Mahdalena. Kui nüüd Jesus omma emma näggi, ja se jüngri seäl jures seiswad, kedda temma armastas, ütleb ta omma emma wasto:

Naene wata se on sinno poeg

Pärrast ütleb temma selle jüngri wasto:

Wata se on sinno emma.

Ja sestsammast tunnist wottis se jünger tedda omma kotta.

Agga need kes möda läksid, teotasid tedda, wangutasid ommad Pead ja ütlesid: Woi! sinna kes sa Jummala templi mahhakisud, ja kolmel päwal üllesehhitad! aita issi ennast; olled sinna Jummala Poeg, siis astu risti pealt mahha. Agga nendasammoti naersid tedda ka üllemad preestrid issikeskes kirjatundjatte ja wannemattega ja ütlesid: Muid on temma aitnud, issiennast ei woi temma mitte aidata; kui temma se Kristus

tus Israeli Kunningas on, siis astko temma nüüd risti pealt mahha, et meie näme, siis tahhame meie tedda uskuda: Temma on Jummala peale lootnud, se peastko tedda nüüd, kui ta temma mele pärrast on; sest temma on üttelnud: Minna ollen Jummala Poeg! Nendasammoti teotasid tedda ka need röövlid, kes temmaga ollid risti podud.

Agga üks neist kurjateggiaist, kes ollid ülles-podud, teotas tedda ja ütles: Kui sa olled Kristus, siis aita issiennast ja meid. Agga se teine kostis ja sõitles tedda ja ütles: Eks sinnagi ei karda Jummalat, sest et sinna sessammas hukkatusses olled? ja meie kül õigusse polest: sest meie same kätte, mis meie tõ wäärt on; agga sesinnane ep olle ühtegi pahha teinud. Ja temma ütles Jesusse wasto: JEsand, mõtle minno peale, kui sa omma kunningriki tulled. Ja Jesus ütles temmale:

Tõest minna ütlen sulle, tänna pead sa minnoga Paradisis ollema.

Agga liggi kuendamal tunnil siis sai pimmedus keik ülle se Ma ühhekssamast tunnist sadik, ja päike läks pimmedaks: ja ühhekssamal tunnil kissendas Jesus sure heälega ja ütles:

Eli, Eli, lamma sabahtani? se on ärraselletud:

Minno Jummal! minno Jummal! miks sa mind olled mahhajätnud?

Agga monningad neist, kes seäl jures seisid,

kui nemmad sedda kuulsid, ütlesid: Wata temma kutsub Eliast.

Pärrast kui Jesus teädis, et jo keik olli löppetud, et kirri piddi tõeks sama, ütleb temma:

Mul on janno!

Agga seäl seisis üks asti täis ädikast; ja warsi jooksis üks nende seast, wõttis käsna, täitis sedda ädikaga, pistis sedda isopi-pilliroo-otsa, ja panni sedda temma su ette ja jotis tedda ja ütles: Ootke, same nähha, kas Elias tulleb tedda mahhawotma. Ja teised ütlesid; Ota, saab nähha, kas Elias tulleb, aitma tedda. Kui nüüd Jesus sedda ädikast sai wotnud, ütleb temma:

Se on löppetud.

Ja se tek keigepühhama paiga ees templis kärrises keskelt löhki. Agga Jesus kisendas jälle sure heälega ja ütles:

Jssa, sinno kätte annan ma omma Waimo.

Ja kui ta sedda sai üttelnud, nõrgutas ta Pead ja heitis hinge.

VII.

Ja wata, se ettepodud tek, mis templis keigepühhama ees, kärrises löhki kahheks üllemast otsast allamast sadik; ja Ma wärrises, ja kaljud löhkesid löhki; ja hauad läksid lahti, ja tousid üles paljo nende pühhade ihhusid, kes ollid maggamud, ja pärrast temma üllestousmist tullid nemmad haudadest wälja ja läksid pühha linna, ja näitsid ennast mitmele.

Agga

Agga kui se pealik, kes temma kohhal seisis, ja need kes temmaga ollid ja Jesust hoidsid, näggid sedda Ma-wärrisemist, ja mis sündis, ja et ta nenda kissendades hinge heitis, kartsid nemmad wägga, auustasid Jummalat ja ütlesid: Töest sesinnane Innimenne olli öige ja Jummala Poeg. Ja keik rahwas, mis sinna tulli, sedda waatma, kui nemmad näggid mis sündis, löid nemmad omma wasto rindo ja läksid taggasi.

Agga keik temma tutwad seisid kaugelt; agga seäl olli ka paljo neid naesi kaugelt waatmas, kes Jesusse järrel ollid käinud Kalilea-maalt ja tedda teninud, kelle seas ka olli Maria Mahdalena ja Maria weike Jakobusse ja Josesse emma ja Salomo Sebedeusse poegade emma, kes ka ollid temma järrel käinud ja tedda teninud, kui ta Kalilea-maal olli, ja paljo muid naesi, kes temmaga ühtlase ollid üllesläinud Jerusalemma.

Agga Juda-rahwas, et need kehhad hingamisse päwal risti peäle ei piddand jäma, sest et walmistamisse pääw olli, (sest se hingamisse-pääw olli suur) palusid nemmad Pilatust, et nende säre-luud piddid murtama ja neid mahhawoetama. Siis tullid need sõamehhed ja murdsid selle essimesse säre-luud ja selle teise, kes temmaga olli risti podud. Agga kui nemmad Jesusse jure tullid, ja näggid tedda jo surnud ollewad, ei murdnud nemmad temma säre luud mitte; waid üks neist sõamehhist pistis oddaga temma külge, ja seddamaid tulli werri ja wessi wälja. Ja kes sedda on näinud, se on sedda tunnistanud, ja

temma tunnistus on tõssine, ja se teab, et ta rägib, mis tõssi on, et teie peate uskma. Sest se on sündinud, et kirri piddi tõeks sama: Temmale ei pea luudki katki murrama; ja ta ütleb teine kirri: Nemmad peawad näggema, kelle sisse nemmad on pistnud.

Ewangelium surel Redel.

Ja wata pärrast sedda kui jo õhto kätte tulnud, (et se walmistamisse pääw olli, se on pühhade laupääw) siis tulli üks rikkas mees Arimatiast, Juda-rahwa linnast, Josep nimmi, kes aus raesisand olli, üks hea ja õige mees, (se ei olnud mitte nendega ühhes nous, egga kiitnud nende tõõd) kes issige Jummala riki ka otis ja Jesusse jünger ka olli, agga sallaja kartusse pärrast Juda-rahwa eest, se julges ja läks Pilatusse jure ja pallus ennesele Jesusse ihho, et ta sedda piddi sama mahhawotta. Agga Pilatus panni immeks, et ta jo olli ärraswrnud, ja kutsus se peälikko ennese jure ja küsis temmalt, kas ta jo ammo ärraswrnud. Ja kui temma sedda pealikkult teäda sai, siis andis temma Josseppile se ihho, ja käskis sedda temmale anda. Siis tulli temma ja ostis kallist linnast riet ja wottis Jesusse ihho mahha.

Siis tulli ka Nikodemus (kes enne õsel Jesusse jure olli tulnud) ja tõi seggatud mirri ja aloe liggi sadda naela. Siis wotsid nemmad Jesusse ihho ja mähkid sedda puhta kalli linnaste riette sisse kalliste rohtudega, nenda kui Juda-rahwal se wiis on mahhamatta. Agga seäl paikas, kus ta olli risti löödud olli üks aed, ja aedas üks uus

haud,

haud, ja Josep panni sedda sennasamma ennese ude hauda, mis ta olli lasknud raiuda kaljo sisse, kuhho ep olnud ükski ial pandud. Siñna pannid nemmad siis Jesust Juda-rahwa walmistamisse päwa pärrast, sest et haud liggi olli. Ja temma Josep weretas ühhe sure kiwwi haua ukse ette ja läks ärra. Ja se olli walmistamisse pääw, ja se hingamisse pääw tulli peäle.

Agga need naesed, kes temmaga ollid Kalilea-maalt tulnud, käisid ta järrel. Agga seäl ollid Maria Mahdalena ja se teine Maria Josesse emma istumas haua kohhal, ja waatsid sedda hauda, ja kuhho ja kuida temma ihho siñna pandi. Agga nemmad läksid taggasi, ja walmistasid kallid rohhud ja salwi, ja sel hingamisse-päwal seisid nemmad rahhul kässo järrel.

Agga teisel päwal mis tulleb walmistamisse päwa järrele, tullid üllemad preestrid ja Wariserid kokko Pilatusse jure ja ütlesid: Issand, meie mele on tulnud, et temma, se pettis, ütles, kui ta alles ellus olli: Minna tousen kolme päwa pärrast ülles. Sepärrast käsi sedda hauda hästi hoida kolmandama päwani, et temma jüngrid ösel ei tulle, ja tedda ärra ei warrasta ja ei ütle rahwa wasto: Temma on surnust üllestousnud. Siis on wiimne pettus pahhem kui esssimene. Agga Pilatus ütles nende wasto: Hoidjaid on teil, minge ja hoidke hästi, nenda kui teie tunnete. Ja nemmad läksid ärra, ja hoidsid hästi sedda hauda hoidjattega, ja pannid se kiwwi pitjeriga kinni.

Meie Issanda Jesusse Kristusse üllestousminne,

Nelja Ewangelisti Ramatust kokkopandud.

Ja kui se hingamisse-pääw sai mõda läinud, ostis Maria Mahdalena ja Maria Jakobusse emma ja Salome kallid rohhud, et nemmad piddid tullema ja tedda woidma. Ja essimessel näddala päwal wägga warra, kui alles pimme olli ja walge hakkas sama, läksid nemmad sedda hauda waatma, ja tullid puhte päwa toustes haua jure, ja wisid need kallid rohhud, mis nemmad ollid walmistanud, ja monningad ollid nendega.

Ja wata, suur ma-wärriseminne sündis, sest Issanda ingel tulli taewast mahha, läks senna jure ja weretas se kiwwi ukse eest ärra, ja istus senna peäle. Ja temma nägo olli otsego walk, ja temma rided walged kui lummi. Agga hirmo pärrast temma eest wärrisesid need hoidjad ja said otsego surnuks.

Agga need naesed senna minnes ütlesid issikeskes: Kes weretab meile se kiwwi haua ukse peält ärra? Ja kui nemmad senna waatsid, nägid nemmad, et se kiwwi olli ärraweretud, sest temma olli wägga suur.

Agga Maria Mahdalena, kui ta nääb, et se kiw-

kiwwi haua eest olli ärrawoetud; siis jookseb temma ja tulleb Simona Peetrusse ja se teise jüngri jure, kedda Jesus armastas, ja ütleb neile; Nemmad on JSsandat haua seest ärrawotnud, ja meie ei tea, kuhho nemmad tedda on winud.

Need teised naesed leidsid kiwwi haua pealt ärraweretud ollemast, ja kui nemmad sisse läksid, ei leidnud nemmad Jssanda Jesusse ihho mitte. Ja se sündis, kui monningad neist naesist wäljas haua jures sepärrast kahhe wahhel ollid, wata, siis seisid kaks meest nende körwas hiilgawa riettega. Agga kui nemmad wägga kartsid ja ommad silmad mahha löid siis ütlesid nemmad nende wasto: Mis teie sedda ellawat surnude jures otsite? ei ta polle siin, waid ta on üllestousnud: tulletage mele, kuida temma teile on räkinud, kui ta alles Kalilea-maal olli, ütteldes: Sedda innimesse poega peab ärraantama pattuste innimeste kätte ja risti lödama, ja kolmandamal päwal jälle üllestousma. Ja temma sannad tullid nende mele. Ja nemmad läksid haua jurest taggasi, ja kulutasid sedda keik neile ühheteistkümnele ja keikile teistele. Agga Maria Mahdalena, (kes jo enne haua jurest olli ärrajoosnud) ja Joanna ja Maria Jakobusse emma, ja muud naesed nendega ollid need, kes sedda Apostlidele rääkisid, ja nende könne olli nende melest otsego tühhi jut, ja nemmad ei usknud neid mitte.

Ja need teised naesed, kes alles haua sisse ollid jänud näggid ühhe nore mehhe parramal polel istwad, sell olli pitk walge rie selgas, ja nemmad ehmata-

mataſid wägga. Agga se ingel kostis ja ütles nende naestele: Ärge ehmatage ja ärge kartke teie mitte, seſt ma tean, et teie otsite Jesust Naatsaretist, kes risti olli löödud; tedda ep olle siin, seſt ta on üllestousnud, nenda kui ta on üttelnud: tulge tenna, wadage se asse, kuhho nemmad tedda ollid pannud, ja kus JSsand on magganud. Agga minge ussinaste ärra, ja üttelge temma jüngrittele ja Peetrusele, et temma surnust on üllestousnud, ja wata, temma lähhäb teie ele Kalilea-male, seäl sate teie tedda nähha, nenda kui temma teile on üttelnud; wata minna ollen teile sedda üttelnud. Ja nemmad läksid ruttuste wälja ja jooksid haua juest ärra kartusse ja sure römoga, seſt nende peäle olli wärristus ja ehmatus tulnud, ja nemmad jooksid, sedda temma jüngrittele kulutama, agga tee peäl ei üttelnud nemmad ühhelegi ühtegi, seſt nemmad kartsid.

Agga Peetrus wõttis Maria Mahdalena ja essimeste naeste jutto peäl kätte ja läks wälja ja se teine jünger Joannes, ja tullid haua jure. Agga need mollemad jooksid ühtlaste, ja se teine jünger jooksis ele ussinaminne kui Peetrus ja tulli enne haua jure. Ja temma nääb kummarkülle need surno linnad seäl ollewad, agga temma ei läinud mitte sisse. Siis tulleb Simon Peetrus, kes temma järrel käis, ja kui ta kummarkülle sisse watis ja haua sisse läks, nääb ta need surno-linnad üksi maas ollewad, ja et se higgi-rättik mis temma Pea peäl olli, mitte ep olnud surno-linnadega maas, waid isepäinis mässitud ühte paika. Siis läks nüüd ka se teine jünger sisse, kes enne

olli

olli tulnud haua jure, ja näggi ja uskus; sest nemmad ei moistnud weel mitte sedda kirja, et temma piddi surmust üllestousma. Siis läksid need jüngrid ärra ommade jure jälle, ja Peetrus panni sedda issiennesest immeks, mis olli sündinud.

Agga Jesus, kui temma warra olli üllestousnud essimesse näddala päwal, näitis ta ennast esste Maria Mahdalenale, kellest temma seitse kurja waimo olli wäljaajanud. Sest Maria, kes teistkorda haua jure olli wäljaläinud, seisis haua jures wäljas ja nuttis; kui ta nüüd nuttis, watis temma kummarkülle haua sisse, ja nääb kaks inglit walge riettega istwad, teist Pea ja teist jalge otsas, kus Jesusse ihho olli magganud; ja nemmad ütlewad temmale: Naene, mis sa nuttad? temma ütleb neile: Nemmad on minno JSsandat ärrawinud, ja minna ei tea, kuhho nemmad tedda on pannud. Ja kui ta sedda sai üttelnud pöris temma ennast ümber ja nääb Jesust seiswad, ja ei teädnud, et se Jesus olli. Jesus ütleb temmale: Naene, mis sa nuttad? kedda sa otsid? Temma mötles, et se piddi kärner ollema, ja ütles temmale: Jssand, kui sinna tedda olled ärrakannud, siis ütle mulle, kuhho sa tedda olled pannud, ja ma tahhan tedda ärrawötta. Jesus ütles temmale: Maria: Temma pöris ennast ümber ja ütleb temmale: Rabbuni, se on Öpetaja! Jesus ütles temmale: Ärra putu minnusse, sest ma polle weel üllesläinud omma Jssa jure; agga minne mo wendade jure ja ütle neile: Minna lähhän ülles omma Jssa ja teie Jssa jure, ja omma Jummala ja teie Jummala jure.

Agga

Agga kui need teised naesed, kes esimest korda haua jurest tullemas ollid, ärraläksid temma jüngrittele sedda mis ingel neile olli üttelnud, kulutama, wata, siis tulli Jesus nende wasto ja ütles: terre! agga nemmad tullid temma jure ja hakkasid temma jalge ümber, ja kummardasid tedda. Siis ütles Jesus neile: Ärge kartke mitte, minge, kulutage minno wendadele, et nemmad Kalileamale lähhewad, ja seäl sawad nemmad mind nähha. Agga kui nemmad ärraläksid, wata, siis tullid monned sest wahhist linna ja kulutasid üllema preestridele keik, mis olli sündinud. Ja nemmad tullid wannemattega kokko, ja piddasid issikeskes nou, ja andsid neile sõameestele rahha kül ja ütlesid: Üttelge, et temma jüngrid öse tulnud ja tedda ärrawarrastanud, kui meie maggasime. Ja kui Ma wallitseja sedda saab kuulda, tahhame meie tedda melitada ja sata, et teie peate ilma murreta ollema. Agga nemmad wotsid sedda rahha ja teggid nenda, kui neid öppeti: ja se könne sai kuulsaks Juda-rahwa jures tännapäwani.

Se peäle tulleb Maria Mahdalena ja kulutab jüngrittele, kes temmaga ollid olnud, kes leinasid ja nutsid, et ta olli JSsandat näinud, ja et ta temmale sedda olli üttelnud. Ja need, kui nemmad kuulsid, et ta ellas, ja temmast olli nähtud, ei uskunud nemmad mitte.

Agga pärrast kui kaks neist kõndisid, näitis Jesus ennast teisel näul, kui nemmad (ennego Maria Mahdalena sai taggasi tulnud) male läksid. Sest wata, kaks nende seast ollid minnemas selsammal

sammal päwal ühte allewisse, mis Jerusalemmast liggi kuuskümmend waggo maad olli, selle nimmi olli Emmaus, ja nemmad rääkſid isſikeskes keikist neist asjust, mis ollid sündinud. Ja se sündis, kui nemmad teine teisega iutto aiasid ja teine teiselt küssisid, siis tulli ka JEsus isi nende jure ja käis nendega. Agga nende silmad peti, et nemmad tedda mitte ei tunnud. Ja temma ütles nende wasto: Mis könned need on, mis teie isſikeskes könnelete käies, ja ollete kurwanäolisſed? Agga üks, Kleopas nimmi, wastas ja ütles temmale: Sinnaks üksi kui woõras ellad Jerusalemmas, ja ei olle teäda sanud, mis neil päiwil seälsammas on sündinud? Ja temma ütles neile: Mis siis? agga nemmad ütleſid temmale: Sedda Jesusseſt Naatsarettist, kes olli prohwet wäggew teggudeſt ja sannast Jummala ja keige rahwa ees, kuida meie üllemad preestrid ja wannemad tedda on surma kohto alla ärraannud, ja tedda risti lönud. Agga meie lootsime, et ta piddi sesamma ollema, kes Israeli rahwast piddi ärralunnastama, ja peäle se keik on tänna kolmas pääw, kui se on sündinud. Agga ka monningad naesed meie seast on meid ärraehmatanud, kes warra hommiko haua jure ollid tulnud, ja kui nemmad temma ihho ei leidnud, tullid nemmad ja ütleſid, ennast ka inglide näo näinud kes ütlewad, tedda ellawad; ja monningad meie seast läksid haua jure ja leidsid nenda, kui need naesed ka üttelnud, agga tedda ennast ei näinud nemmad mitte. Ja temma ütles nende wasto: Oh! teie rummalad ja süddamest pitkaldased sedda keik uskuda, mis prohwetid on räkinud! Eks Kristus

sedda

sedda piddand kannatama, ja omma au sisse minnema? Ja temma hakkas Mosessest ja keikist prohwetidest, ja selletas neile ärra keige kirjade sees sedda, mis temmast olli kirjotud. Ja nemmad said se allewi liggi, kuhho nemmad läksid, ja temma teggi ennast emale minnema. Ja nemmad palluśid tedda wäggise ja ütlesid: Jä meie jure, sest õhto jouab ja pääw werib; ja temma läks sisse nende jure jäma. Ja se sündis, kui ta nendega laudas istus, wottis temma leiba, õnnistas ja murdis ja andis neile. Siis peäsid nende silmad lahti ja nemmad tundsid tedda, ja temma kaddus nende eest ärra.

Ja nemmad ütlesid teine teise wasto: Eks meie südda meie sees ei põllend, kui ta meiega räkis tee peäl, ja kui ta meile kirjad ärcaselletas? Ja nemmad tousid selsammal tunnil ülles, ja läksid taggasi Jerusalemma, ja leidsid neid üksteistkümmend ja neid, kes nende jures ollid, kous ollemast, kes ütlesid: JEssand on tõeste üllestousnud ja ennast Simonale näitnud. Ja nemma rääksid sedda ülles, mis tee peäl olli sündinud, ja kuida nemmad tedda leiwa-murdmisest ollid tunnud, Agga ei neidki nemmad uskнud.

Agga wimaks, kui nüüd õhto-aeg olli, selsammal essimesel näddala päwal, ja uksed lukkus ollid seäl, kus jüngrid ühhes kous ollid kartusse pärrast Juda-rahwa eest, ja need üksteistkümmend laudas istsid, ja need kaks jüngrit sedda rääksid, siis tulli Jesus näitis ennast ja seisis kest nende wahhel, ja ütles neile: Rahho olgo teile!

Agga

Agga nemmad kohkusid ja kartsid, ja mötlesid ennast waimo näggewad. Ja temma ütles neile: Miks teie ollete ni wägga ärraehmatand? ja mikspärrast touswad nisugguséd mötlemisséd teie süddamette seest? Et wadage mo käed ja mo jallad, sest et minna sesamma ollen: katske mind kättega ja wadage, sest waimul ep olle mitte lihha ja luid, nenda kui teie näte mul ollewad. Ja kui ta sedda sai üttelnud, näitis temma neile ommad käed ja jallad ja külge; siis said need jüngrid röömsaks, kui nemmad Issandat näggid. Agga kui nemmad römo pärrast weel ei uskund ja immeks pannid, siis ütles ta nende wasto: Kas teil on siin middagi süa? ja nemmad pannid temma ette tükki küpsetud kalla ja kerjemet; ja temma wöttis ja söi nende ees.

Ja ta sõitles nende uskmatta ja kowwa südant, et nemmad neid es olle uskund, kes tedda ollid nähnud üllestousnud ollewad.

Agga temma ütles weel nende wasto: Need on need könned, mis ma teile rääksin, kui minna alles teie jures ollin: sest keik peab tõeks sama, mis Moses se käso-öppetusses, ja prohwetide ja laulo-ramatusse minnust on kirjotud. Siis teggi temma nende moistust lahti, et nemmad kirjad moistsid. Ja temma ütles neile: Nenda on kirjotud ja nenda piddi Kristus kannatama ja üllestousma surnust kolmandamal päwal, ja temma nimmel kulutama meleparrandamist ja pattude andeks-andmist keige rahwa seas, ja algama Jerusalemmast. Agga teie ollete nende asjade tunnistajad;

uistajad; ja wata minna lähkitan teie peäle omma JSsa tootust: agga teie jäge Jerusalemma liñna senniks, kui teid ehhitakse wäega kõrgest.

Siis ütles Jesus neile jälle: Rahho olgo teile! nenda kui Jssa mind on läkkitanud, nenda läkkitan minna teid ka. Ja kui ta sedda sai üttelnud, puhhus temma nende peäle ja ütles neile: Wotke pühha Waimo; kellele teie ial partud andeks annate, neile on need andeks antud: kellele teie ial partud kinnitate, neile on need kinnitud. Agga Tomas üks neist kahhestteistkümnest, kedda nimmetakse kaksikkuks, ei olnud mitte nendega, kui Jesus tulnud. Siis ütlesid need teised jüngrid temmale: Meie olleme JSsandat näinud, agga temma ütles neile: Ei ma ussu mitte, kui minna ei nä temma kätte sees naelte asset, ja ei panne omma sörme naelte asseme sisse, ja ei panne omma kät temma külje sisse. Ja kahhekssa päwa pärrast ollid need jüngrid jälle seälsammas, ja Tomas nendega; siis tulleb Jesus, kui uksed lukkus ollid, ja seisis kesk nende wahhel ja ütles: Rahho olgo teile! Pärrast ütleb temma Tomale: Pista omma sörme seie ja wata minno käed, ja anna omma kät seieja panne minno külje sisse, ja ärra olle ukmatta, waid usklik. Ja Tomas wastas ja ütles temmale: Minno Jssand ja minno Jummal! Jesus ütles temmale: Tomas, sa olled usknud, sest et sa mind olled näinud; önsad on need, kes ei nä, ja siiski usкwad. Agga Jesus on kül muid palio immetähtä teinud omma jüngritte ees, mis ep olle üllesкirjotud sesinnatse ramato sisse; agga need

needsinnatsed on kirjotud, et teie peate uskma, et Jesus on Kristus Jummala Poeg, ja et teie peate uskma ja ello sama temma nimme sees.

Pärrast sedda näitis Jesus ennast jälle jüngrittele Tiberia merre äres; agga temma näitis enn st nenda: Simon Peetrus ja Tomas, kedda hüdakse kaksikkuks, ja Natanael, kes olli Kana-linnast Kalilea-maalt, ja Sebedeusse poiad, ja weel kaks teist temma jüngrittest ollid seäl kous. Siis ütles Simon Peetrus neile: Ma lähhän kallo püüdma; nemmad ütlesid temmale: Meie tullema ka sinnoga. Ja nemmad läksid wälja, ja läksid warsi laewa peäle, ja selsammal ösel ei sanud nemmad ühtegi.

Agga kui jo walge sanud, seisis Jesus merre äres, ja jüngrid ei teädnud, et se piddi Jesus olema. Siis ütleb Jesus neile: Lapsokessed, eks teil polle ühtegi leiwa körwast? nemmad kostsid temmale: Polle mitte. Agga temma ütles neile: Heitke nota wälja parrema pole laewa, siis peate teie leidma. Nemmad heitsid siis, ja ei sudand ennam sedda weddada kallade hulga pärrast. Siis ütleb sesamma jünger, kedda Jesus armastas, Peetrusele: Se on JSsand; kui nüüd Simon Peetrus kulis, tedda JSsanda ollewad, siis panni temma särki ennese ümber (sest ta olli allasti) ja heitis ennast merresse; agga need teised jüngrid tullid laewokesega (sest nemmad ei olnud kaugel mäelt ärra, waid liggi kaks sadda küнart maad) ja weddasid sedda nota kalladega. Kui nemmad nüüd seält ärra tullid mäele, näggid

nemmad sütte-tuld seäl maas, ja kallokest peäle pandud ollewad ja leiba. Jesus ütleb neile: Toge neist kallokessist mis teie praego ollete püüdnud. Simon Peetrus läks ja weddas sedda nota mäele täis sure kallo sadda ja kolm kuetkümmend, ja se noot ei läinud mitte katki, et neid kül ni paljo olli.

Jesus ütles neile: Tulge, wotke lounat; agga ükski neist jüngritest et julgend temmalt küssida: kes sinna olled? sest nemmad teädsid, tedda JSsanda ollewad. Siis tulli Jesus ja wottis leiba ja andis neile, ja sedda kallokest selsammal kombel. Jubba se olli kolmas kord, et Jesus ennast näitis omma jüngrittele, kui temma olli surnust üllestousnud.

Agga kui nemmad said lounat sönud, ütleb Jesus Simona Petrusse wasto: Simon Jona poeg! armastad sinna mind ennam kui needsinnatsed? temma ütleb temmale: Jah, JSsand, sinna tead, et minna sind armastan; temma ütleb temmale: Olle mo tallekeste karjane. Temma ütleb temmale jälle teistkorda: Simon Jona poeg! armastad sinna mind? temma ütleb temmale: Jah, JSsand, sinna tead, et minna sind armastan: temma ütleb temmale: Hoia mo lambad kui karjane. Kolmatkorda ütleb temma temmale: Simon Jona poeg! armastad sinna mind? Peetrus sai kurwaks, et ta temmale kolmatkorda olli üttelnud: Armastad sinna mind? ja ütleb temmale: JSsand, sa tead keik, sinna tunned, et ma sind armastan. Jesus ütleb temmale: Olle mo lammaste karjane. Töest, töest

minna

minna ütlen sulle: Kui sinna norem olnd, siis pannid sa isse omma wõ wõle, ja kõndisid, kuhho sa tahtsid; agga kui sinna saad wannaks sanud, siis pead sa ommad käed wälja sirrutama, ja üks teine panneb wõ so ümber, ja wiib sind, kuhho sa ei tahha. Agga sedda ütles temma tähhendades, missugguse surmaga temma piddi Jummalat auustama. Ja kui ta sedda sai räkinud, ütleb temma temmale: Käi minno järrel.

Agga Peetrus pöris ennast ümber ja näggi sedda jüngrit, kedda Jesus armastas, järrel käiwad, (kes ka olli õhto-sõmaal ennast Jesusse rinna peäle lasknud ja üttelnud: JSsand, kes se on, kes sind ärraannab?) Kui Peetrus tedda näggi, ütles temma Jesusse wasto: JSsand, agga mis sesinnane peab kannatama? Jesus ütleb temmale: Kui minna tahhan, et ta peab jäma, kunni ma tullen, mis sinna sest holid? käi sinna minno järrel.

Siis tousis kõnne wendade seas, et sesinnane jünger ei piddand surrema. Agga Jesus ei olnud mitte temmale üttelnud; et ta ei piddand surrema, waid, kui minna tahhan, et ta peab jäma, kunni ma tullen, mis sinna sest holid? Sesinnane on se jünger, kes neitsinnatsist asjust tunnistab, ja sedda on ülleskirjotanud, ja meie teame, et temma tunnistus on tõssi.

Agga need üksteistkümmend jüngrid läksid ärra Kalilea-male senna mäe peäle, kuhho Jesus neid olli käsknud. Ja seäl on temma nähtud en-

nam kui wiest sa-an wennast ühhel hobil; ja kui nemmad tedda näggid, kummardasid nemmad tedda: agga monningad ollid kahhe wahhel. Ja Jesus tulli nende jure ja räkis neile ja ütles: Minnule on antud keik melewalt taewas ja Ma peäl. Sepärrast minge keige ma-ilma ja öppetage keik rahwast, ja kulutage armo-öppetust keige lomale, ja ristige neid Jssa, ja Poia, ja pühha Waimo nimmel. Ja öppetage neid piddama keik, mis minna teid ollen käskknud. Kes ussub, ja kedda ristitakse, se peab önsaks sama; agga kes ei ussu, tedda peab hukka moistetama. Agga neile kes uskwad, peawad nisuggused tähhed jures ollema: Minno nimmel peawad nemmad kurje waimusid wäljaaiama, uſi keleſid räkma, ussa ülleswotma, ja kui nemmad üht surma-jomist peaksid joma, ei pea neile sest ühtegi wigga sama. Haigede peäle peawad nemmad käsi pannema, siis sawad nemmad parremaks. Ja wata minna ollen iggapäwa teie jures ma-ilma otsani.

Pärrast on temma nähtud Jakobusseſt, pärrast keikist Apostlidest. Nenda on ta pärrast omma kannatamist issiennast ellawalt näitnud mitme tössise märgiga, ja on nähtud nellikümmend päwa, ja räkis Jummala rigi asjad.

Meie

Meie JSsanda Jesusse Kristusse Taewaminneminne,

Ewangelistidest üllespandud.

AGga Jesus wiis ommad jüngrid wälja Betaniast sadik, ja kui ta nendega seäl kokko sai, käskis temma neid, et nemmad ei piddand Jerusalemmast ärraminnema, waid JSsa tootust ootma, mis teie, ütles temma, minnust ollete kuulnud. Sest Joannes on kül weega ristinud, agga teid peab pühha Waimoga ristitama, ei mitte kaua pärrast neid sinnatsid päiwi. Kes nüüd ollid kokkotulnud, küssisid temmalt ja ütlesid: JSsand, kas sinna selsinnatsel aial jälle Israelile ülle ehhitad kunningriki? Agga temma ütles neile: Teile ei sünni aego egga tundisid teäda, mis JSsa omma ennese melewalda pannud: waid teie peate pühha Waimo wägge sama, kui ta teie peäle saab tulnud, ja peate minno tunnistajad ollema ni hästi Jerusalemmas, kui ka keigel Juda- ja Samaria-maal ja ma-ilma otsani.

Ja JSsand, kui ta nendega sai räkinud, tõstis ommad käed ülles ja önnistas neid. Ja se sündis, kui ta neid önnistas, lahkus temma neist ärra, ja tedda tõsteti nende nähhes ülles, ja woeti ülles taewa, ja pilw wõttis tedda ülles nende silmade eest ärra; ja ta istub Jummala parremal polel.

Ja kui nemmad ükſi silmi taewa pole waatsid, kui temma ärraläks, wata, siis seisid nende jures kaks meest walgis ridis, kes ka ütlesid: Kalilea-ma mehhed, mis teie seisate ja watate ülles taewa? Sesinnane Jesus, kes teilt on ülleswoetud taewa, se peab tullema selsammal kombel, kui teie tedda ollete näinud taewa ärraminnewad. Ja kui nemmad tedda said kummardanud, läksid nemmad taggasi Jerusalemma sure römoga seält mäelt, mis öli-mäeks hütakse, mis Jerusalemma liggi ühhe hingamisse-päwa teekond olli.

Ja kui nemmad sisse tullid, siis läksid nemmad ülles üllema tuppa, kus ast ollid Peetrus ja Jakobus, ja Joannes ja Andreas, Wilippus ja Tomas, Partolomeus ja Matteus, Jakobus Alweusse poeg, ja Simon Selotes, ja Judas Jakobusse wend. Need keik ollid ühhel melel allati ühhes kous palwes ja pallumisses naestega, ja Maria Jesusse emmaga ja temma wendadega. Ja nemmad ollid allati pühhas koias, kiitsid ja tännasid Jummalat.

Agga nemmad läksid wälja ja ütlesid jutlust keikis paikus, ja JSsand aitas neid ja kinnitas se sanna nende immetähtede läbbi, mis seäl jures sündsid.

Agga weel paljo muid asjo on, mis JEsus on teinud; kui need keik issiärranis saaksid ülleskirjotud, siis arwan minna Joannes et ka ma-ilm isse ei jouaks need kirjotud ramatud kätte sada.

Je-

Jerusalemma Liñna hirmsast Arrarikmisseſt,

Mis nellikümmend aastat pärrast Kristusse Taewaminnemist on sündinud.

Kui aeg hakkas kätte joudma, et Jummal Jerusalemma liñna ja Juda-rahwa peäle omma wimist wihha tahtis lasta tulla, nenda kui Prohwetid ja Jsand Kristus isse neile ähwardades ollid enne üttelnud, siis on nisugguſed tähhed enne nähtud: üks sawwaga täht otsego moök on taewas nähtud, sesamma on terwe aasta liñna kohhal seisnud, nenda et iggaüks sedda näinud. Mahla ku kahhekſamal päwal, öse kello ühhekſa, otse haprematta leiwa päiwil, on Jummala koias altari jures nisuggune walge paistminne paistnud, et iggamees möttelnud päwa ollewad. Suur wask kange wärraw Jummala koia seestpiddisel polel, mis kahhekümne mehhele sai tösta, kui sedda lahti piddi tehtama, ja keikipiddi raudlukko jo röngastega olli kinni-

pandud, se on ennast öse kuendamal tunnil isse lahti aianud. Jani-ku essimesel päwal kolma kümmend on mitmes paikas, taewas ja pilwedes wankrid nähtud, ja otsego suur hulk hooste ja jallawägge kokkominnewad, ja öse taplewad sure kärrinaga. Nellipühhi laupäwal, kui Preestrid Jummala koias tahtsid walmistada, mis pühhade aegus tarwis olli, siis on nemmad suure mürrinat ja kärrinat kuulnud, pärrast on üks heäl kuulnud, se on kisendanud: Läkki siit ärra! Ehk kül monningad ütlewad, et se siis on sündinud, kui se ette podud tek keigepühhama paiga ees Jummala koias Kristusse kannatamisse aial on katkenud. Üks innimenne on seäl olnud, kelle nimmi olli Jesus Anani, ühhe alwa ja waese mehhe poeg, kui sesamma olli Nellipühhiks Jerusalemma tulnud, siis on temma sure heälega hüüdnud: oh! üks kisendaminne kulukse hommiko, üks kisendaminne öhto poolt, kisendaminne nelja tule poolt, oh! üks kisendaminne ülle keige Jerusalemma ja Jummala koia; häddalinne kaebaminne tulleb prudi ja peigmehhe peäle, kisendaminne keige rahwa peäle. Ni halledaste kisendas temma öod ja päwad järrestikko, ja jookse hullo kombel möda linna. Ja ehk monningad tedda kül witsa ja piitsadega peksid, kes sedda karjumist kui kurja tähhendamist linna peäle heal melel ei tahtnud kuulda, siiski ei jätnud temma mahha nenda kisendamast. Ja kui se innimenne Roma-rahwa ma-wallitseja ette widi, kes tedda piitsadega nenda laskis peksta, et ta umbes

bes werrine olli ; ep olle temma ommeti ühhegi sannaga armo pallunud, egga ühtegi weepiiska temma silmast wäljatulnud, waid temma on allati sure heälega kissendanud : hädda, hädda, hädda tulleb sinno peäle, sinna waene Jerusalem ! Kohto-issand Albinus on tedda, kui üht jölledat innimest naeruks pannud. Seitse aastat järrestikko ei olle sesamma innimenne mu rahwa seltsis paljo olnud, waid on ikka isepäinis käinud, nenda kui innimenne, kes ommas meles ühhe asja peäle jääb mötlema ehk sedda püab ärramöttelda. Ja on ikka nenda kissendanud : hädda, hädda tulleb sinno peäle, sinna waene Jerusalem ! ei olle ka mitte ärrawässinud nenda kissendamast. Agga kui Romarahwas linna al ollid, siis on ta walli-müri peäl ümberkaudo käinud, ja on ikka kissendanud : hädda Jummala koia peäle, hädda keige se rahwa peäle ! Wimaks on temma ka neid sanno, mis enne ep olle temmalt kuuldud, senna körwa üttelnud : hädda ka mo enese peäle ! Ja otsego se sanna temma suus weel olli, siis on ta koggematta waenlasteſt mahhalastud ja nenda ärrasurnud. Neid ja muid immetähteſid on enne nähtud, ennego Jerusalem on ärrarikkutud. Nüüd tulleb seſt ärrarikmisseſt räkida.

II.

Kui Juda-rahwas (nenda kui pühha Tehwanus ütleb Apoſtlide Teggude ramatus VII. peatükkis

tükkis 52 ſalm.) kui tapjad ja ärra-andjad ſedda öiget ja wagga Kristuſt ſaid ärratapnud, ſiis on keige ſe Juda-rahwa rigi luggu keikipiddi ikka kurjemaks läinud. Üllemad-Preeſtrid hakkaſid wäekaupa ja üllekohhut teiste Preeſtridele teggema, teiste üllematte wahhel olli ſelge wihkamiſt ja kaddeduſt, ja keik wallitſejad hakkaſid kahtlaſed nouud piddama, nenda et nähha olli, et ſe wallitſusſe järg peagi piddi teiſiti tullema. Niſugguſe üllematte rio ja wihkamiſſe pärraſt, mis neil iſſekeskis olli, hakkas monni hulk neiſt ärratagganema, ja iſſe-ſeltſi kokkolöma; ſe läbbi tehti monniſugguſt kurja, nenda et rahwaſt riſuti ja tappeti, niſammoti liñna ſees Jeruſalemmas kui wäljas, ja keikiſt asjuſt olli nähha, et kirriko- ja kohto-asjad piddid nurja ja hukka minnema. Sepärraſt läkkitas ka Keiſer Nero Seſtuſt Loruſt Juda male Juda-rahwa wallitſejaks, ja kui temma wägga walli olli mitmes asjas Juda-rahwa wasto, ja omma ahnuſt, kõrkuſt ja wallatuſt takka aias, ſiis aiaſid Juda-rahwas tedda ärra. Kui temma pärraſt nendega ſai ſõddinud, ſiis lõdi temma wäeſt wiis tuhhat meeſt mahha. Nenda mäſſaſid Juda-rahwas Jummala ſallimiſſe läbbi, et nemmad ka Roma-rahwa wasto wotſid panna, ja tagganeſid neiſt ärra. Agga kui Keiſer Nero ſedda ſai teäda, ſiis läkkitas ta Lawiuſt Wespaſianuſt omma poia Titusſega Siria-male. Selſammal aial on keige ſe hommiko-maal ſeſugguſed könned ja ſannumed käinud, et otſe ſel aial monningad

Juda-

Juda-maalt piddid tullema, kes piddid keige ma-ilma sees sureks ja wägga wäggewaks sama. Ehk se kül Kristusse waimolikko rigi poleſt töeks sai, kui Kristusse nimmi (kes Juda-rahwa souſt on sündinud) Ewangeliummi kulutamisse läbbi keik ülle ilma-ma sureks läks, siiski on monningad sedda nende kahhe Wespasianusse peäle arwanud. Agga Juda-rahwas selletasid sedda ennekulutamist enneſe kassuks. Ja kui neile kolm lahhingi nende waenlaste wasto korda läksid, siis läksid nemmad surelisseks, tõstsid kolm meest omma sõapealikkuks, ja püüdsid Askaloni linna wäggise ärrawotta. Siis lõdi neid kahhe puhhoga mahha, ja nemmad kautasid (peäle se weel, et need sõa-pealikkud hukka said) liggi kakskümmend tuhhat meest ärra. Siis läks Wespasianus Keisri sanna peäle Kalilea-ma sisse, mis wäggew ja rikkas olli ma-rahwa poleſt, risus, rikkus, ja põlletas keik ärra, nenda et tapmisſel, risumisſel, ja põlletamisſel ei otsa egga mära ei olnud. Siis said mitto tuhhat Juda-rahwast hukka, ja tappeti ühhel hobil liggi wiiskümmend tuhhat meest, mis olleksid kolbanud sõtta minna, ilma naesed ja lapsed mis alw ja tallo-rahwas olli. Sõdda-wäggi ei annud seal armo ei wannale egga norele egga lastele, kes kätkis maggasid. Kuus tuhhat noort meest läkkitas Wespasianus ühhel hawal pärris-orjaks Akajamale, sedda kitsast maad kahhe merre wahhel läbbikaewama. Kolmkümmend tuhhat Juda-rahwa sõa-meest müdi sel aial ühhel hobil ärra pärris,

pärris-orjaks. Wiis tuhhat on sure hirmo läbbi ennast körge kiwwi mäelt isse mahha kukkutanud, ja isse ennesele otsa peäle teinud. Sel aial olli üks tark ja moistlik mees Juda-rahwa seas, Josep nimmi, se olli neile Preestriks ja sõa-pealikkuks, sesamma pöggenes essimesses hirmus nattukesse rahwaga ühhe augo sisse liggi Jotaba Kalilea-ma linna, seält sadi tedda kätte ja widi Wespasianusse jure. Kui temma Wespasianussele kulutas, et ta piddi Keisriks sama, siis heitis ta temma peäle armo. Ja sesamma Josep on sedda kirjotanud, mis meie sest asjast teame. Kui se Kalilea-maal sündis, siis koggus üks suur hulk rahwast, mis liigjulged ja mörtsukad ollid, Jerusalemma linna; neid olli üks neist suremist issandist kokkosaatnud, et temma se läbbi keik wallitsust enese kätte piddi sama, siis on taas paljo sallaja tapmist, röövlimist ja risumist Jerusalemmas olnud, ja näitis keikipiddi, et weel surem kahjo piddi tullema, neuda et se waene lin keikipiddi on waewatud. Sel aial on monningad üllemad-Preestrid ärratappetud, ja saggedaste on werd ärrawallatud Jummala koiaske. Josep kirjotab, et kaksteistkümmend tuhhat parrajat ja üllemat Juda-rahwast sessinnatses mässamisses on ärratappetud, ja nende warra ja koiad antud alwa rahwale ja sõa meestele risuda. Monningad mötlewad, et Roma-rahwas kawwala nouga sedda teinud. Nenda waewati jo Jerusalemma, ennego öige kibbe assi weel temma peäle tulli, kolmesugguse häddaga, (1) Roma-rahwa sõast, (2) keigesugguset riust ja tüllist

tülist linna sees, sest et neil kahtlased nouud olid, ja (3) tiggeda ülleannetumatest issandist, kes pettisel kombel mitto hulka enneste seltsi said, ennast issandaks tösisid, ja paljo werd ärrawallasid; et nemmad melewalda ja wallitsust piddid ennesele sama. Kui sel aial Kadara-rahwas Roma-rahwa wasto hakkas pannema, siis piddi Titus ruttama talw-korterist wälja tulema, ja wottis Kadara-linna ärra, ja temma pealik Laatsidius aias kolmkümmend tuhhat koddanikko pöggenema; kaks tuhhat wottis ta wangi, mu rahwokenne ja pöggenewa hulk upputas ennast ärra Jordani jökke, ja need surnud kehhad läksid jöega alla Aswaltiti järwe sisse, mis hütakse surno-järweks. Siis läksid Roma-rahwas senna pole Jordani Makaronist sadik keikis paikus Juda-rahwa peäle, ja Juda-rahwas said sure hirmo alla. Kui talwe sai ärralainud ja kewwade aeg kätte tulli, siis todi Wespasianussele sannumid Sesaria linna, et Keiser Nero olli ärrasurnud, siis walmistas ta ennast ussinaste, ja läks ärra Sesaria linnast, ja kui temma keik Juda- ja Idumea-rahwa-linnad sai ärrawotnud (agga monningad pisikessed linnad jäid weel woóra söameeste kätte) siis panni ta Roma-rahwa söawägge keige linnade sisse et ta sedda ussinamine Jerusalemma linna peäle, mis üksi agga weel ärrawotmatta olli, piddi sama tormi joosta ja sedda ärrawotta. Sel aial tösis Wespasianusse söddawäggi tedda Keisrikis. Pärrast läks Wespasianus ärra Egiptusse male, ja sealt tahtis

tahtis temma Italia male miñna. Agga ſe ſõdda, mis temmal Juda-rahwaga olli, jättis ta omma poia Titusſe holeks.

III.

Agga Titus läks Jeruſalemma liñna alla, ja kui ta ühhe puhho ratſa wägga liggi liñna aias watama, ſiis olleks temma pea Juda-rahwa kätte ſanud, ja peäſis waewalt ärra. Pärraſt teggi ta omma leri Kopusſe jures, ſenna ſai wirſt maad liñnaſt, ja jaggas ärra omma ſõa-wägge, et ta ſedda liñna ennam kui ühhelt kohhalt piddi kinnipannema. Se wahhel olli ilma otſata paljo rahwaſt keigelt poolt keikiſt liñnadeſt Jeruſalemma Paſa-pühhiks kokkotulnud Jummala tenistuſt piddama. Peäle ſe olli jo enne paljo kehwa ja üllеanto liigjulget rahwaſt ennaſt Jeruſalemma liñna kokkokoggunud, mis Kalilea-maalt olli wälja-aetud, ja nenda olli kolm hulka rahwaſt liñnas, kes ühtemeleliſt wallitſuſt ennam ja ennam (nenda kui ſiis ikka ſünnib) ärrarikkuſid. Ühhe hulga käe olli Jummala kodda, nende pealik olli Eleaſar Simona poeg temma pole hoidſid need Selotid, ſe olli üks tigge ja kawwal rahwas, ja wihkas wägga koddanikkud. Liñna alluminne oſſa olli Joannesſe kä, kelleſt keik willetſus tulli. Pealminne liñna oſſa olli Simona kä, kel kakskümmend tuhhat Idumea-ma rahwaſt abbiks olli, kes ſenna ollid kutſutud Selotide wallatusſe ja wäe wasto ſedda liñna kaitsma. Neiſt wõõraiſt olleks rahwas

heal

heal melel jälle tahtnud lahti ſada, agga nemmad ei woinud mitte.

Kui Titus moistis, et ſedda rahwaſt Jeruſalemma liñnas wägga paljo ja liaks olli, ſiis ruttustas temma ja walmistas ennaſt usſinaste liñna ümberpiirma ja walli temma ümber teggema, nenda kui Kristus neile olli ütelnud, ſenni kui ſe rahwas weel keik ühheskous olli, et nälg neid ſedda kangeminne piddi waewama.

Kui Juda-rahwas ſedda näggid, ſiis püüdſid nemmad keigeſt ſüddameſt, ni paljo kui nemmad ſuutſid ja ärrrandaſid, ſedda keelda, et ſe ei piddand Titusſele korda minnema, agga nemmad ei woinud mitte, neil ei olnud ühtegi önne, Jummal isse tahtis otſa nende peäle tehha, ſepärraſt ei läinud neile ühtegi nou korda. Ja otſe ſel hawal touſis ſuur mässamine liñnas, et paljo rahwaſt Jummala koia jures tappeti. Jeruſalemma lin olli wägga kowwa ja kindel, ja temmal olli kolm müriſt walli ſel polel, kuſt liñna piddi mindama. Sepärraſt kiuſaſid Roma rahwas ſure wäega müri peäle ſada, ja tormiga liñna ärrawotta. Wimaks ſaid nemmad ommeti ſure waewa ja tõga ſe kahhekordſe müri ärra. Selſammal aial ſurri ilma arwamatta rahwas nälga, nenda kui Joſep kirjotab. Ühhe leiwa pallokesse pärraſt on keige-ſuremad ſõdrad teine teiſt raiunud ja piſtnud. Lapſed on omma wannematte

issa ja emma su eest ja suust roga ärrakisknud, ei olle siis wend egga ödde teine teise peäle armo heitnud. Üks wak wilja on paljo rahha maksnud. Monningad on weikse sitta sure nälja pärrast sönud. Monningad on saddula rihmo, ja kilpide peält nahka ärranärrinud ja ärrasönud. Monni on surnud leitud heinad suus. Mitto on peldikud läbbi otsnud, ja roja ja sittaga püüdnud nälja ärraaiada. Siis on wägga paljo rahwast nälga surnud, et Ananias Eleasari poeg, kes sel waeno aial Titusse jure olli pöggenenud, ütleb, et sadda peäle wiisteistkümmend tuhhat surno kehha linnast on leitud ja mahhamaetud. Egesippus kirjotab, et ühhest ainust wärrawast mitto tuhhat surnud on wäljakantud, et ni kaua kui Titus linna al olli, kuus sadda tuhhat innimest on ärrasurnud.

Juda rahwa kä olli weel Antonia lin, mis kindel ja tuggew lin olli, ja Jummala kodda olli ka weel nende käes, seält läks üks sild linna sisse. Sedda linna skinniwottes nähti paljo ennam waewa, kui keik mu linnade kallal. Ehk Titus kül teädis, et nälg neid Juda-rahwast piddi kautama ja löppetama, siiski läks temmal aeg iggawaks, sepärrast mænitses ja aias ta söawägge wäggise ja tormiga linna peäle hakkama. Et se jures kül hädda ja kartus olli, siiski läks Roma-rahwale keik asi korda, ja Juda-rahwal ei olnud woimust egga önne. Kui nüüd se lin jo Roma-rahwa käes olli, siis andis

dis passuna puhhuja passunaga tähhe, siis tappeti keik Juda-rahwast ärra, kes se linna peäl ollid, monningad heideti walli müri pealt mahha; monningad langsid isse surnuks, monningad peäsesid öse linna pöggenema. Pärrast sedda läks söddawäggi kowwaste nende peäle, kenne kä weel Jummala kodda olli. Kül öeldakse, et Titus Jummala kodda Jummala tenistusse pärrast ei olle tahtnud ärrahäwwitada, agga ots olli kä. Jummal sünnitas sedda asja nenda, et ükski piddand Juda-rahwa peäle armo hoitma. Sest kui jo kaua olli tappeldud ja warwa nähtud, ja Juda-rahwas siiski ei ähwardamisse egga mainitsemisega ei tahtnud neid kindlaid paiko Roma-rahwa kätte anda, siis moistis sõdda-wäggi, et nemmad ei woinud mu wisil kui näljaga (agga se wottab paljo aega) ehk tullega se paiga peäle woimust sada. Sepärrast wotsid monningad sõamehhed tuld Jummala kotta heita, se hakkas warsi põllema. Ja nenda põlles se illus ja kallis hone ärra, mis suur ja kulus olli, ja tehti tuhhaks. Need Juda-rahwas, kenne kä peälminne linna ossa olli, on muist linna pöggenenud, agga surem hulk neist sai tulle ja mooga läbbi hukka. Preestrid on wägga hallodaste pallunud, et nemmad piddid ellusse jäma, agga seäl ei olnud armo ei Jummala egga inimeste jures. Titus on kostnud: Kui nende Jummala kodda ja tenistus on ärrahäwwitud, ei olle ka Preestrid tarwis. Jummala kodda on otse kümnemal rukki leikusse ku-

päwal ärrapölletud selsammal päwal, kui Babiloni kunningas ennemuiste essimest Jummala kodda on ärrapölletanud. Ja se pääw on sel Jummala koial üks önneto pääw olnud. Sedda aega essimesest Jummala koiast ja temma üllesehhitamist, mis Salomon olli teinud, Keisri Wespasianusse teise wallitsusse aastast sadik, kui se Jummala kodda sutumaks on ärrahäwwitud, on üksteistkümmend sadda aastad ja üks. Agga sest aiast, kui se teine Jummala kodda jälle hakkati ülles ehhitadama kunninga Sirusse teisel wallitsusse aastal, on wiis sadda ja ühheksa aastat seitsmetkümmend. Kui Juda-rahwast nenda waewati, et kül üksi ärrapeäsemisse peäle ei woinud lota, ja mitto tuhhat nälga surrid, jäid ommeti need teised omma mötte peäle. Neil päiwil, kui Jummala kodda nenda ärrapölletati ja ärrahäwwitati, on üks hirmus ja halle assi Jerusalemmas sündinud, mis tullewa pölwe rahwas ei naljaltki ussu. Üks aus ja rikkas suurt suggu emmand teiselt poolt Jordani olli hirmo pärrast mu rahwaga Jerusalemma pöggenenud; kui linnas ni suur ja raske nälja hädda olli, on ta omma nore weikise lapsokesse kätkist wotnud, (kül üggamees woib moista, missugguse südda-me walloga temma sedda teinud) ja sedda tapnud, teise pole on ta küpsnud ja ärrasönud, teise pole on temma pannud söa-meeste ette, kui need ümberkaudo jooksid ja sömist otsisid. Agga söa-meestele on hirm peäle tulnud; kui nemmad sedda näinud, on nemmad se waese naese

peäle

pea hallastanud, ja ſedda asja Jeruſalemma liñna üllemille isſandile kulutanud. Seſinnatſe hirmſa asja läbbi ſündis, et nemmad ſeſt päwaſt ſedda nou wotſid ennaſt Titusſe alla anda, ja on tulnud Titusſega könnelema ja leppima. Agga ſepärraſt, et nemmad rahhoteggemisſega wägga kauaks ollid wibinud, ja ſiis weel rahho ja wabbaduſt palluſid, kui nemmad jo nälja ja mu kombega wägga ollid ärrawaewatud, ei ſanud nemmad ühtegi. Ja lin on weel piſſut päiwi waewalt üllespetud, ſe wahhel on ma-ilmama paljo rahwaſt ſure nälja hädda ja waewa läbbi liñnaſt wälja waenlaste leri pöggenenud. Siis on neid wägga alwa ennagа ärramüdud. Sel puhhul on ſöa-mehhed koggematta juhtunud näggema üht Juda meeſt enneſe ommaſt rojaſt kuldpenningid noppiwad, mis ta enneſe ſisſe olli neelnud. Siis on ſeddamaid üks könne ſöa-meeste ſeas tousnud keige leri läbbi, et Juda-rahwas, kes leri ollid pöggenenud, ollid kulda enneſe ſisſe neelnud. (Seſt monningad ollid, kes muud middagi ei woinud hoida ja ärrawia kui kulda, ſeſt et need ſöa-mehhed keik läbbi otſiſid.) Seſinnatſe könne pärraſt leikaſid ſöa-mehhed ühhel öſel ennam kui kahhetuhhande Juda-rahwa köhhud löhki, et nemmad mötleſid, keige Juda-rahwa köhtus kuldpenningid ollewad. Ja neid olleks weel ennam löhki leikatud, kui Titus ei olleks laſknud keelda, et wangi ei piddand tappetama. Wimaks ſiis woeti Jeruſalemma lin ärra, ja ſiis ei antud ei norele egga wannale

armo, ſiiski on awwalikkult kulutatud, et rammotumale ja kehwa rahwale, kes ei ſuutnud ſõarilsto piddada ja wastopanna, piddi armo antama.

Nenda riſuti, ſüttiti ja põletati keik Jeruſalemma lin paljaks ja ſutumaks ärra: Surem liñna oſsa rikkuti ja häwwitati hirmſaste ärra. Monni hone jäeti ſeitsma Roma-rahwa ſõa-meeste warjuks, mis ſenna pandi ſedda maad wahtima, ka muud tühjad kiwwi-honed ja woõgad tornid jäid ſeisma tähheks ja tunnistuſseks, et ſeäl olli lin ennemuiste olnud. Nenda on Jeruſalemma lin ärrahäwwitud ja ſutumaks ärrarikkutud kolm näddalat enne Mihkli päwa, wiendamal kuul pärraſt ſedda aega, kui waenlane eſsiti temma alla olli tulnud. Wangi woeto rahwa hirmſaſt ſureſt hulgaſt läkkitas Titus ſeitſeteiſtkümmend tuhhat noort meeſt Aleksandria liñna pärris-orjaks, kiwwi kandma ja muud rasked tööd teggema. Paljo Juda-rahwaſt müdi alwalt ärra kui karja. Kaks tuhhat jaeti ſenna ja tenna ärra Roma-rigi made ſisſe, et neid wahheſt ſure Härrade wooõraspeul rahwa immeks ja römuks metſaliſte ette piddi heidetama ja ärrakiſtama. Wangiſid on keikiſt keikki olnud ühhekſakümmend peäle ſeitſe tuhhat, et kül ſiis, kui esmalt liñna alla tuldi, kül kümme ſadda tuhhat innimeſt liñnas on olnud; ſe ſurem hulk neiſt olli wooõras rahwas, ja ei mitte liñna koddanikkud; ſiiski ollid keik Juda-rahwaſt ſouſt.

Kui

Kui Titus ſure wäega Jeruſalemma linna ſai ärrawoitnud, ärrapölletanud, mahhakiſknud ja ärrahäwwitanud, ſiis panni ta monningad ſõa-mehhi ſedda maad hoidma nende made pärraſt, mis ſeäl ümberkaudo ollid, ja läks iſſe ärra ſõa-wäega Ewratti jõeſt sadik, ſeſt ni kaugele käis ſel ajal Roma-rigi raia. Agga kui ſe tuggew, kulus ja pühha Jeruſalemma lin ärrahäwwitati, ſiis arwati sedda aega ma-ilma algmisseſt nelli tuhhat nelli neljatkümmend aastat; Roma linna üllesehhitamisseſt olli kahhekſa ſadda kolm kolmatkümmend aastat. Kristusſe kannatamisseſt ſai ſeſt sadik nellikümmend aastat. Nenda on Jeruſalem keigekuluſam ja üllem lin keige hommiko-maal ühhe hirmſa otſa ſanud.

Ni raskeste ja hirmſaste on Jummal omma pühha jummalikko ſanna pölgjad ja naerjad nuhhelnud, ja on ſe läbbi keige ma-ilmale üht mällestusſe tähte ja mainitſust annud, et igga üks Jummala wihha ja nuhtluſt peab kartma, ja Jummala ja meie Jſſanda Jeſusſe Kristusſe tundmisſe pole pöörma. Sepärraſt peab iggaüks iſſe ommas meles uſſinaste ſe peäle mõtlema: kui Jummal ſeſinnatſe omma rahwale ei olle armo annud, kennele ta mitto kalliſt tootuſt olli annud, kenne ſeas mitto kalliſt ſuurt pühha Prohweti ja wannemad on olnud, kenneſt Jſſand Kristus iſſe omma innimesſe ollemisſe poleſt on ſündinud; et ta paljo kangeminne muud rahwaſt nuhtleb, kellele ta ſelgeſt armuſt omma jum-

jummalikko tundmiſt ja kalliſt armo-öppetuſt annud, kui nemmad tedda ſe eeſt ei tänna, ja ſedda öiget tössiſt Jummala tundmiſt ja tenistuſt ärrapölgwad, ja kange ſüddamega naerwad ja mahhajätwad, nenda kui Jummal parrago! kül näikſe meie ſeas ſündiwad.

Sepärraſt piddagem Jeruſalemma liñna ärrahäwwitamiſt allati meles, jätkem patto mahha ja pöörgem keigeſt ſüddameſt Jummala pole, ja pallugem ikka, et ſe armolinne Jummal ja JSſand ſelſinnatſel häddalisſel aial meid ja meie maad niſugguſe hirmſa nuhtlusſe eeſt armolikkult tahhaks hoida, meie Jsſanda Jeſusſe Kristusſe pärraſt, Amen.

Amen